

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสระบุรี

บทคัดย่อ

ของ

อนุศักดิ์ จินดา

ร.-๒ ก.พ. ๒๕๔๙

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

ตุลาคม ๒๕๔๘

๑๐๖

CAUSAL RELATIONSHIP OF VARIABLES AFFECTING MORAL BEHAVIORS OF
SENIOR HIGH SCHOOL STUDENTS IN SARABURI PROVINCE

AN ABSTRACT

BY

ANUSAK JINDA

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Research and Statistics
at Srinakharinwirot University

October 2005

อนุศักดิ์ จินดา. (2548). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสระบุรี. ปรินทิพยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์
รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีโพธิ์โรจน์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้วยการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสระบุรี จำนวน 620 คน เลือกโดยวิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามพฤติกรรมเชิงจริยธรรม แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบสอบถามการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีค่า.837, .890, .786, .861, .885 และ .895 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เส้นทาง โดยใช้โปรแกรม LISREL version 8.54

ผลการวิจัยพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าไค - กำลังสอง 3.086 ที่ขึ้นความอิสระเท่ากับ 2 ค่าความน่าจะเป็น .214 ค่าดัชนีความกลมกลืน .998 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ .980 และดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ .000 โดยโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้ร้อยละ 56.6 ตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมมากที่สุดคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รองลงมาคือ การอบรมเลี้ยงดู สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนกับนักเรียน ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน

อิทธิพลทางตรงของตัวแปรสาเหตุต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การอบรมเลี้ยงดู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน โดยมีขนาดอิทธิพล .290, .234, .210, .189, .153 และ .071 ตามลำดับ ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมผ่าน ลักษณะมุ่งอนาคต ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และ การอบรมเลี้ยงดู มีขนาดอิทธิพล .231 และ .088 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านลักษณะมุ่งอนาคต และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีขนาดอิทธิพล .084 ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน อิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยผ่านลักษณะมุ่งอนาคต มีขนาดอิทธิพล .114 และ .029

Anusak Jinda (2005). *Causal Relationship of Variables Affecting Moral Behaviors of Senior High School Students in Saraburi Province*. Master thesis, M.Ed. (Educational Research and Statistics). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr. Boonchird Pinyoanuntapong, Assoc. Prof. Nipa Sripairot.

This study aimed to investigate causal relationship of variables affecting moral behaviors of senior high school students through examining the consistent model according to empirical data. The subjects comprised 620 senior high school students in Saraburi province, through two - stages sampling. The instrument for collection data included questionnaire concerning moral behaviors, rearing, achievement motive, mass media receiving, relationship between student and peers, and future orientation with reliability of .837, .890, .786, .861, .855, and .895, respectively. Then data were analyzed by path analysis through LISREL version 8.54.

The results revealed that the fit model showed the empirical data with a Chi-square of 3.094, probability of .213, degree of freedom at 2, Goodness of Fit Index at .998, Adjusted Goodness of Fit Index at .980, and Root Mean Square Error of Approximation at .000. The model could depict variance of moral behaviors (56.6%). It meant that variables including learning achievement, rearing, future orientation, relationship between student and peers, and mass media receiving significantly affected to moral behaviors.

Variables mostly direct affecting to moral behaviors included learning achievement, rearing, relationship between student and peers, future orientation, achievement motive, and mass media receiving (.290, .234, .210, .189, .153, and .071). Nevertheless, variables indirect affecting to moral behaviors through future orientation, learning achievement, and achievement motive were relationship between student and peers and rearing (.231 and .088), whereas achievement motive indirect affecting to moral behaviors through future orientation and learning achievement and mass media receiving were .084. Learning achievement and mass media receiving indirect affecting to moral behaviors through future orientation were .114 and .029.

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย

จาก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสระบุรี

ปริญญานิพนธ์

ของ

อนุศักดิ์ จินดา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

ตุลาคม 2548

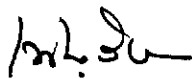
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสระบุรี

ของ
อนุศักดิ์ จินดา

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

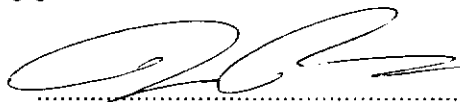

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

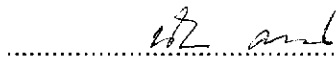
วันที่ 14 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2548

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

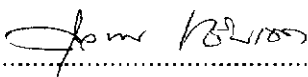
..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

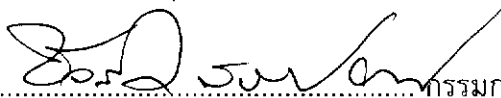
..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ ดร.สุพร เข้มเฮง)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ชวลิต รวยอาจิ้น)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้เป็นอย่างดีด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ ในฐานะประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์ ในฐานะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งถึงความกรุณาของท่าน ที่ได้สละเวลาอันมีค่า ดูแลเอาใจใส่ ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องในสิ่งต่าง ๆ ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา แนะนำ ในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ทุกขั้นตอนจนเสร็จสมบูรณ์ ทำให้ผู้วิจัยรู้ถึงคุณค่าของงานวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ที่จะนำไปพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพ และมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น ท่านทั้งสองยังเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้วิจัยในการทุ่มเทให้กับศิษย์อย่างไม่เหน็ดเหนื่อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.สุพร เข้มเฮง และ อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ ในฐานะเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาสละเวลาให้ข้อเสนอแนะและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ทำให้ผู้วิจัยได้แนวทางในการพัฒนาปริญญานิพนธ์จนสมบูรณ์และเป็นที่น่าพอใจอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา และความรู้ที่ได้นั้นเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ได้แก่ดร.สุนิสา จัยม่วงศรี อาจารย์บุญชร เจือดี อาจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า อาจารย์ธวัชวรรณ หงษ์นาค และอาจารย์ดร.อุทัยวรรณ สายพัฒนะ ที่ได้สละเวลาช่วยเหลือในการพิจารณาคุณภาพ พร้อมทั้งให้คำแนะนำ แก้ไข ปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบคุณอาจารย์รัตนา ระยานนท์ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โรงเรียนมวกเหล็กวิทยา ที่ท่านเอ็นดูผู้วิจัยเสมือนเป็นบุตรอีกหนึ่งคน คอยสนับสนุน ให้กำลังใจ ห่วงใย รวมทั้งสนับสนุนด้านทุนทรัพย์แก่ผู้วิจัย จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณผู้อำนวยการ คณะครู-อาจารย์ โรงเรียนมวกเหล็กวิทยา เพื่อนร่วมชั้นเรียน และญาติพี่น้อง ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดการทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้

ท้ายสุดนี้คุณประโยชน์และความดีที่ได้รับจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บิดา มารดา ซึ่งไม่สามารถเห็นความสำเร็จในครั้งนี้ได้ ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณท่านทั้งสองที่มอบทุกสิ่งทุกอย่าง จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน

อนุศักดิ์ จินดา

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษา	4
ความสำคัญของการศึกษา	4
ขอบเขตของการศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
สมมติฐานในการศึกษา	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม	12
เอกสารงานที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม	25
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เส้นทางแบบโมเดลความสัมพันธ์	
เชิงเส้นหรือโมเดลลิสรด	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	60
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	73
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	73
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	75
การเก็บรวบรวมข้อมูล	83
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	83
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	85
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	88
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	88
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	89
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	89

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	100
ความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการค้นคว้า	100
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	101
อภิปรายผล	102
ข้อเสนอแนะ	105
 บรรณานุกรม	 109
 ภาคผนวก	 118
 ประวัติย่อผู้วิจัย	 156

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	100
ความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการค้นคว้า	100
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	101
อภิปรายผล	102
ข้อเสนอแนะ	105
 บรรณานุกรม	 108
 ภาคผนวก	 117
 ประวัติย่อผู้วิจัย	 155

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 รูปแบบตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม	9
2 ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมแสดงจิตลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจ ที่จะนำไปสู่พฤติกรรมทางจริยธรรม	16
3 หลักการสร้างโมเดลสาเหตุ	47
4 ขั้นตอนการวิเคราะห์เส้นทางด้วยโปรแกรมลิสเรล	52
5 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลของตัวแปร	53
6 ขนาดสัมประสิทธิ์เส้นทางของตัวแปรเหตุที่มีต่อตัวแปรผล	59
7 แสดงลำดับขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามพฤติกรรมเชิงจริยธรรม	76
8 แผนกราฟคิวพลีต	96
9 โมเดลตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน	99

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 เปรียบเทียบลักษณะของการวิเคราะห์สาเหตุแบบเดิมกับโมเดลลิสเวล	44
2 การแยกส่วนความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล ทั้งทางตรงและทางอ้อม	59
3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จำแนกตามขนาดโรงเรียน	75
4 ค่าความถี่ และร้อยละของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับชั้น และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	89
5 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	90
6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม.....	91
7 คำนำนัยสำคัญของตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ตามรูปแบบความสัมพันธ์แบบเต็มรูป	92
8 ค่าสถิติต่างๆ ในการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลลิสเวล ตามสมมติฐาน กับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	94
9 ค่าสถิติต่างๆ ในการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลลิสเวลที่ปรับปรุง กับข้อมูลเชิงประจักษ์	95
10 ค่าสถิติผลการวิเคราะห์อิทธิพลในรูปคะแนนมาตรฐาน ทั้งอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และ อิทธิพลรวม ของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม.....	100
11 ค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) ของความเห็นผู้เชี่ยวชาญ	119
12 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของแบบสอบถามพฤติกรรมเชิงจริยธรรม.....	121
13 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู.....	122
14 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	123
15 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	124
16 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของแบบสอบถามการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน	125
17 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต.....	126
18 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	128

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณภาพของคน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างความรู้ขึ้นจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้และตัวแปรเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.2545 :3)จริยธรรมเป็นความดีที่พึงประพฤติปฏิบัติทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและสังคม เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองในสังคมและเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าบุคคลที่มีจริยธรรมที่ดี จะเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมเพราะถ้าสังคมใดมีบุคคลที่มีจริยธรรมจะทำให้สังคมนั้นพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็วหรือกล่าวได้ว่าจริยธรรมที่บุคคลในสังคมประพฤติปฏิบัติ ย่อมเอื้อต่อการทำให้เกิดความรุ่มรวย และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ (บรรพต วีระชัย.2532 : 304 – 309) การจัดการศึกษาทุกระดับชั้นได้กำหนดจุดมุ่งหมายที่สำคัญ ๆ สำหรับพัฒนาคุณสมบัติของผู้เรียนไว้หลายประการ เช่น ให้มีความรู้ ความสามารถทางวิชาการ มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดี เป็นพลเมืองดี คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2539 : 1) กรมสามัญศึกษา ซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ได้สนองนโยบายของรัฐบาลโดยเน้นการปลูกฝังอบรมเยาวชน ซึ่งจะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ให้เป็นผู้มีคุณธรรมควบคู่ไปกับความรู้ และทักษะด้านต่างๆ อย่างชัดเจน ในประกาศกรมสามัญศึกษา เรื่องทิศทางการจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษา สาระสำคัญเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมของนักเรียน คือ จุดเน้นข้อที่ 1 ซึ่งมุ่งเน้นคุณธรรมของนักเรียน ด้านความซื่อสัตย์ ความกตัญญู ความรับผิดชอบ การพึ่งตนเอง และความมีวินัย โดยให้จัดกิจกรรมจัดบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะความเป็นอยู่ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม (กรมสามัญศึกษา.2534 : ภาคผนวก) และโรงเรียนเป็นสถาบันในการสร้างเสริมพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของสังคมให้แก่นักเรียนจึงมีความจำเป็นต้องเข้าใจ และทราบถึงความสนใจ ความสามารถในการเรียนรู้ ตลอดจนความต้องการและความคาดหวังต่างๆ ของเด็ก

ประเทศไทยหรือสังคมไทยในปัจจุบันกำลังประสบปัญหาหรือตกอยู่ในภาวะวิกฤติของวัฒนธรรม ดังผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พบว่าสภาพปัจจุบันทางวัฒนธรรมไทยนั้น

กำลังตกอยู่ในภาวะวิกฤติจากการพัฒนาประเทศที่เกี่ยวกับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้เทียบทันโลกตะวันตก ส่งผลให้สภาพทางการเมือง สภาพทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามไปด้วย (เสนห์ นครสันติภาพ. 2545 : 1) นอกจากนี้แล้ว อิทธิพลของการก้าวเข้าสู่ยุคแห่งเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร ที่มีการติดต่อเชื่อมโยงแพร่กระจายได้อย่างต่อเนื่องรวดเร็ว กว้างขวาง ก่อให้เกิดการหลั่งไหลของข้อมูลข่าวสาร และกระแสวัฒนธรรมต่างๆ เข้าสู่ประเทศหรือสังคมไทยอย่างไม่หยุดยั้งและยากที่จะควบคุมได้ ส่งผลให้ความเป็นไทย ความเป็นชาติไทย ความเป็นเอกลักษณ์ของประเทศไทย วัฒนธรรมไทย วิธีการดำเนินชีวิต ประเพณีถูกทำลายให้ค่อยๆ จางหายและเลือนหายไปที่สุดในที่สุด หรืออาจเปลี่ยนแปลงไปตามประเทศอื่น จนกลายเป็นวัฒนธรรมร่วม ค่านิยมร่วมของสังคมโลก (วนิดา ตรีสวัสดิ์. 2541 : 90 ; สุกานดา นิมทองคำ. 2535 : 2) คุณธรรมจริยธรรม เป็นรากฐานของการพัฒนามนุษย์ เมื่อคุณธรรมจริยธรรมถูกละเลย ผลตามมาก็คือการขาดคุณภาพชีวิตที่ตกต่ำ ความเป็นมนุษย์จึงไม่มีความสมบูรณ์ ปัจจุบันสังคมไทยได้ประสบปัญหาวิกฤติทางศีลธรรมอย่างรุนแรงผู้คนต่างเห็นแก่ตัว แย่งชิงดีชิงเด่นเอาตัวเอียบริพากัน ประเทศไทยเคยเจริญรุ่งเรืองไปด้วยวัฒนธรรมประเพณีอันงดงามมาก่อน ขณะนี้ศีลธรรมได้เลือนหายไปจากจิตใจของคนเรา ความเชื่อเพื่อ เชื้ออาหาร มีน้ำใจ เสียสละ ได้เหือดหายไปจากชุมชน ครอบครัวยุคใหม่ที่สังคมเปลี่ยนไปแนวทางจริยธรรมก็ย่อมเปลี่ยนไป สิ่งที่ถูกต้องงดงามในสมัยหนึ่งก็อาจจะไม่งดงามในอีกสมัยหนึ่ง ปัญหาหนึ่งที่ควรแก่การสนใจในปัจจุบันก็คือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของวัยรุ่นหรือเยาวชน เพราะวัยรุ่นเป็นกำลังอันสำคัญของประเทศและประเทศกำลังเผชิญกับปัญหาความเสื่อมโทรมทางศีลธรรม จรรยา มารยาท วัยรุ่นละทิ้งศีลธรรม และความประพฤติ การแสดงออกของวัยรุ่นในปัจจุบันขัดต่อศีลธรรมและจริยธรรมอันดีงาม ดังนั้นการปลูกฝัง "จริยธรรม" ให้แก่วัยรุ่นหรือเยาวชนจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นตัวแปรที่จะทำให้สังคมเกิดความสงบสุข (สุภาวดี สองเมือง. 2546:1 – 2)

แนวทางหนึ่งที่จะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่เกิดขึ้นก็คือการพัฒนาจริยธรรมให้ฝังลึกเป็นค่านิยมอยู่ในลักษณะนิสัยและจิตใจของบุคคลเพื่อให้บุคคลละอายใจต่อการทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง สิ่งชั่วร้ายทั้งปวง หันมาประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงามตามมาตรฐานที่สังคมยอมรับและต้องการมากขึ้น (กรมวิชาการ. 2523 : 1) โดยเฉพาะในด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรม เพราะเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าจริยธรรมในด้านอื่น ทั้งนี้เพราะการกระทำในทางที่ดีหรือเลวของบุคคลนั้นส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม การศึกษาด้านอื่นๆ ของจริยธรรมเป็นเพียงเพื่อให้เข้าใจและทำความเข้าใจการปฏิบัติจริยธรรมในสถานการณ์ต่างๆ ของบุคคลเท่านั้น (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2524 : 3) และเนื่องจากมนุษย์ถือว่าเป็นสัตว์สังคมประเภทหนึ่ง ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษา ด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรม อันเป็นพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตร่วมกันของบุคคลในสังคม ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขและสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้กับสังคม

ทฤษฎีต้นไม้วัยธรรมของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2535 : 36 – 38) กล่าวถึง สาเหตุของพฤติกรรมการเป็นคนดีและคนเก่ง ประกอบด้วย จิตลักษณะ 8 ประการด้วยกัน โดยแบ่งเป็นจิตลักษณะที่เป็นส่วนของราก 3 ประการ อันได้แก่ 1) สติปัญญา 2) ประสบการณ์ทางสังคม 3) สุขภาพจิต กับจิตลักษณะที่เป็นส่วนของลำต้น 5 ประการ ได้แก่ 1) เหตุผลเชิงจริยธรรม 2) ลักษณะมุ่งอนาคต 3) ความเชื่ออำนาจภายในตนเอง 4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 5) ทศนคติ คุณธรรมและค่านิยม (ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหรือสถานการณ์นั้นๆ) ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 13 – 16) ได้กล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ เพียเจต์ (Piaget) พบว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ขึ้นอยู่กับความฉลาดในการรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่างๆคือพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั่นเอง และยังกล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kolbelg) ซึ่งได้ทำการศึกษาค้นคว้าโดยอาศัยแนวคิดของเพียเจต์ (Piaget) เป็นพื้นฐาน โคลเบอร์กเชื่อว่าพัฒนาการทางการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของมนุษย์เป็นไปตามลำดับขั้น ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ซึ่งพรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2530 : 231) กล่าวว่า ฟรอยด์ (Freud) เขาเชื่อว่าจริยธรรมของคนนั้นอยู่ต้นส่วนที่เรียกว่า ตนในคุณธรรม (Superego) ซึ่งเป็นตนที่ได้รับการขัดเกลาจากสังคม และทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) นักทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่า สิ่งแวดล้อมทางสังคมหรือวัฒนธรรมเป็นตัวการ ในการกำหนดเงื่อนไขทางสังคม (Asocial Contingency) ให้แก่เด็กตั้งแต่เล็ก โดยนำเอาหลักการเสริมแรงมาใช้ นอกจากนี้ บุญสม โพธิ์เงิน (2537 : 16 – 17) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการทางสังคมของแบนดูรา ซึ่งนักทฤษฎีกลุ่มนี้อธิบายการเกิดจริยธรรมว่าเป็นผลของการซึมซาบและเป็นผลของการถอดแบบหรือเลียนแบบนั่นเอง

จากแนวคิดของทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมและองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลดังกล่าวข้างต้นนั้น แสดงให้เห็นว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ขึ้นอยู่กับระดับอายุและสติปัญญา โดยพัฒนาการไปตามลำดับตั้งแต่ขั้นที่ไม่มีจริยธรรมเลยจนถึงขั้นสูงสุดคือปฏิบัติดีแก่ทุกๆคนนอกจากนี้พฤติกรรมของบุคคลยังเกิดจากการเรียนรู้ด้วยการสังเกตและการเลียนแบบอีกด้วย อย่างไรก็ตาม การที่บุคคลจะมีจริยธรรมอยู่ในระดับใดนั้นยังขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่นๆทั้งทางกายภาพบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้พัฒนาการและระดับจริยธรรมแตกต่างกัน

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนดังกล่าวข้างต้น จึงสนใจศึกษาตัวแปรพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้แก่ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญูเกรงที่มีระเบียบวินัย การประหยัด ความมีเหตุผล และความเสียสละ ว่าได้รับอิทธิพลจากตัวแปรที่เกี่ยวข้องได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน และลักษณะมุ่งอนาคต อย่างไร โดยศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสระบุรี

ความมุ่งหมายของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อศึกษาตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการอบรมเลี้ยงดู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน และลักษณะมุงอนาคต กับ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อศึกษาน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรการอบรมเลี้ยงดู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน และลักษณะมุงอนาคต ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
3. เพื่อศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้อง การอบรมเลี้ยงดู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน ลักษณะมุงอนาคต มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม และเพื่อนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้เป็นแนวทางแก้ไขและป้องกันปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น ขาดความรับผิดชอบ ปัญหายาเสพติด ขาดระเบียบวินัย ทะเลาะวิวาท เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้ผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน ครอบครัว ชุมชน องค์กรท้องถิ่น และองค์กรในระดับประเทศ ต้องประสานความสัมพันธ์และร่วมมือเพื่อช่วยเสริมสร้างและพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่กำลังศึกษาอยู่ในจังหวัดสระบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ทั้งหมด 21 โรงเรียน จำนวน 7,802 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ในจังหวัดสระบุรี จำนวน 620 คน โดยใช้การสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตัวแปรบางประการ แบ่งเป็นดังนี้
 - 1.1 การอบรมเลี้ยงดู
 - 1.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 1.4 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
 - 1.5 การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน
 - 1.6 ลักษณะมุ่งอนาคต
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมเชิงจริยธรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ หมายถึง รูปแบบเชิงสถิติที่อธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบเส้นตรง ทั้งในด้านขนาดและทิศทาง อธิบายความสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้แผนภาพและสมการโครงสร้างของแผนภาพ ในการศึกษาครั้งนี้ตัวแปรสาเหตุประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน และลักษณะมุ่งอนาคต ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน

2. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมที่ดี เหมาะสม ต่อตนเองและสังคม หรือดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ในสังคม ซึ่งก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองในการพัฒนาตนเองและสังคม ประกอบด้วยพฤติกรรม 7 ด้าน ดังต่อไปนี้

2.1 ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจจะทำการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพันด้วยความพากเพียรและความละเอียดรอบคอบ ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่

2.2 ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น

2.3 ความมีเหตุผล หมายถึง ความสามารถในการใช้ปัญญาในการประพฤติปฏิบัติ รู้จักไตร่ตรอง พิสูจน์ให้ประจักษ์ ไม่หลงงมงาย มีความยับยั้งชั่งใจ โดยไม่ผูกพันกับอารมณ์และความยึดมั่นของตนเองที่มีอยู่เดิมซึ่งอาจจะผิดก็ได้

2.4 ความกตัญญูกตเวที หมายถึง ความรู้บุญคุณและตอบแทนต่อคนอื่นและสิ่งอื่นที่มีบุญคุณ

2.5 การรักษาระเบียบวินัย หมายถึง การควบคุมความประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้อง และเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ขอบบังคับ ข้อตกลง กฎหมายและศีลธรรม

2.6 ความเสียสละ หมายถึง การละความเห็นแก่ตัว การให้ปันแก่คนที่ควรให้ด้วย กำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา รวมทั้งการรู้จักสละทั้งอารมณ์ร้ายในตนเองด้วย

2.7 การประหยัด หมายถึง การใช้สิ่งทั้งหลายพอเหมาะพอควรให้ได้ประโยชน์มากที่สุด ไม่ยอมให้มีส่วนเกินมากนัก รวมทั้งการรู้จักระมัดระวัง รู้จักยับยั้งความต้องการให้อยู่ในกรอบและขอบเขตที่พอเหมาะพอควร

พฤติกรรมเชิงจริยธรรมทั้ง 7 ด้าน ผู้วิจัยวัดด้วยแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 5 ระดับ

3. ตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง ลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาตัวแปรด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง วิธีการที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียน ทั้งทางวาจาและการกระทำ

3.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาของนักเรียนที่ต้องการประสบความสำเร็จในการทำงาน มีความมุ่งมั่นในการทำงานให้เกิดความสำเร็จ เรียบร้อยถูกต้อง มีความรับผิดชอบในการทำงานให้ได้ผลดี มีความภาคภูมิใจในความสำเร็จ

3.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง เกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จนถึงภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547

3.4 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนและเพื่อน ปฏิบัติต่อกัน ได้แก่ ความช่วยเหลือพึ่งพาส่งกันและกัน ทั้งด้านการเรียน และเรื่องส่วนตัว การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ความห่วงใย ใกล้ชิดสนิทสนมซึ่งกันและกัน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในกลุ่มเพื่อน

3.5 การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน หมายถึง พฤติกรรมเลียนแบบจาก การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชนประเภทต่าง ๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และสิ่งพิมพ์ต่างๆ

3.6 ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพของนักเรียน สามารถตัดสินใจเลือกกระทำได้อย่างเหมาะสม สามารถแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการเพื่อเป้าหมายด้านการศึกษา และการประกอบอาชีพของตนเองได้ รู้จักรอคอยผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ และมีความเพียรพยายามในปัจจุบันเพื่อประสบความสำเร็จในชีวิต

4. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความชำนาญ ในสาขาวิชาผลและประเมินผล หรือทางจิตวิทยา มีประสบการณ์หรือทำงานที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 5 คน เป็นผู้ประเมินแบบสอบถามเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ

กรอบแนวคิด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน และลักษณะมุ่งอนาคต

การอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองนั้นเป็นการปฏิบัติต่อนักเรียนเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสม การอบรมเลี้ยงดูจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่แตกต่างกันไป จากการศึกษาของสุภาวดี สองเมือง (2546 : บทคัดย่อ) ได้กล่าวให้นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกดขี่และแบบปล่อยปละละเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ในการศึกษาของ เสริมเกียรติ พรหมผุย (2523 : บทคัดย่อ) อบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ซึ่งคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ต้องเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ ความมีวินัยในตนเอง ใกล้เคียงกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความปรารถนาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่จะให้เกิดความสำเร็จ ย่อมมีผลจะให้นักเรียนต้องเกิดความพยายาม อุตุน มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ มีเป้าหมายในการทำงาน มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ ซึ่งในงานวิจัยของเมธี โพธิพัฒน์ (2523 : 111) พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพัทธ์ และความซื่อสัตย์ มีความสัมพันธ์กันในทางบวก และงานวิจัยรุ่งโรจน์ สิทธิเวช (2534 : 144) พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารสี่ ซึ่งมีความใกล้เคียงกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เป็นความผูกพันระหว่างเพื่อนกับเพื่อน ลักษณะของสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนที่ดี การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พึ่งพาอาศัยกัน ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน จึงส่งผลให้พฤติกรรมเป็นแนวทางเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน สอดคล้องกับการทดลอง ทูเรียล (Turiel, 1966 : 611 – 618) เด็กที่ได้รับคำแนะนำจากเพื่อนมีพัฒนาทางจริยธรรมสูงขึ้น และการทดลองของ เลอเฟอร์จี และวาโลชิน (Lefurgy and Watoshin, 1969 : 104 – 110) เด็กที่รับฟังเหตุผลของเพื่อนๆ เสนอมานั้น สามารถเพิ่มหรือลดขั้นการพัฒนาทางจริยธรรมได้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดี จะมีความรับผิดชอบต่อการเรียน มีความมีระเบียบวินัย ไม่ประพฤติดื้อติดกฎระเบียบของโรงเรียน มีความเสียสละ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนั่นเอง สอดคล้องกับ จิราภรณ์ สุทธิรักษ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

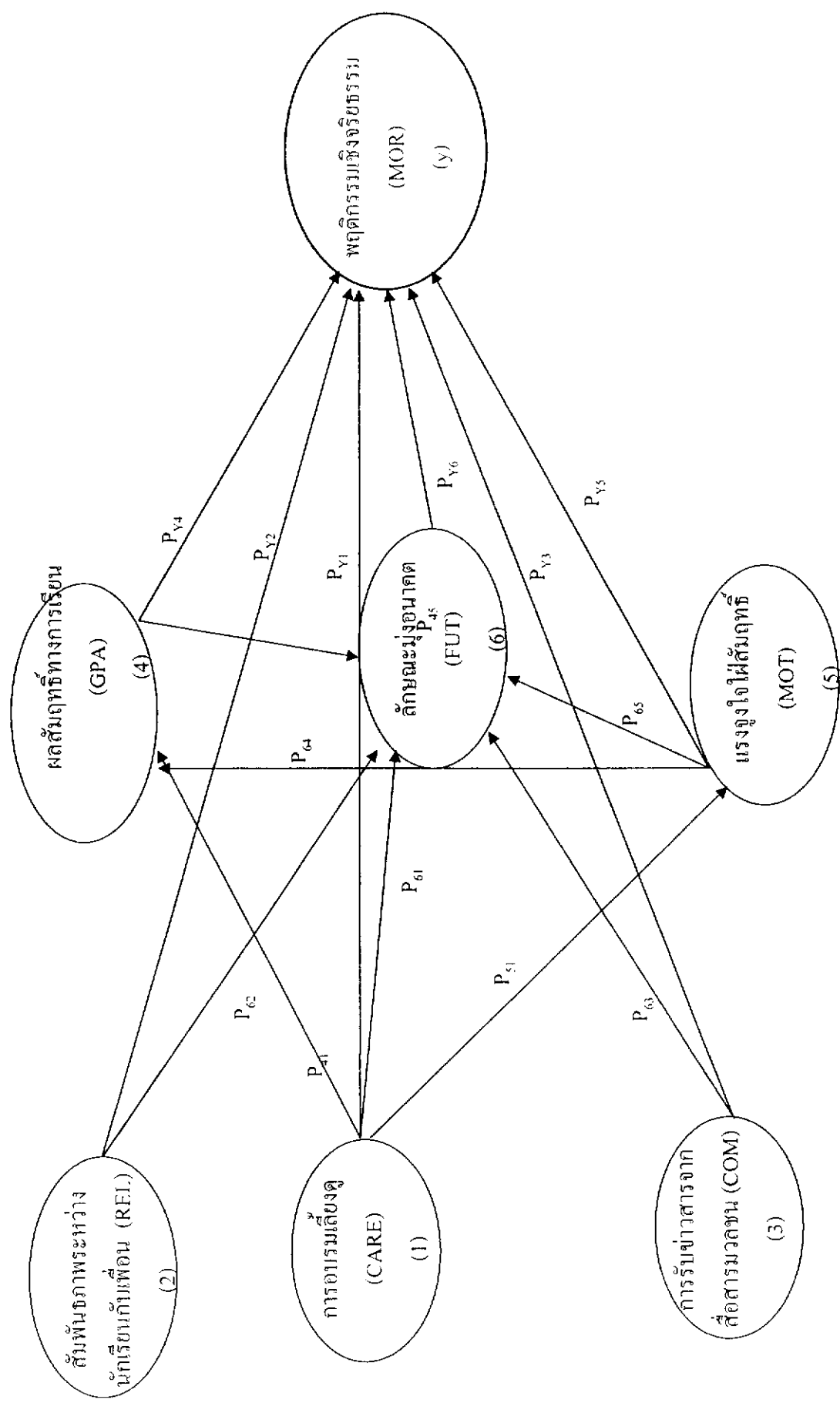
การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน

การรับข่าวสารของนักเรียนที่แตกต่างกันทำให้เกิดการเลียนแบบ ส่งผลให้พฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่แตกต่างกันไป ดังนั้นสื่อจึงเป็นสิ่งที่สำคัญส่งผลให้เกิดพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน ดังทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura, 1986 : 48 – 49) มีแนวคิดว่าการมีตัวแบบซึ่งหมายถึง กระบวนการทำให้เหมือนทางจิต คือได้รวมเอากระบวนการทางจิตวิทยาในการรับข่าวสาร เก็บจำข่าวสาร กระทำ และการสนใจเข้าใจ การมีตัวแบบภาพผ่านสื่อต่าง ๆ คือ วิทยุ โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ หนังสือ นั้นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งมนุษย์เกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ทั้งรูปธรรม และนามธรรม จากสิ่งเหล่านี้

ลักษณะมุ่งอนาคต

ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นการมองอนาคต คาดการณ์ไกล เพื่อเป้าหมายในสิ่งที่ต้องการ เพื่อให้เกิดความสำเร็จ จะต้องมีการวางแผนไว้ จึงส่งผลให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ รักษาระเบียบวินัย ประหยัด พฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมเชิงจริยธรรม โคลเบิร์ก, มิเชล, ไวท์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจักษ์จันท์, 2520 :35 ; อ้างอิงจาก Kohlberg 1964 , Mischel 1974, Wright 1975) กล่าวว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง สามารถระงับ หรือชะลอการบำบัดความต้องการต่างๆ ของตนได้ ฉะนั้นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง คือผู้ที่สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และไม่เป็นผู้ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของศาสนา และกฎหมาย จึงเห็นได้ว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจัดว่าเป็นผู้มีจริยธรรมสูงด้วย สอดคล้องกับปิยาภรณ์ กิจอุดมทรัพย์ (2539 : 19) กล่าวว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูง มีความเพียรพยายาม ต่อสู้กับอุปสรรคมีความคิดริเริ่ม สามารถคาดการณ์ไกลเพื่อวางแผนอนาคต

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมข้างต้น และงานวิจัยที่ได้ศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยสนใจตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม คือ การอบรมเลี้ยงดู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน และลักษณะมุ่งอนาคต สามารถสร้างรูปแบบ ความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 รูปแบบตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานไว้ดังนี้

1. ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจสัมฤทธิ์ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน และลักษณะมุ่งอนาคต มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. น้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอย่างน้อย 1 ตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม มีดังนี้

3.1 การอบรมเลี้ยงดูมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ผ่านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และลักษณะมุ่งอนาคต

3.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ผ่านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและลักษณะมุ่งอนาคต

3.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมผ่านลักษณะมุ่งอนาคต

3.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนผ่านลักษณะมุ่งอนาคต

3.5 การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชนมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมผ่านลักษณะมุ่งอนาคต

3.6 ลักษณะมุ่งอนาคต มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม
 - 1.1 องค์ประกอบของจริยธรรม
 - 1.2 ความหมายของพฤติกรรมเชิงจริยธรรม
 - 1.3 ขอบข่ายพฤติกรรมเชิงจริยธรรม
2. เอกสารเกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม
 - 2.1 การอบรมเลี้ยงดู
 - 2.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.4 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
 - 2.5 การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน
 - 2.6 ลักษณะมุ่งอนาคต
3. เอกสารเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เส้นทางแบบโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นหรือโมเดลลิสเรล
 - 3.1 การวิเคราะห์เส้นทางหรือการวิเคราะห์สาเหตุ
 - 3.2 ความหมายของการวิเคราะห์เส้นทาง
 - 3.3 โปรแกรมลิสเรล
 - 3.4 การวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรล
- 4.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

1.1 องค์ประกอบของจริยธรรม

เจียมจิต บุญรักษ (2534 : 10) กล่าวว่า การจำแนกองค์ประกอบของจริยธรรมตามความคิดเห็นของนักจิตวิทยานั้น มีความคล้ายคลึงกัน แต่เรียกชื่อต่างกันออกไป ซึ่งอาจสรุปได้ว่าจริยธรรม จำแนกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบทางปัญญา (Cognition) คือ ส่วนที่เป็นความรู้ ความเชื่อต่างๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางจริยธรรม ซึ่งเป็นความรู้ความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้อง ดีงาม สามารถตัดสินแยกพฤติกรรมที่ดี ที่ถูก ที่ควร ออกจากพฤติกรรมที่ไม่ดี ไม่ถูก ไม่ควร มโนทัศน์อื่นที่ใช้เรียกองค์ประกอบส่วนหนึ่ง ได้แก่ ความคิดทางจริยธรรม (Moral Judement) การใช้เหตุผลทางจริยธรรม (Moral Reasoning) และความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรม (Moral Cognition)

2. องค์ประกอบทางอารมณ์ (Affection) คือ ความรู้สึกหรือปฏิกิริยาที่มีต่อลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมว่า ตนชอบหรือไม่ชอบเพียงใด ซึ่งส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น องค์ประกอบในด้านนี้มีความหมายกว้างกว่า ความรู้ ความเข้าใจเชิงจริยธรรมของบุคคล เพราะรวมทั้งความรู้และความรู้สึกในเรื่องนั้น ๆ เข้าด้วยกัน และองค์ประกอบด้านนี้ยังสามารถเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้ มโนทัศน์ที่ใช้เรียกแทนองค์ประกอบนี้ ได้แก่

เจตคติทางจริยธรรม (Moral Attitude) ความรู้สึกทางจริยธรรม (Moral Feeling) และปฏิกิริยาทางจริยธรรม (Moral Reaction)

3. องค์ประกอบทางพฤติกรรม (Behavior) คือ พฤติกรรมหรือการกระทำที่บุคคลแสดงต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสิ่งแวดล้อม เป็นพฤติกรรมที่สามารถตัดสินได้ว่าดีหรือไม่ดี ถูกหรือผิด ควรหรือไม่ควร ซึ่งอิทธิพลส่วนหนึ่งที่มีผลต่อการกระทำ หรือไม่กระทำพฤติกรรมใดจะขึ้นอยู่กับอิทธิพลขององค์ประกอบทั้ง 2 ประการที่กล่าวมาแล้ว พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะการกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคลนั้นส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม มโนทัศน์ที่ใช้เรียกองค์ประกอบนี้ ได้แก่ ความประพฤติทางจริยธรรม

นอกจากนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 2 – 4) ได้แบ่งลักษณะต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมเป็น 4 ประการดังนี้

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ในสังคมของตนนั้นยอมรับหรือไม่ยอมรับการกระทำชนิดใด อันเป็นเครื่องกำหนดว่าการกระทำชนิดใดเป็นสิ่งที่ควรกระทำ การกระทำชนิดใดไม่สมควรควรเว้น ความรู้เชิงจริยธรรมที่มีในแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้น ๆ ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคมและศาสนา ส่วนใหญ่

เป็นเรื่องที่เด็กเรียนรู้มาตั้งแต่เกิด โดยเฉพาะในช่วงอายุ 2 – 10 ปี บุคคลจะได้รับการปลูกฝังค่านิยมเหล่านี้เป็นพิเศษ

2. เจตคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่าง ๆ ว่าตนชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้น เพียงใด เจตคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น แต่สำหรับบุคคลบางคนในสถานการณ์ปกติอาจมีเจตคติเชิงจริยธรรมแตกต่างไปจากค่านิยมของสังคมได้ นอกจากนี้ เจตคติเชิงจริยธรรมของบุคคลในเวลาหนึ่ง ยังอาจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้ด้วย

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกหรือไม่เลือกกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นเครื่องแสดงถึงมูลเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำของบุคคล การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ตลอดจนพัฒนาการทางด้านอื่น ๆ ของบุคคล โดยเฉพาะพัฒนาการทางสติปัญญาและพัฒนาการทางอารมณ์ด้วย

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรือดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่นับเป็นการกระทำที่สังคมเห็นชอบและสนับสนุนมีหลายประเภท เช่น การเสียสละ เป็นต้น ส่วนพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่เกิดขึ้นในสภาพที่บุคคลถูกยั่วยุให้กระทำผิดกฎเกณฑ์เพื่อประโยชน์ส่วนตนบางประการ เช่น การกล่าวเท็จ การโกงสิ่งของ เป็นต้น เป็นพฤติกรรมที่จะไม่เกิดขึ้นในผู้ที่มีจริยธรรมสูง พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าจริยธรรมประเภทอื่น เพราะการกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคลย่อมส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม

จากที่นักวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบของจริยธรรม สรุปได้ว่า องค์ประกอบของจริยธรรมจำแนกเป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบทางปัญญา องค์ประกอบทางอารมณ์ องค์ประกอบทางพฤติกรรม ซึ่งส่งผลให้การกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคลนั้น และลักษณะของจริยธรรมที่กล่าวมาแล้วข้างต้นพอสรุปได้ว่า จริยธรรมแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ทางด้านความรู้ ความคิด ซึ่งได้แก่ ความรู้ เจตคติ และเหตุผลเชิงจริยธรรม สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่อยู่ในตัวของบุคคลไม่สามารถมองเห็นต้องใช้เครื่องมือวัดว่าบุคคลนั้นมีสิ่งเหล่านั้นมากน้อยเพียงใด ส่วนอีกด้านหนึ่งเป็นด้านพฤติกรรมหรือการกระทำเป็นการแสดงพฤติกรรมซึ่งเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญกว่าด้านความรู้ นั้น ๆ มากน้อยเพียงใด

ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเพียงพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมเท่านั้น ตามแนวคิดของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 2 – 4)

นอกจากนี้ ดวงเดือน พันธมนาวิน (2524 : 13 – 16) ได้กล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ (Piaget) พบว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ขึ้นอยู่กับความฉลาดในการรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่าง ๆ คือ พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั่นเอง ซึ่งเพียเจต์ ได้แบ่งพัฒนาการทางสติปัญญาไว้ 4 ขั้น

1. ขั้นรับรู้จากประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor Operation) เป็นระยะตั้งแต่แรกเกิดถึง 2 ปี เด็กจะรับรู้ทางประสาทสัมผัสอย่างง่าย ๆ ทำให้เกิดการพัฒนาการทางสติปัญญาและความนึกคิด เด็กจะมีโครงสร้างทางความคิดจากสิ่งที่พบเห็นและจากสิ่งที่สัมผัส

2. ขั้นความคิดก่อนปฏิบัติการ (Pre – Operational Thinking) ช่วงอายุ 2 – 7 ปี เด็กเริ่มใช้ภาพแทนวัตถุและเหตุการณ์ สามารถเลียนแบบคนอื่นได้และพัฒนาอย่างรวดเร็วสามารถใช้ภาษาติดต่อทางสังคมได้อย่างกว้างขวาง และเริ่มพัฒนาความคิดเชิงตรรกศาสตร์ ความคิดส่วนใหญ่ต้องเกิดจากการรับรู้จากประสาทสัมผัส

3. ขั้นปฏิบัติการด้วยรูปธรรม (Concrete Operational Thinking) ช่วงอายุ 7 – 11 ปี เด็กจะมีความคิดเชิงตรรกศาสตร์ ในสิ่งที่มองเห็นและจับต้องได้ และค้นหาความจริงเกี่ยวกับวัตถุและสิ่งแวดล้อมมาเป็นแบบแผน

4. ขั้นปฏิบัติการด้วยนามธรรม (Formal Prepositional Think or Formal Operational Thinking) ช่วงอายุ 11 – 15 ปี พัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของเด็กเป็นขั้นสูงสุด สามารถคิดหาเหตุผลนอกเหนือข้อมูลที่มีอยู่ได้ สามารถแก้ปัญหาด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเพียเจต์พบว่า การตัดสินใจทางจริยธรรมมีส่วนสัมพันธ์กับหลักการทางสติปัญญาด้วย และการพัฒนาการทางจริยธรรมจะเป็นไปตามลำดับขั้นต่อเนื่องกันโดยเพียเจต์ได้แบ่งระดับพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับคือ

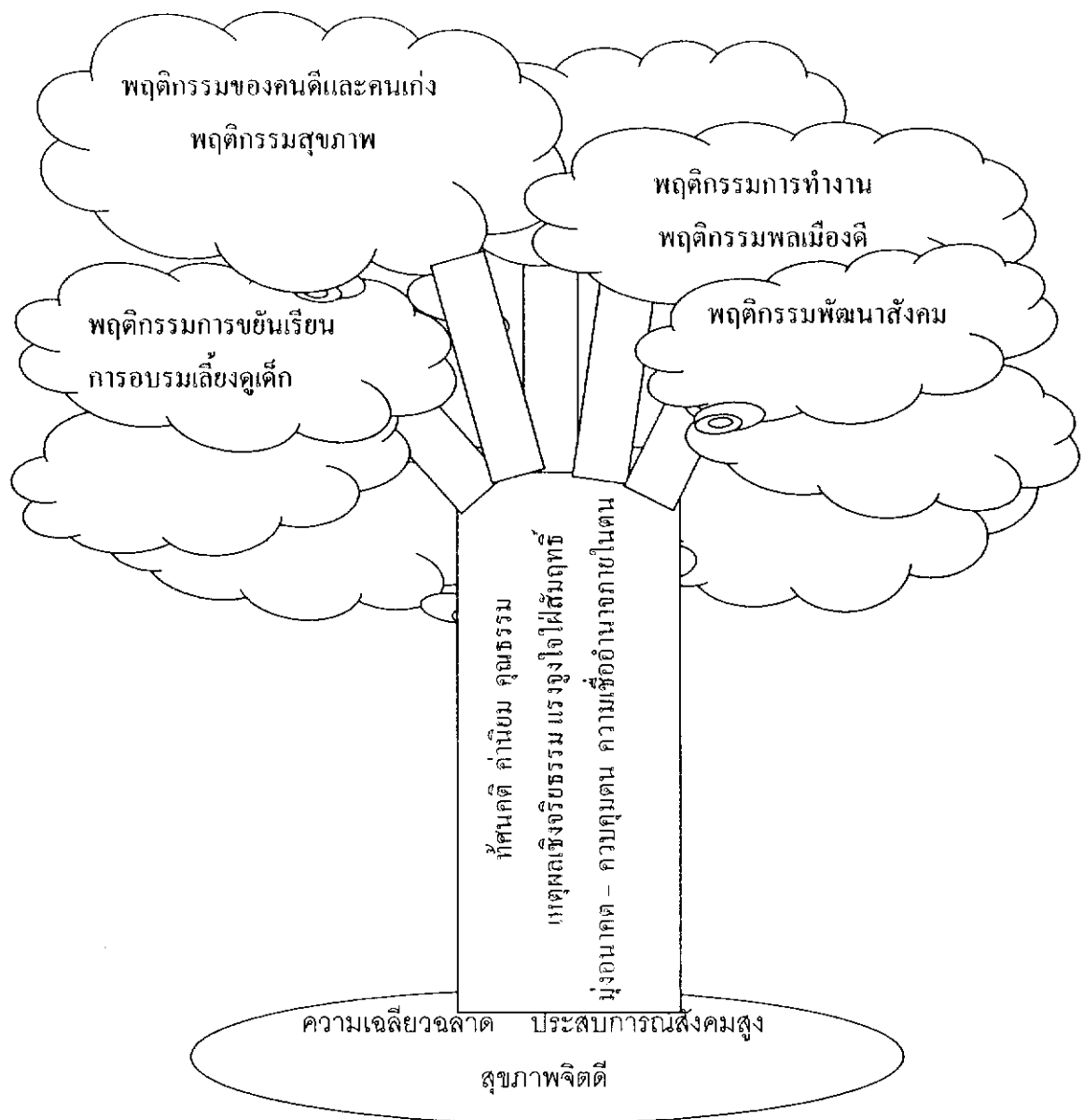
4.1 ขั้นก่อนจริยธรรม อายุแรกเกิด 3 ปี เป็นขั้นที่ยึดถือตนเองเป็นส่วนใหญ่ เอาแต่ใจตนเอง ไม่เข้าใจและไม่รับรู้สภาพแวดล้อมและกฎเกณฑ์ใด ๆ ทั้งสิ้นการประพฤติปฏิบัติกระทำอย่างอิสระ เพื่อสนองความต้องการทางร่างกายของตน

4.2 ขั้นยึดคำสั่งหรือความจริงที่เห็นได้ชัด ช่วงอายุ 4 – 11 ปี เริ่มพัฒนาจริยธรรมสามารถเข้าใจบทบาทของตนเอง ประพฤติโดยยึดคำสั่งเป็นเกณฑ์ เป็นระยะว่านอนสอนง่ายเชื่อฟังอยู่ในโอวาท ไม่เข้าใจเหตุผลในทางนามธรรม ยึดปริมาณทางกายภาพที่เห็นได้ชัด เช่น ขนาดของความเสียหายที่เกิดจากการกระทำเป็นระยะที่สามารถปลุกฝังจริยธรรมได้ง่าย

4.3 ขั้นยึดหลักการแห่งตน เริ่มอายุ 12 ปีขึ้นไป การพัฒนาพฤติกรรมในวัยนี้เป็นระยะค่อนข้างยาก เพราะเด็กจะใช้สติปัญญาค้นหาเหตุผลเป็นระยะแสวงหาค่านิยมของตนเองเพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตเมื่อเป็นผู้ใหญ่ เด็กจะใช้สติปัญญาในการตัดสินใจทางจริยธรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2535 : 36 – 38) ยังได้กล่าวถึง ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมของคนไทยไว้ว่า เป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาทฤษฎีแรกของนักวิชาการไทย ที่สร้างขึ้นโดยการสรุปรวมผลการวิจัยในประเทศไทยในหลายสาขาเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะงานวิจัยของนักจิตวิทยาไทย นักเรียนสังคมศาสตร์ไทย และนักวิจัยการศึกษาไทยทั้งที่เป็นอาจารย์และนิสิตนักศึกษาชั้นสูง ทฤษฎีนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นของวิชาการและ การประยุกต์ทางด้านนี้ในประเทศไทย

ทฤษฎีสำหรับต้นไม้จริยธรรมนี้มี 3 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นดอกและผลไม้ของต้นไม้ ส่วนลำต้นและส่วนที่เป็นรากแก้ว คูภาพประกอบ 2 ในส่วนแรกคือ ดอกและผลไม้นั้นแสดงถึงพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง และพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม ส่วนแรกนี้เป็นพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ที่เข้าเป็นพฤติกรรมของพลเมืองดีพฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศและพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ผลที่ออกมาเป็นพฤติกรรมต่างๆ ที่น่าปรารถนา มีสาเหตุอยู่ 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือ สาเหตุทางจิตใจที่เป็นส่วนของลำต้นของต้นไม้ อันประกอบด้วย จิตลักษณะ 5 ด้าน คือ (1) เหตุผลเชิงจิตวิทยา (2) มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง (3) ความเชื่ออำนาจในตน (4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (5) ทศนคติ คุณธรรม และค่านิยม (ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้น ๆ หรือสถานการณ์นั้น) ถ้าต้องการที่จะเข้าใจอธิบาย ทำนายและพัฒนาพฤติกรรมชนิดใดจะต้องใช้จิตลักษณะบางด้านหรือทั้ง 5 ด้านนี้ประกอบกันจึงจะได้ผลดีที่สุด ส่วนที่สามของต้นไม้จริยธรรมคือ รากแก้ว ซึ่งเป็นจิตลักษณะกลุ่มที่สองมี 3 ด้าน คือ (1) สถิติปัญญา (2) ประสพการณ์ทางสังคม และ (3) สุขภาพจิต จิตลักษณะทั้งสามนี้อาจใช้เป็นสาเหตุของการพัฒนาจิตลักษณะ 5 ประการ ที่ลำต้นของต้นไม้ก็ได้ กล่าวคือ บุคคลจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทางจิต 3 ด้านดังกล่าว และอยู่ในสภาพแวดล้อมทางบ้าน ทางโรงเรียนและทางสังคมที่เหมาะสม นอกจากนั้นบุคคลยังมีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาจิตลักษณะบางประการใน 5 ด้านนี้ โดยวิธีการอื่น ๆ ด้วยฉะนั้น จิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการจึงเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดี และของคนเก่งนั่นเอง นอกจากนี้จิตลักษณะ 3 ประการที่รากอาจเป็นสาเหตุร่วมกับจิตลักษณะ 5 ประการที่ลำต้นเพื่อใช้อธิบายทำนายและพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวมาแล้วด้วย

ภาพประกอบ 2 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมแสดงจิตลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจ
ที่จะนำไปสู่พฤติกรรมทางจริยธรรม

ที่มา : ดวงเดือน พันธมนาวิน (2538)

จากทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมข้างต้น การที่จะเป็นผู้มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับสูงนั้น ต้องประกอบด้วย จิตลักษณะ 8 ประการด้วยกันโดยแบ่งเป็น จิตลักษณะส่วนราก 3 ประการได้แก่ (1) สติปัญญา (2) ประสพการณ์ทางสังคม (3) สุขภาพจิตกับ จิตลักษณะที่เป็นส่วนของลำต้น 5 ประการได้แก่ (1) เหตุผลเชิงจริยธรรม (2) ลักษณะมุ่งอนาคต (3) ความเชื่ออำนาจภายในตน (4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (5) ทศนคติ คุณธรรมและค่านิยม

พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะ การกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคลนั้นส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม ดังนั้นนักวิชาการจึงได้ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์เพื่อจุดประสงค์ที่จะหาทางควบคุมพฤติกรรมนั้น คือส่งเสริมให้ทำดีให้มาก และป้องกัน หรือขจัดการทำชั่วให้น้อยลง ดังตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542 สรุปสาระสำคัญของลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ คือ มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม คือ ผู้เรียนเป็นคนดี คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจ และมีพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน ประหยัด มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็น และสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข สอดคล้องกับ สมพร เทพสิทธิ์ (2526 : 100) ซึ่งกล่าวถึงค่านิยมพื้นฐาน ดังที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้ประกาศเชิญชวนร่วมกันปฏิบัติตามคือ

1. การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และความรับผิดชอบ
2. การประหยัดและออม
3. การมีระเบียบวินัย และเคารพกฎหมาย
4. การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา
5. ความรัก ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

สอดคล้องกับกรมการศาสนา (โพธิ์ทอง จิตอ่อนน้อม. 2529 : 1 – 2) ซึ่งได้สรุปลักษณะ ของคนไทยที่ประเทศชาติต้องการและจำเป็นต้องปลูกฝังให้ถึงพร้อมในสถานการณ์ปัจจุบันไว้ ดังนี้ คือความมีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์สุจริต ขยัน ประหยัด รับผิดชอบ มีความคิดริเริ่ม กระตือรือร้น จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รู้จักพึ่งตนเอง เสียสละ กล้าหาญ เมตตาอารี กตัญญู และสามัคคีกัน

1.2 ความหมายของพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

ความหมายของพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนั้น ได้มีผู้ให้ความหมาย ของคำว่า พฤติกรรม และจริยธรรม รวมทั้ง พฤติกรรมเชิงจริยธรรมไว้ดังนี้

ความหมายของพฤติกรรม

ไพบูลย์ เทวรักษ์ (2529 : 4 – 6) กล่าวว่าพฤติกรรม หมายถึง อากัปกริยาทั้งหมดของบุคคลที่เราสามารถสังเกตได้ด้วยประสาทสัมผัสโดยตรงหรือโดยอ้อม และทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว ได้แก่ การนั่ง เดิน นอน ยืน อารมณ์โกรธ เกลียด รัก และ ผัน เป็นต้น แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ พฤติกรรมภายในซึ่งเป็นพฤติกรรมที่บุคคลมีอยู่ในใจตนเอง ผู้อื่นจะรู้ได้ยาก ถ้าบุคคลไม่บอกหรือแสดงออกมาให้ปรากฏเช่น การคิด การเข้าใจ การตัดสินใจ ฯลฯ และพฤติกรรมภายนอกเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาแล้วผู้อื่นสามารถสังเกตได้ เช่น การเดินของหัวใจ การเดิน การพูด ทำงาน ฯลฯ นอกนั้นพฤติกรรมภายนอกบางอย่างสามารถใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ช่วยบันทึกได้ เช่น เครื่องมือวัดคลื่นสมอง

ตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2530 : 583 – 584) หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด และความรู้สึกเพื่อตอบสนองสิ่งเร้า

นิตยา พูลทอง (2535 : 10) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของมนุษย์ที่ปรากฏออกมา เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งการแสดงออกหรือการกระทำดังกล่าวนี้จะมีกระบวนการของสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกำกับอยู่ภายใน ตัวบุคคลนั้น ๆ เสมอ กล่าวคือ จะมีกลไกกำกับสั่งการจากความคิดและความรู้สึกที่มีอยู่ภายในเป็นของตนเองตลอดเวลา

จากความหมายของพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดตามสถานการณ์

ความหมายของจริยธรรม

พนัส หันนาคินทร์ (2520 : 44) ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติอันพึงปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม ทั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองขึ้นในสังคมและสมาชิกของสังคม การที่จะปฏิบัติให้เป็นไปเช่นนั้นได้ ผู้ปฏิบัติกับทางจิต

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2424 : 2) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า เป็นลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์และมีขอบเขต รวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่างๆ โดยลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม จะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งในสองประเภท คือ เป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบให้การสนับสนุน และผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนอีกประเภทหนึ่งนั้นคือ ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้

มีอยู่ในสมาชิกในสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษ หรือพยายามกำจัดและผู้กระทำพฤติกรรมนั้น ส่วนมากรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร ฉะนั้นผู้ที่มีจริยธรรมสูงคือ ผู้ที่มีลักษณะและพฤติกรรมประเภทแรกมาก ประเภทหลังน้อย

กรมฝึกหัดครู (2525 : 11) ได้สรุปไว้ว่า จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติปฏิบัติ ในสิ่งที่สังคมที่สังคมยอมรับ เพื่อบรรลุถึงสภาพชีวิตที่มีคุณค่าอันพึงประสงค์ของตนเอง

สาโรช บัวศรี (2526 : 20) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่าเป็นค่านิยมในระดับต่างๆ ซึ่งสังคมและบุคคลต้องยึดมั่นถือมั่น และจริยธรรมนี้ย่อมจะนำสันติสุขให้แก่บุคคลและสังคมได้ตามควรแก่กรณี เพราะว่าจริยธรรมเป็นเครื่องควบคุมอันตรกิริยาระหว่างมนุษย์และสังคม หรือสิ่งแวดล้อมทั้งปวง

โกวิท ประวาลพุกษ์ และภณิดา คูสกุล (2532 : 6) ได้กล่าวว่า จริยธรรมมีความหมาย 2 นัย คือ

1. จริยธรรมเป็นหลักการและเหตุผลที่พิจารณาเกี่ยวกับการกระทำ การพิจารณาตัดสินใจ ซึ่งเป็นความหมายที่คนทั่วไปเข้าใจกันมาแต่ดั้งเดิม
2. จริยธรรมเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำ เป็นการตัดสินใจ การพิจารณาตัดสินเป็นคุณธรรมทางจริยธรรม ที่มีพื้นฐานอยู่บนการกระทำและเจตคติที่สามารถสังเกตเห็นได้ ซึ่งความหมายนี้เป็นความหมายในแนวความคิดแบบใหม่

ส่วนความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2530 : 217) ได้ให้ความหมายว่า ธรรมที่เป็นข้อประพฤติ ข้อปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม

จากความหมายของจริยธรรมดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง การกระทำหรือการแสดงพฤติกรรม รวมทั้งความนึกคิดในสิ่งที่ดี และเหมาะสมต่อตนเองและสังคม หรือดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ในสังคม ซึ่งก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง ในการพัฒนาตนเองและสังคม

ความหมายของพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

กรมวิชาการ (2523 : 3) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเชิงจริยธรรมไว้ว่า พฤติกรรม การกระทำที่บุคคลตัดสินใจจะกระทำถูก หรือผิดในสถานการณ์แวดล้อมต่างๆ ทั้งนี้จะขึ้นกับ อิทธิพลของความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้องดีงาม และความพึงพอใจที่จะนำจริยธรรม มาเป็นแนวประพฤติปฏิบัติ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 3) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเชิงจริยธรรมไว้ว่า การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ หรือดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ที่นับเป็นการกระทำที่สังคมเห็นชอบและสนับสนุนมีหลายประเภท เช่น การเสียสละ เป็นต้น ส่วนพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่เกิดขึ้นในสภาพที่บุคคลถูกยั่วยุให้กระทำผิดกฎเกณฑ์เพื่อประโยชน์ส่วนตนบางประการ เช่น การกล่าวเท็จ การโกง สิ่งของ เป็นต้น เป็นพฤติกรรมที่จะไม่เกิดขึ้นในผู้ที่มีจริยธรรมสูง พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าจริยธรรมประเภทอื่น เพราะการกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคล ย่อมส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ ของสังคม

โกวิท ประวาลพุกษ์ (2529 : 20 – 21) กล่าวว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นการแสดง พฤติกรรมที่ดีงามในทุกโอกาสจนกลายเป็นบุคลิกของบุคคล เร่งพัฒนาดังแต่การปฏิบัติตามเหตุผล การปฏิบัติด้วยความยินดีและพึงพอใจ จนเชื่อมั่นอย่างแน่วแน่และปฏิบัติอย่างคงเส้น คงวา ในทุกโอกาส

อารมย์ สุตมี (2537 : 13) ได้สรุปความหมายของพฤติกรรมเชิงจริยธรรมไว้ว่า ลักษณะที่ใช้ให้เห็นถึงความประพฤติ ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ทั้งต่อตนเองและสังคม อันจะก่อให้เกิด การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขนั่นเอง

จากความหมายของพฤติกรรม จริยธรรม และพฤติกรรมเชิงจริยธรรมดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึงการกระทำหรือการแสดงพฤติกรรม รวมทั้งความ นึกคิดในสิ่งที่ดี และเหมาะสมต่อตนเองและสังคม ซึ่งก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองและการพัฒนา ตนเองและสังคม

1.3 ขอบข่ายพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

จากการประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทย เรื่องแนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย ระหว่างวันที่ 22 – 27 มกราคม 2523 ได้กล่าวถึง โครงสร้างของคุณลักษณะของจริยธรรมในสังคมไทย ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้ปรับปรุงไว้ 11 ประการ ดังต่อไปนี้ (สุภาวดี สองเมือง, 2546 : 21 – 26 ; อ้างอิงจาก สิวลี ศิริไล, 2532 : 84 – 88)

1. ความรับผิดชอบ
2. ความซื่อสัตย์
3. ความมีเหตุผล
4. ความกตัญญูกตเวที
5. การรักษาระเบียบวินัย

6. การเสียสละ
7. ความสามัคคี
8. การประหยัด
9. ความยุติธรรม
10. ความอดสาเห
11. ความเมตตา - กรุณา

จากข้อบ่งชี้พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจที่จะนำมาศึกษา 7 ด้าน ดังนี้ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความมีเหตุผล ความกตัญญูทดแทนที่ ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ และ การประหยัด เพราะสอดคล้องกับความต้องการของกรมสามัญศึกษาที่พัฒนา นักเรียนทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาและหลักสูตรการเรียนการสอน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมาก

1. ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน ด้วยความพากเพียร และความละเอียดรอบคอบ ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ พฤติกรรมที่แสดงออกถึง ความรับผิดชอบ ได้แก่

- 1.1 เอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อผลของงานนั้นๆ
- 1.2 ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัว
- 1.3 มีอารมณ์หนักแน่น เมื่อเผชิญกับอุปสรรค
- 1.4 รู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี
- 1.5 มีความเพียรพยายาม
- 1.6 มีความละเอียดรอบคอบ
- 1.7 ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่
- 1.8 ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นทั้งตนเองและสังคม
- 1.9 ตรงต่อเวลา
- 1.10 ยอมรับผลการกระทำของตน

2. ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเอง และผู้อื่น พฤติกรรมที่แสดงออกถึง ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ต่อหน้าที่การงานและต่อผู้อื่น ได้แก่

- 2.1 ไม่สับปลับกลับลอก
- 2.2 ไม่คล้อยตามพวกที่ชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย

- 2.3 มั่นคงต่อการกระทำดีของตน
- 2.4 ไม่คดโกงมีความตั้งใจทำจริง
- 2.5 ประพฤติตนตรงตามคำพูดและความคิด
- 2.6 ไม่เอาเวลาทำงานในหน้าที่ไปใช้ทำประโยชน์ส่วนตัว
- 2.7 ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ทำประโยชน์ส่วนตัว
- 2.8 ไม่สอพลอเพื่อหาประโยชน์ส่วนตน
- 2.9 เตือนสติและแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์
- 2.10 ยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น ไม่คิดริษยาหรือกลั่นแกล้ง
- 2.11 ร่วมมือ ร่วมใจกันทำงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- 2.12 ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนหรือเอาดีเข้าตน
- 2.13 ไม่ร่วมทำงานใดๆ ที่ผิดกฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับของสังคม

3. ความมีเหตุผล หมายถึง ความสามารถในการใช้ปัญญาในการประพฤติปฏิบัติ รู้จักไตร่ตรอง พิสูจน์ให้ประจักษ์ ไม่หลงงมงาย มีความยับยั้งชั่งใจ โดยไม่ผูกพันกับอารมณ์และความยึดมั่นของตนเองที่อยู่เดิม ซึ่งอาจผิดได้ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีเหตุผล ได้แก่

- 3.1 ไม่ลุ่มหลงเพราะความเชื่อถืออย่างงมงาย
- 3.2 ไม่ยึดถือตนเองหรือบุคคลเป็นใหญ่หรือการกระทำที่งมงาย ประกอบด้วย การยอมรับ การคิดพิจารณาและการใช้วิธีการแห่งปัญญา
- 3.3 ไตร่ตรองอย่างรอบคอบแล้วจึงตัดสินใจ
- 3.4 รู้จักควบคุมอารมณ์ คือมีสติยับยั้งชั่งใจ
- 3.5 รู้จักชม ความโลภ ความโกรธ ความหลงผิด
- 3.6 การหนีออกจากความเคยชินที่ผิดๆ
- 3.7 รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาละ รู้จักเทศะ
- 3.8 ไม่เป็นคนหูเบาเชื่อง่าย

4. ความกตัญญูกตเวที ความกตัญญู หมายถึง ความรู้สึกในการอุปการคุณ หรือ บุญคุณที่ผู้อื่น หรือสิ่งอื่นที่มีต่อเรา กตเวที หมายถึง การแสดงออกและการตอบแทนบุญคุณ ดังนั้น ความกตัญญูกตเวที จึงหมายถึง ความรู้บุญคุณ และตอบแทนต่อคนอื่น และสิ่งอื่นที่มีบุญคุณพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีความกตัญญูกตเวทีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อมได้แก่

- 4.1 แสดงความเคารพนับถือ ยกย่อง เชิดชู ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น
- 4.2 ชักนำคนอื่นให้นิยมยินดี ในการทำความดีตอบแทนผู้มีพระคุณ

- 4.3 ปฏิบัติต่อผู้มีพระคุณด้วยความซื่อตรง ไม่มีลับลมคมใน หรือมีสิ่งใดแอบแฝงอยู่เบื้องหลัง
- 4.4 ไม่ละทิ้งผู้มีพระคุณในคราวที่ผู้มีพระคุณเดือดร้อน ลำบาก
- 4.5 เคารพรักใคร่ ไว้วางใจ และเชื่อถือในผู้มีพระคุณที่ไม่ผิดศีลธรรม
- 4.6 ไม่ทำตนให้เป็นທີ່เสื่อมเสียชื่อเสียงแก่วงศ์ตระกูลและผู้มีพระคุณ
- 4.7 ไม่คิดร้ายต่อผู้มีพระคุณ
- 4.8 จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- 4.9 ทำนุบำรุงศาสนา
- 4.10 รักษาเกียรติยศ และนำชื่อเสียงมาสู่ครอบครัว เพื่อให้ตนมีหลักฐานประเทศชาติรุ่งเรือง
- 4.11 หมั่นประกอบกิจอันเป็นหน้าที่ของตน เพื่อให้ตนมีหลักฐาน และประเทศชาติรุ่งเรือง

5. การรักษาระเบียบวินัย หมายถึง การควบคุมความประพฤติปฏิบัติ ให้ถูกต้องและเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ขอบังคม ข้อตกลง กฎหมายและศีลธรรม พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นผู้รักษาระเบียบวินัย ได้แก่

5.1 การรักษาระเบียบวินัยต่อสถานที่ ได้แก่ การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยทั้งในสำนักงาน วัดวาอาราม สถานที่ราชการ และสาธารณสถานต่าง ๆ เช่น ถนน แม่น้ำ ลำคลอง โรงมหรสพ รถโดยสาร สวนสาธารณะ และประพฤติปฏิบัติตามกฎและข้อบังคับของสถานที่นั้น ๆ

5.1.1 การรักษาระเบียบวินัยในการอุปโภค ได้แก่ การรักษาร่างกาย เสื้อผ้าที่อยู่อาศัย และเครื่องใช้ให้สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย

5.1.2 การรักษาระเบียบวินัยในการปกครอง ได้แก่ การสร้างวินัยเพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติ และมีการปกครองดี มีจรรยา มีวินัย เอาใจใส่กวดขัน ปรับปรุงระเบียบให้มีมาตรฐาน ควรแก่ความนิยมนับถือ และปฏิบัติให้เป็นแบบอย่าง

5.2 การรักษาระเบียบวินัย คือ การแต่งและควบคุมท่วงทีกิริยา วาจา และใจ ให้หมดจดงดงามด้วยการเว้นชั่ว ประพฤติชอบทั้งต่อหน้าและลับหลัง ได้แก่ ระเบียบกิริยา ระเบียบวาจา และระเบียบใจ

5.2.1 ระเบียบท่วงที ได้แก่ การจัดท่าทางที่ทำให้เหมาะสมแก่ฐานะ และภูมิรู้ของตน ไม่ดูหมิ่นผู้อื่น ไม่ทะนงตน

5.2.2 ระเบียบกิริยา ได้แก่ การควบคุมอาการของร่างกายที่เคลื่อนไหว ออกมาให้ปรากฏแก่คนทั้งหลาย โดยควบคุมและปรับปรุงกิริยา ให้งดงาม เป็นระเบียบ มีกิริยาดี สุภาพอ่อนโยน ประพฤติปฏิบัติได้เหมาะสมแก่บุคคล โอกาส เวลา และสถานที่

5.2.3 ระเบียบ^(๖๖)เวลา ได้แก่ การพูดไพเราะ พูดมีประโยชน์ ไม่พูดเท็จ ไม่พูด ส่อเสียดยุยง ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพ้อเจ้อ

5.2.4 ระเบียบใจ ได้แก่ การรู้จักควบคุมจิตใจ และอารมณ์ ให้อยู่ในกรอบ และระเบียบที่ตั้งงาม

6. ความเสียสละ หมายถึง การละความเห็นแก่ตัว การให้ปันแก่คนที่ควรให้ด้วย กำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา รวมทั้งการรู้จักสละทั้งอารมณ์ร้ายในตนเองด้วยพฤติกรรม ที่แสดงออกถึงความเสียสละทั้งกาย วาจา สติปัญญา กำลังทรัพย์ และทางใจ ได้แก่

6.1 ทางกาย คือ การช่วยเหลือผู้อื่นที่ทำการงานที่ไม่มีโทษ ไม่นิ่งดูตายช่วยเหลือ งานสาธารณประโยชน์

6.2 ทางวาจา คือ การช่วยแสดงความเห็นอย่างตรงไปตรงมา ช่วยแก้ปัญหา เดือนร้อนแก่คนที่ไม่ทำผิด ช่วยคิดหาแนวทางที่ถูกที่ชอบ ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้อื่นตามกำลัง

6.3 กำลังทรัพย์ คือ การแบ่งปันเครื่องอุปโภค บริโภค ให้แก่ผู้ที่ขัดสนที่สมควร ให้แบ่งปันเงินทองให้แก่ผู้ที่ขัดสนที่สมควรให้ และสละทรัพย์เพื่อสาธารณกุศลทางใจ คือ ยินดี เมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุข ไม่อาฆาตจองเวร ให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่นที่สำนึกผิด ไม่นึก สมน้ำหน้าผู้อื่น เมื่อพลีชีพแล้ว ไม่โลภอยากได้ของผู้อื่นมาเป็นของตน

7. การประหยัด หมายถึง การใช้สิ่งทั้งหลายพอเหมาะพอควรให้ได้ประโยชน์มากที่สุด ไม่ยอมให้มีส่วนเกินมากนัก รวมทั้งการรู้จักระมัดระวัง รู้จักยับยั้งความต้องการให้อยู่ในกรอบ และ ขอบเขตที่พอเหมาะพอควร พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการประหยัดเวลา ประหยัดทรัพย์ ได้แก่

- 7.1 พยายามจ่ายทรัพย์เท่าที่จำเป็นให้สมควรแก่อัตภาพ
- 7.2 การรู้จักกำหนดรายจ่ายให้พอเหมาะพอควรแก่กำลังทรัพย์
- 7.3 การรู้จักเก็บรวบรวมรายได้ อันควรเก็บไว้เป็นทุนสำรอง
- 7.4 ทำทรัพย์ที่มีอยู่ให้เจริญงอกงาม
- 7.5 บุรณะของเก่าอันควรบุรณะให้กลับใช้ประโยชน์ได้ใหม่
- 7.6 ใช้และถนอมของใช้และทรัพย์สินให้คงคุณค่าและประโยชน์นานๆ
- 7.7 รู้จักทำของใช้เองอย่าคิดแต่จะซื้อหรือจ้างงานเขาทำรำไป
- 7.8 ไม่ใช้จ่ายอย่างฟุ้งเฟ้อให้หมดเปลืองโดยเปล่าประโยชน์
- 7.9 ไม่บำรุงบำเรอความสุขสนุกสนานจนเกินไป
- 7.10 ขยันหาทรัพย์ใหม่มาเพิ่มเติม

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม โดยการวิเคราะห์เส้นทาง มีตัวแปรทั้งสิ้น 6 ตัวแปร ดังนี้ การอบรมเลี้ยงดู การอบรมเลี้ยงดู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน และลักษณะมุ่งอนาคต ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดของแต่ละตัวแปรของหัวข้อต่อไปนี้

2.1 การอบรมเลี้ยงดู

เสริมเกียรติ พรหมผุย (2523: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลปรากฏว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบการให้ความรักมีอิทธิพลต่อคุณธรรมแห่งพลเมืองดีเป็นอย่างมาก

ทิพวรรณ กิตติวิบูลย์ (2522: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูและ พัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยปรากฏว่า จากแบบวัดการตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีของเพียเจต์ เด็กไทยก่อนวัยเรียนมีระดับการตัดสินใจทางจริยธรรมอยู่ทั้งในขั้นต่ำและขั้นสูง โดยเด็กที่มีมารดาการศึกษาระดับสูง เด็กที่อยู่กรุงเทพรอบใน เด็กที่มีมารดาทำงานหารายได้ เด็กที่มีมารดาอบรมเลี้ยงดูแบบรักมาก และเด็กที่มีมารดาอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมาก มีคะแนนการตัดสินใจทางจริยธรรมสูงกว่าเด็กที่มีลักษณะตรงข้าม นอกจากนี้การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลสัมพันธ์ทางบวกกับการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ส่วนบทบาทการอบรมเลี้ยงดูแบบรักนั้นมีความสำคัญน้อยกว่าในการวิจัยนี้

2.1.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

มีนักจิตวิทยา นักการศึกษา ได้ให้ความหมายไว้ต่างๆ กัน ดังนี้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจจนึก (2520 : 24) ได้กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดูว่า การที่บิดา มารดาหรือผู้ดูแลเด็กปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่นในทำนองต่างๆ ดังนั้น การอบรมเลี้ยงดูก็คือ การที่ผู้เลี้ยงดูกับเด็กมีการติดต่อเกี่ยวข้องกัน อันเป็นทางให้ผู้เลี้ยงดูสามารถให้รางวัล หรือลงโทษ การกระทำต่าง ๆ ทำให้เด็กได้เลียนแบบผู้เลี้ยงดูด้วย

นันทา แทนธานี (2534 : 27 – 28) ให้ความหมายว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กเพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพื่อให้เด็กมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี และนอกจากนี้ยังมีการให้คำแนะนำสั่งสอน อบรม ให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

จากการกล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดู สรุปได้ว่า เด็กจะมีพฤติกรรมอย่างไรการอบรมเลี้ยงดูเป็นสิ่งสำคัญ เด็กแต่ละคนมีพฤติกรรมแตกต่างกันจะมีการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน

2.1.2 ประเภทและลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 4 – 16) ได้กล่าวถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดูไว้ 5 แบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การที่บิดามารดารายงานว่าในการปฏิบัติต่อบุตร และตนได้แสดงความรักใคร่เอาใจใส่ในทุกๆ สุขของบุตรของตนมากน้อยเพียงใด นอกจากนั้นยังเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ การสนับสนุนช่วยเหลือและการให้ความสำคัญแก่บุตร
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง การที่บิดามารดาได้อธิบายเหตุผลให้แก่บุตร ในขณะที่มีการส่งเสริม หรือขัดขวางการกระทำของบุตรหรือลงโทษบุตร นอกจากนั้นบิดา มารดาที่ใช้วิธีการนี้ยังให้รางวัลและลงโทษบุตรอย่างเหมาะสมกับการกระทำของบุตรมากกว่าจะปฏิบัติตามอารมณ์ของตนเอง
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย หมายถึง การลงโทษที่บิดามารดาปฏิบัติต่อบุตร โดยการดุด่า การวิบัติตู่สิ่งของ การงดแสดงความรักใคร่ เมตตา และการตัดสิทธิต่าง ๆ มากกว่าจะลงโทษ โดยการเยินยอ
4. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม หมายถึง การออกคำสั่งให้เด็กทำตามแล้วผู้ใหญ่คอยตรวจตราใกล้ชิดว่าเด็กคอยทำตามหรือไม่ ถ้าเด็กไม่ทำตามก็จะลงโทษเด็กด้วย ส่วนการควบคุมน้อย หมายถึง การปล่อยให้เด็กรู้จักตัดสินใจเองว่าควรทำ หรือไม่ทำอะไร และเปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเองบ่อยครั้ง โดยไม่เข้าไปยุ่งกับเด็กมากนัก ผู้ใหญ่มักสับสนเกี่ยวกับการควบคุมเด็ก และการทำตนใกล้ชิดเด็ก 2 วิธีต่างกัน ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย กับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม
5. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเอง หมายถึง การเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันด้วยตนเอง ภายใต้การแนะนำและการฝึกฝนจากบิดามารดา หรือผู้เลี้ยงดูอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้เด็กช่วยเหลือตัวเองได้รวดเร็ว และไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นมากและนานจนเกินไป

กวินทร์ ธรรมนุต (2522 : 27 – 30) แบ่งการอบรมเลี้ยงดูเป็น 3 ลักษณะคือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ร่วมกันรับผิดชอบเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การตัดสินใจใดๆ ภายในครอบครัวเกิดขึ้นจากการเห็นชอบของสมาชิกทุกคนในครอบครัว โดยถือเอาความสุขของส่วนรวมเป็นใหญ่ ลูกมีโอกาสใช้ความสามารถเต็มที่ และรับผิดชอบต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว มีโอกาสหัดคิดริเริ่มและตัดสินใจจากสิ่งเล็กไปสู่งานใหญ่ พ่อแม่สนองความต้องการพื้นฐานของลูก ให้ความรัก ความเอาใจใส่ และให้โอกาสที่จะคบหาสมาคมกับเพื่อนเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ทุกคนมีส่วนร่วมออกเสียงและให้ความเห็นถ้าเกิดการขัดแย้งกันขึ้น ก็เปิดโอกาสให้ทุกคนได้ใช้เหตุผลในการโต้แย้ง

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดครอบครัวยุคนี้ส่วนใหญ่พ่อจะเป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว มีอำนาจเด็ดขาดในครอบครัว ตั้งกฎเกณฑ์ให้ลูกปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ จะจัดการกับสมาชิกในครอบครัวตามที่ตนเองปรารถนา การตัดสินใจใดๆ ของครอบครัวยุคนี้ไม่มีสิทธิออกเสียงด้วยความต้องการของลูกไม่ได้รับการตอบสนองเสมอไป พ่อแม่ไม่แสดงความรักใคร่ต่อลูก ความเอาใจใส่ต่อกันมีน้อย ทุกคนปฏิบัติภารกิจของครอบครัวตามหน้าที่ลูกไม่ได้รับอนุญาตให้ออกไปไหนไกลบ้าน ผลการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ลูกมักขาดความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับพ่อแม่ ทำให้ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขี้อาย ไม่เป็นตัวของตัวเอง ขาดความอบอุ่น ไม่มั่นคงปลอดภัย ไม่สามารถตัดสินใจด้วยตนเองในบางเรื่องเพราะไม่เคยได้รับการตัดสินใจด้วยตัวเองมาก่อน

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูลักษณะนี้ พ่อแม่มีความคิดเห็นไปคนละทางตามความเห็นชอบของตน พ่อแม่ไม่สนใจซึ่งกันและกันและไม่สนใจลูกเท่าที่ควร พ่อแม่มักจะเชื่อว่าเด็กจะดีก็ดีเองจะชั่วก็ชั่วเอง ทำให้ไม่ค่อยสนใจรับผิดชอบในการอบรมสั่งสอนลูก เกี่ยวกับความประพฤติเมื่อเกิดปัญหาเฉพาะหน้าขึ้นกับลูกก็ไม่ช่วยเหลือแนะนำพ่อแม่ มักจะใช้อำนาจรุนแรงกับลูก ทำโทษโดยใช้อารมณ์ ปราศจากเหตุผล เด็กที่เกิดมาในบรรยากาศเช่นนี้ จะรู้สึกขาดความอบอุ่นจากพ่อแม่ มองโลกในแง่ร้าย ไม่ไว้วางใจผู้อื่น ไม่มีโอกาสได้เรียนรู้หรือฝึกฝนให้มีคุณธรรม ขาดความมีระเบียบวินัย และความซื่อสัตย์ มีการเรียนรู้กฎเกณฑ์จากผู้ใหญ่มากขึ้น เด็กจะยึดตนเองเป็นจุดศูนย์กลาง ดื้อดึง และช่างปฏิเสธ

เฮิร์ลอค (สมพิศ แซ่เฮง, 2546 : 8 – 9 ; อ้างอิงจาก Hurlock, 1984 : 402 – 403)

ได้แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเป็น 3 แบบดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกดขี่ (Autocratic Rearing) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่าเป็นตามารดาทำร้ายเรื่องส่วนตัวของตน ยับยั้งก้าวร้าวทำให้ตนเอง รู้สึกผิดเมื่อแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ถูกบังคับให้ทำตามความต้องการของบิดามารดา และบิดามารดาใช้คำพูดที่ทำให้ตนเองรู้สึกอับอาย

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Democratic Rearing) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่าเป็นตามารดาปฏิบัติต่อตนอย่างยุติธรรม บิดามารดามีความอดทน ไม่ตามใจจนเกินไป และเข้มงวดกดขี่จนเกินไปยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของบุตรให้ความร่วมมือแก่บุตรตามโอกาสอันควร

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (Permissive Rearing) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่าเป็นตามารดาได้รับการตามใจ และไม่ได้รับการเอาใจใส่คำแนะนำช่วยเหลือจากบิดามารดาเท่าที่ควร

2.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.2.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

นักจิตวิทยาและนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของคำว่า “แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์” ไว้แตกต่างกันดังนี้

แมคเคลแลนด์ (McClelland, David. And Other. 1953 : 110 – 111) ได้นิยามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าหมายถึงความปรารถนาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แข่งขันกับมาตรฐานอันดีเยี่ยม (standard of Excellence) หรือทำดีกว่าบุคคลอื่น พยายามเอาชนะอุปสรรคต่างๆ เกิดความรู้สึกสบายใจเมื่อประสบผลสำเร็จ และมีความวิตกกังวลเมื่อทำไม่สำเร็จ หรือประสบความล้มเหลว

ส่วนเมอร์เรย์ (Murray. 1964 : 19) ได้อธิบายความต้องการผลสัมฤทธิ์ (Need for Achievement) ไว้ว่าเป็นความต้องการที่ได้รับผลสำเร็จจากการกระทำในสิ่งที่ อยากต้องการที่จะควบคุม จัดกระทำ หรือจัดระเบียบ วัตถุ บุคคลหรือความคิด โดยกระทำสิ่งเหล่านั้นอย่างรวดเร็วและมีความเป็นอิสระ ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ต้องการเอาชนะอุปสรรคจะบรรลุถึงมาตรฐานที่ดีเลิศ ต้องการเป็นคนเก่ง มีความสามารถในการแข่งขันและเอาชนะคนอื่น ๆ ต้องการ เพิ่มการยอมรับตนเองโดยการบรรลุความสำเร็จในกิจกรรมที่เป็นอัจฉริยะ

ฮิลการ์ด (Hilgard. 1967 : 153) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าเป็นแรงจูงใจชนิดหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีการกระทำเพื่อบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ด้วยมาตรฐานอันดีเยี่ยม

ลินเกรน (Lindgren. 1967 : 31 – 34) เน้นความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในรูปของความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) หรือเขียนย่อเป็น (n – Ach) ความต้องการดังกล่าวเป็นความต้องการที่เปรียบเทียบได้กับความต้องการขั้นสูงของมาสโลว์ (Maslow) เรียกว่าความต้องการตระหนักในความสามารถแห่งตน (Self – Actualization) เป็นความต้องการที่จะเข้าใจตนเองทั้งในด้านความสามารถ ความถนัด รวมถึงศักยภาพอื่น ๆ และมีความปรารถนาที่จะใช้ความสามารถและศักยภาพนั้นอย่างเต็มที่

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2523 : 17) ให้ความหมายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่าเป็นความต้องการของบุคคลที่จะฟันฝ่าอุปสรรคโดยไม่ย่อท้อและต้องการทำงานให้บรรลุจุดหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความปรารถนาที่จะได้ผลสำเร็จ และเกิดความเชี่ยวชาญในงานที่ยากซับซ้อน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความวิริยะอุตสาหะ ต้องการอิสระในการแสดงออก ชัยชนะในการแข่งขัน หรือดีเด่นกว่าผู้อื่น

2.2.2 ลักษณะของผู้มีแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์

แมคเคลแลนด์ (สมจิตร์ ห่อไตรรงค์, 2539 : 13 ; อ้างอิงจาก McClelland, 1961: 207 -- 256)

ได้กล่าวว่าผู้ที่มีแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์สูงจะมีลักษณะพฤติกรรมดังนี้

1. กล้าเสี่ยงอย่างเหมาะสม (Moderate Risk – Taking) มีการตัดสินใจที่เด็ดเดี่ยว ไม่ชอบงานที่ต้องอาศัยโชคกลาง ไม่พอใจทำสิ่งที่ยาก ๆ ซึ่งไม่ต้องใช้ความสามารถ หากแต่จะเลือกทำสิ่งที่ยากเหมาะสมกับความสามารถของตนและการกระทำที่ทำได้สำเร็จนั้นทำให้ตนเองพอใจ
2. ความกระตือรือร้น (Energetic) หรือความขยันขันแข็งในการกระทำสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ จะเอาใจใส่มานะพากเพียรต่อสิ่งที่ท้าทาย ย้ำความสามารถของตน เป็นงานที่ต้องใช้สมองขบคิด และขจัดทำให้ตนเองเกิดความรู้สึกว่าได้ทำงานสำเร็จลุล่วงไป
3. ความรับผิดชอบตนเอง (Individual Responsibility) จะพยายามทำงานให้สำเร็จ เพื่อความพึงพอใจของตนเอง ไม่หวังการยกย่องชมเชยจากผู้อื่น ต้องการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น มีอิสระในการคิดและทำ
4. ต้องการทราบผลของการตัดสินใจ (Knowledge of Result of Decision) จะติดตามผลการตัดสินใจของตนว่าเป็นอย่างไร เพื่อปรับปรุงการกระทำของตนให้บรรลุเป้าหมายดีกว่าเดิม
5. คาดการณ์ล่วงหน้า (Anticipation of Future Possibilities) เป็นผู้ที่มีแผนการระยะยาว (Long – Range Planning) เพราะเล็งเห็นการณ์ไกล
6. มีทักษะในการจัดระบบงาน (Organizational Skill) ให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานอย่างเป็นระบบ

จากแนวความคิดลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์สูง จะต้องเป็นผู้ที่มีความพยายามมานะ อดทนต่อกิจกรรมที่ยากทั้งปวง เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นสูง เป็นผู้ที่ยอมรับความผิดพลาดและพร้อมทั้งจะปรับปรุงแก้ไข เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีเป้าหมายในการทำงาน มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีความรับผิดชอบตนเอง และมีความทะเยอทะยานที่เหมาะสมกับสภาพของตน

2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.3.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

โวลเฟิล (Wolfe, 1969 : 217) กล่าวว่า เด็กฉลาดย่อมทำคะแนนได้ดีกว่าเด็กโง่และมักจะเชื่อกันแบบนั้น เพราะในการสอบเรื่องต่าง ๆ ผู้ที่ทำคะแนนได้สูงย่อมได้รับการยกย่องว่าเรียนเก่งเป็นคนเก่ง ฉลาดฉลาด ในขณะที่ผู้ได้คะแนนต่ำกว่าจะถูกมองว่าเป็นคนโง่ แต่เป็นที่ยอมรับกันว่า การที่เด็กคนหนึ่งทำคะแนนได้ดีกว่าอีกคนหนึ่ง เป็นผลจากหลายปัจจัยที่มีใช้ความสามารถทาง

สติปัญญาเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่นเดียวกับปัจจัยทางสติปัญญา เพราะว่าปัจจัยเหล่านี้จะช่วยให้ผู้มีสติปัญญามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน

อุทุมพร เคลือคนโท (2540 : 11) กล่าวสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ความสามารถในการที่จะพยายามเข้าถึงความรู้ ซึ่งเกิดจากการทำงานที่ประสานกัน และต้องอาศัย ความพยายามอย่างมากที่องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญา และองค์ประกอบที่ไม่เกี่ยวข้องกับ สติปัญญา แสดงออกในรูปของความสำเร็จ ซึ่งสามารถสังเกต และวัดได้ด้วยเครื่องมือ ทางจิตวิทยาหรือแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป

ประภัสสร วงษ์ศรี (2541 : 43) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมุ่งวัดสิ่งที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในด้านต่าง ๆ มากกว่าการวัดความรู้ความจำ

กูด (Good. 1973 : 7) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์คือ การทำให้สำเร็จ (Accomplishment) หรือประสิทธิภาพทางด้านการกระทำ ในลักษณะที่กำหนดให้หรือด้านความรู้ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การเข้าถึงความรู้ (knowledge Attained) หรือการกำหนดให้หรือคะแนนที่ได้จากงานที่ครู มอบให้หรือทั้งสองอย่าง

มีเรน (Mehrens. 1976 : 73) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ความรู้ ทักษะและสมรรถภาพสมองด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนต่อการเรียนแต่ละวิชาซึ่งสามารถวัดได้จากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง เกรดสะสมตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 จนถึงภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547

2.4 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

อุบล เสถียรปภิรณกรณ์ (2528 : 140 – 160) ได้กล่าวว่า กลุ่มเพื่อน ประกอบด้วย บุคคลที่มีอายุและฐานะทางสังคมทัดเทียมกัน เมื่อตอนเล็กได้แก่ กลุ่มเพื่อนเล่น ต่อมาได้แก่ กลุ่มเพื่อนฝูงร่วมสังคมประเภทเดียวกัน เช่นกลุ่มเพื่อนนักกีฬาด้วยกัน กลุ่มเพื่อนร่วมชั้นเรียน กลุ่มเพื่อนรุ่นเดียวกัน เป็นต้น ซึ่งกลุ่มเพื่อนเป็นพลังให้เกิดความร่วมมือ ความลดหย่อนผ่อนปรนกัน การแบ่งปันจนใจและการช่วยเหลือกัน บังคับให้ทำอะไรก็ตามกัน

ดังนั้นกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทางความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ และคุณธรรมของนักเรียน นักเรียนต้องใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษา จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน

ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2518 : 135) อธิบายว่าความสัมพันธ์ของนักศึกษามี 2 ลักษณะ คือ ความสัมพันธ์ทางอารมณ์และความสัมพันธ์ทางปัญญา โดยความสัมพันธ์ทางอารมณ์เป็นความสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่บนรากฐานของความผูกพันระหว่างเพื่อนกับเพื่อน กิจกรรมที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบนี้ ได้แก่ กิจกรรมบันเทิง การเลี้ยงสังสรรค์ และการเลี้ยงรับเลี้ยงส่ง ส่วนความสัมพันธ์ทางปัญญา ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการและเหตุผล อาศัยความรู้และความคิด สติปัญญา และเหตุผล เป็นเครื่องเชื่อมโยง กิจกรรมที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบนี้ คือ การอภิปราย การประชุม การถกเถียงทางวิชาการ และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

การที่จะทำให้นักคนสามารถปฏิบัติตนกับเพื่อนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ควรปฏิบัติดังนี้ (กันยา สุวรรณแสง, 2533 : 61 – 65 ;ปราณี พรณวิเชียร, 2534 : 76 – 78)

1. แสดงกริยายิ้มแย้มแจ่มใส เพราะรอยยิ้มเป็นการแสดงออกซึ่งความรักที่มี ความหมายมากที่สุดแต่ลงทุนน้อยที่สุด
2. แสดงความสนใจกับบุคคลอื่น เช่น การทักทาย การไต่ถามทุกข์สุข
3. ตั้งใจฟังผู้อื่นพูด หากท่านกำลังทำงาน เมื่อมีบุคคลอื่นมาสนทนาด้วย ก็ควร จะเก็บงานที่ทำเอาไว้ชั่วคราวก่อน อย่าทำงานไปด้วยสนทนาไปด้วย เพราะเป็นกิจิยาที่ไม่เหมาะสม อันแสดงถึงการไม่ให้ความสนใจบุคคลนั้น
4. แสดงกริยารับฟังข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะของบุคคลอื่น
5. ทำตนให้เป็นคนมองโลกในแง่ดี อย่าจ้องจับผิดบุคคลอื่น จะทำให้เกิดความ หวาดระแวงซึ่งกันและกัน หากบุคคลอื่นทำอะไรก็ให้มองในแง่ดีไว้ก่อน อย่าคอยจ้องแต่จะนิทา
6. แสดงความเกรงใจต่อบุคคลอื่น เนื่องจากความสนิทสนมเกินไป อาจทำให้ ไม่เกิดความเกรงใจกัน
7. รู้จักระงับอารมณ์ ในการคบหาสมาคมกับบุคคลอื่นๆ นั้น อาจมีสิ่งทำให้เกิด ไม่พอใจขึ้นมา ดังนั้น หากเกิดอารมณ์ก็ควรระงับอารมณ์เอาไว้บ้าง เพราะการเป็นคนเจ้าอารมณ์ ไม่ได้ก่อให้เกิดอะไรดีขึ้นมาเลย นอกจากจะทำลายความสัมพันธ์ที่เคยมีต่อกัน
8. วางตัวอยู่ในฐานะที่เหมาะสม ไม่แสดงกริยาอาการโอ้อวด ยกตนข่มท่าน ไม่ว่าบุคคลใดก็ตาม ไม่มีใครชื่นชมคนที่ข่มให้เขาต่ำลง
9. รู้จักปฏิเสธคำขอร้องที่ไม่มีเหตุผลของผู้อื่น ด้วยการแสดงใบหน้าทีปกติ น้ำเสียงเรียบดังชัดเจน มองสบสายตาเพื่อน เพื่อแสดงให้เห็นความจริงใจที่ต้องการให้เพื่อนทราบ ความรู้สึกที่แท้จริง

10. จัดจำข้อมูลเล็กๆ น้อยๆ ของเพื่อนไว้ แสดงความเอาใจใส่ ความสนใจเพื่อแสดงความยินดีในวาระสำคัญ แสดงความห่วงใยเมื่อเพื่อนมีความทุกข์

นอกจากนี้ นพพร พานิชสุข (2522 : 68-80) ได้เสนอแนะวิธีการที่พึงปฏิบัติต่อกันในการทำงานร่วมกับเพื่อนดังนี้

1. ความเป็นผู้มีอัธยาศัยไมตรีอันดีต่อกัน เป็นองค์ประกอบสำคัญและจำเป็นที่ต้องสร้างให้เกิดในการทำงานร่วมกัน ควรพูดคุยสนทนาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ ไพเราะ อ่อนหวาน นุ่มนวล และยิ้มแย้มแจ่มใส

2. ความสามัคคีของหมู่คณะหรือของเพื่อนร่วมงาน ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกแต่ละคนมีทัศนคติและความรู้สึกที่ดีต่อกัน เห็นความสำคัญของกันและกัน เห็นความสำคัญของกลุ่ม

3. ความเป็นคนออมชอมหรือตกลงกันในการทำงานร่วมกันนั้นเป็นเรื่องธรรมดาที่สมาชิกแต่ละคนอาจมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน อย่างไรก็ตามในการทำงานร่วมกันนั้น สมาชิกแต่ละคน ควรจะรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น มีเหตุผลเห็นอารมณ์และปราศจากอคติ

4. ความเป็นผู้ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ตามความสามารถและตามโอกาส ทั้งนี้เพราะมนุษย์เราจำเป็นต้องมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน พึงพาอาศัยกัน ดังคำโบราณว่า “น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า” เพราะชีวิตนี้ไม่แน่นอนวันหนึ่งข้างหน้าเราอาจจะต้องพึ่งพาอาศัยกันโดยไม่รู้สึกตัวจึงไม่ควรมองเห็นว่าไม่มีความสำคัญ สิ่งใดที่เราพอจะให้ความช่วยเหลือได้ถ้าเรามีโอกาสก็ควรจะให้การช่วยเหลือกัน

5. ความมีอิสระ สมาชิกจะต้องมีความอิสระในการคิด การแสดงความคิดเห็นในการทำงานร่วมกันกับบุคคลอื่นที่มีความแตกต่างกันทั้งตำแหน่ง สถานภาพหรือบทบาท หรืออื่นๆ อาจจะทำให้มีการผูกขาดการใช้อำนาจ หรือมีความเกรงใจกัน ซึ่งอาจจะทำให้สมาชิกที่ร่วมงานทำงานขาดอิสระในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งความคิดเห็นเหล่านั้นอาจจะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มก็ได้ ดังนั้น สมาชิกที่ทำงานร่วมกันควรจะตระหนักว่าสมาชิกแต่ละคนต่างก็มีอิสระที่จะแสดงความคิดเห็น

6. เป็นผู้มีความจริงใจ คุณลักษณะข้อนี้ของสมาชิกจะก่อให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เรื่องของความจริงในปัจจุบันเป็นสิ่งที่ค่อนข้างหาได้ยาก แม้ว่าทุกคนต่างก็เรียกร้องหา เรามักพบแต่ความอิจฉาริษยา แก่งแย่งชิงดีชิงเด่น เพราะมนุษย์นั้นมักเลศ คือ โลกโกรธ หลง อันเป็นรากฐานที่ทำให้เกิดความจริงใจลดน้อยลง เพราะต่างคนต่างสวมหน้ากาก และแสดงละครเข้าหากัน ด้วยเหตุนี้ความจริงใจถึงเป็นรากฐานที่สำคัญประการหนึ่งในอันจะก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานร่วมกัน

7. หลีกเลี่ยงการวิพากษ์วิจารณ์เพื่อนร่วมงาน การจะวิพากษ์วิจารณ์เพื่อนร่วมงาน สมาชิกทุกคนต้องระลึกว่าสักวันหนึ่งคำพูดจะต้องไปถึงหูของเพื่อนร่วมงาน และที่สำคัญ ไม่เป็นการยุติธรรมแก่เพื่อนร่วมงาน ถ้าเราด่วนวิพากษ์วิจารณ์สมาชิกเพื่อนร่วมงานฝ่ายเดียว ทั้งๆ ที่เราไม่รู้จักเขาดีพอ หรือได้ข้อมูลของเขามาผิดๆ นอกจากนี้สมาชิกที่ทำงานร่วมกันไม่ควรจะนิโทษกันและกัน ทั้งนี้ เพราะว่าการวิพากษ์วิจารณ์หรือแม้กระทั่งการนิโทษได้ก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างความสามัคคี หรือการร่วมมือร่วมใจแต่ประการใด

8. ยกย่องชมเชยเพื่อนสมาชิกที่ร่วมงานด้วยกันเมื่อมีโอกาสอันควร พฤติกรรมเช่นนี้เป็นสิ่งที่พึงประสงค์ของทุกคน แต่ก็ไม่ควรทำพร่ำเพรื่อจนเกินไป การยกย่องชมเชยทั้งต่อหน้าและลับหลัง ด้วยความภาคภูมิใจ และมีเหตุผลต่อเพื่อนร่วมงาน เป็นการสร้างกำลังใจให้แก่ ผู้ถูกชม การจะขอความช่วยเหลือจากเพื่อนสมาชิกในการทำกิจกรรมต่างๆ ก็จะได้สะดวกขึ้น

จากที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนและเพื่อนปฏิบัติต่อกันได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2.5 การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน

ในปัจจุบันสื่อมวลชนส่วนใหญ่อยู่ในรูปสิ่งตีพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มีอิทธิพลต่อเยาวชนไทยค่อนข้างสูง จะเห็นได้ว่าสื่อมวลชนบางประเภทมีลักษณะเป็นดาบสองคมซึ่งอาจมีประโยชน์สำหรับบุคคลที่เลือกรับได้อย่างเหมาะสม ฉะนั้นบุคคลจึงควรเลือกประเภทของสื่อมวลชนและวิธีการใช้สื่อมวลชนให้ถูกต้อง

เยาวชนไทยที่อยู่ในช่วงอายุ 10 – 15 ปี เป็นช่วงที่มีอายุการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน ทั้งทางร่างกายและจิตใจ และในวัยนี้เด็กยังเจริญทางการรู้ การคิด และสติปัญญานอกจากเข้าใจสิ่งที่ป็นรูปธรรมอย่างลึกซึ้งและถูกต้องแล้ว ในวัยรุ่นตอนต้นเด็กจะเริ่มเข้าใจในสิ่งที่ป็นนามธรรม และสิ่งที่ไกลจากตนได้มากยิ่งขึ้น ฉะนั้นวัยรุ่นจึงเริ่มที่จะเห็นความเกี่ยวข้องระหว่างตนเองกับสังคม เริ่มก่อตั้งความหวังเกี่ยวกับอนาคต มีความเข้าใจในเหตุการณ์ที่ได้รับฟังรับชมอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับสาเหตุของผลการกระทำของตนเองและผู้อื่นอย่างเด่นชัด ฉะนั้นสื่อมวลชนจึงเป็นเครื่องมือ ของเยาวชนในช่วงนี้ เพื่อศึกษาหาความรู้ที่แปลกใหม่ โดยเด็กในวัยนี้จะรับสื่อมวลชนมากประเภทขึ้น เช่น เริ่มอ่านหนังสือพิมพ์ และนิตยสารมากขึ้นและไปชมภาพยนตร์มากขึ้น ส่วนโทรทัศน์แม้จะใช้เวลาน้อยลง แต่ก็อาจจะเลือกรายการที่ชมอย่างเฉพาะเจาะจงมากกว่าแต่ก่อน หรือไม่ก็ทำกิจกรรมอื่นซ้อนในขณะที่มีรายการที่ตนไม่สนใจ ดังนั้นถ้าเยาวชนได้รับรายการทางสื่อมวลชนที่เสนอตัวแบบที่ดี ให้คิดสนใจ แสดงการยอมรับพฤติกรรมที่น่าปรารถนาและไม่ยอมรับพฤติกรรมที่ขัดกับสังคม ประกอบกับ

การสนับสนุนแนะนำจากบิดามารดาอย่างถูกต้อง เยาวชนเหล่านี้จะมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่า เยาวชนที่รับสื่อมวลชนประเภทอื่นและบิดามารดาให้ความควบคุมทางด้านนี้น้อย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. 2529)

จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura. 1986) กล่าวว่าพฤติกรรมแปลกๆใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในบุคคลซึ่งไม่เคยปฏิบัติเช่นนั้นมาก่อนเลย บางครั้งไม่สามารถอธิบายได้โดยอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้ แต่สามารถอธิบายได้ว่าพฤติกรรมดังกล่าวเป็นกระบวนการเรียนรู้เกิดจากการได้เห็นแบบอย่างและอิทธิพลของรางวัลที่มีต่อการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การเป็นตัวแบบและการเสริมแรงเป็นเทคนิคในกระบวนการสังคมนะ (Socialization) ในการสร้างพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก (สุเชษฐ์ มาเหรัมย์. 2519 : 7)

นอกจากนี้ แบนดูรา (Bandura. 1977 : 16 – 22) อธิบายแนวคิดที่สำคัญในการเรียนรู้ทางสังคมไว้ดังนี้ คือ

พฤติกรรมทุกอย่างของมนุษย์ (รวมทั้งพฤติกรรมต่อตนเอง) ที่นอกเหนือจากปฏิกิริยาสะท้อนล้วนเป็นผลมาจากการเรียนรู้ และสิ่งที่มนุษย์เรียนรู้ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์เรียนรู้ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลของพฤติกรรม ความรู้ที่มนุษย์เรียนรู้นี้จะกลายเป็นความเชื่อที่มีผลในการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ เมื่อมนุษย์เรียนรู้ว่าเหตุการณ์ใดเกิดตามเหตุการณ์ใด อย่างไร เมื่อประสบเหตุหนึ่งมนุษย์ก็จะเกิดการคาดหวังเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นตามมาได้ ทำให้เกิดความดีใจ ความวิตกกังวล ความกลัวขึ้นล่วงหน้า ความคาดหวังนี้ทำให้มนุษย์ตัดสินใจทำหรือไม่ทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งเพื่อให้เกิดผลตามที่ตนปรารถนา

การเรียนรู้ความสัมพันธ์ดังกล่าวเกิดจากการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง และการเรียนรู้จากการสังเกต (Observation Learning) การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เช่น การประสบเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง ได้รับผลที่เกิดจากการกระทำต่าง ๆ ด้วยตนเอง แต่วิธีเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรงมีข้อจำกัดอยู่มาก เพราะสิ่งที่จะเรียนรู้มีมากเกินไปกว่าเวลาและโอกาสของผู้เรียนแต่ละคนจะอำนวย และผลของการกระทำบางอย่างเป็นอันตรายถ้าจะต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง

การมีตัวแบบ (Modeling) หมายถึง กระบวนการทำให้เหมือนทางจิต คือได้รวมเอากระบวนการทางจิตวิทยาในการรับข่าวสาร เก็บจำข่าวสาร กระทำและการตั้งใจเข้าไปซึ่งอิทธิพลของการมีตัวแบบมีผลกระทบทางจิตกว้างขวางกว่าการเรียนรู้แบบ ส่วนการเรียนรู้แบบ (Imitation) หมายความว่า การทำพฤติกรรมเหมือนตัวแบบ (Bandura 1986 : 48 – 49)

การมีตัวแบบสามารถผ่านสื่อได้ 4 ประเภท ได้แก่ (Bandura 1986 : 70 – 72)

1. การมีตัวแบบทางพฤติกรรม (behavioral modeling) หมายถึง การมีตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมให้บุคคลเห็น เช่น พ่อสูบบุหรี่ให้ลูกเห็น ครูทิ้งขยะลงถังขยะให้นักเรียนเห็น เป็นต้น แบบดูราเห็นว่าการมีตัวแบบทางพฤติกรรมมีความสำคัญต่อการสอนพฤติกรรมใหม่มากส่วนมากจะเกิดขึ้นโดยตัวแบบไม่ได้ตั้งใจจะแสดงให้เห็นเป็นแบบอย่างแก่ผู้สังเกตโดยตรง

2. การมีตัวแบบทางวาจา (verbal modeling) หมายถึง การมีตัวแบบที่พูดบอกหรือเขียนบอกว่าจะทำอะไรได้อย่างไร มนุษย์สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้มากมายจากการฟัง การพูดบอกของผู้อื่น หรือจากการอ่านสิ่งที่ผู้อื่นเขียนขึ้น เช่น การประกอบอุปกรณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน การศึกษาวิชาต่าง ๆ จากหนังสือ การมีตัวแบบทางวาจานี้อาจใช้ประกอบกับการมีตัวแบบทางพฤติกรรม หรือตัวแบบสัญลักษณ์หรือตัวแบบสัมผัสร่วมด้วยได้

3. การมีตัวแบบสัญลักษณ์ (Symbolic modeling) หมายถึง การมีตัวแบบภาพผ่านสื่อต่าง ๆ คือ วิทยุ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ (videotape) จานภาพ (video disk) ภาพยนตร์คอมพิวเตอร์ และหนังสือ นั้นนับวันจะมีอิทธิพลต่อมนุษย์มากขึ้น มนุษย์ทุกวัยเรียนรู้สิ่งต่างๆ มากมายทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมผ่านสื่อเหล่านี้ สิ่งที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ ทรงผมหรือกิริยาอาการที่แปลกใหม่ และที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ความเชื่อ เจตคติ และค่านิยมต่างๆ

4. การมีตัวแบบสัมผัส (kinesthetic modeling) ใช้ประโยชน์ได้มากกับการสอนให้คนหุนหวกและตาดอดฝึกพูด ผู้เรียนจะพยายามเลียนแบบเสียงครูโดยการสัมผัสริมฝีปากและคอของครูซึ่งเป็นตัวแบบให้นักเรียน ส่วนคนตาบอดหรือตาพิการแต่ฟังเสียงได้ยากก็สามารถเรียนการพูดได้จากการสัมผัสประกอบคำอธิบายด้วยวาจาจากครู

แบบดูรา (Bandura, 1986: 46 – 51) กล่าวถึงอิทธิพลของตัวแบบส่งผลกระทบในด้านต่าง ๆ

ดังนี้

1. ผลในการเรียนรู้โดยการสังเกต ผู้สังเกตได้รับความสามารถทางปัญญาและรูปแบบพฤติกรรมใหม่ ๆ จากการสังเกตผู้อื่น และการเรียนรู้ทำให้เกิดรูปแบบของพฤติกรรมใหม่ มาตรฐานการตัดสินใจ ความสามารถทางปัญญาและกฎทั่วๆ ไปที่ใช้สร้างพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยการสังเกตจะเห็นได้ชัดเจนที่สุดเมื่อตัวแบบได้แสดงการคิดหรือพฤติกรรมในรูปแบบใหม่ ๆ ที่ผู้สังเกต ไม่เคยมีมาก่อน แต่หลังจากการสังเกตก็แสดงพฤติกรรมคล้ายกับตัวแบบได้ อิทธิพลของตัวแบบสอนให้นำความสามารถย่อยๆ มาจัดเป็นกฎต่างๆ ในการสร้างพฤติกรรมใหม่

2. ผลในการยับยั้งและไม่ยับยั้งในการแสดงพฤติกรรม อิทธิพลของตัวแบบมีผลในการเพิ่มหรือลดการยับยั้งพฤติกรรมที่ได้เรียนรู้มาก่อน ผลของตัวแบบในการยับยั้งพฤติกรรม

ขึ้นกับข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำและผลกรรมจากการกระทำนั้น ผลการกระทบต่อบุคคลในการยับยั้งพฤติกรรมขึ้นกับปัจจัย 3 ประการคือ

- 2.1 การตัดสินใจของผู้สังเกตในความสามารถแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบ
- 2.2 การรับรู้ถึงผลกรรมของพฤติกรรมตามตัวแบบว่ามีผลทางบวกหรือทางลบ
- 2.3 การลงความเห็นว่าจะแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบแล้ว จะได้รับผลที่คล้าย

หรือต่างจากผลกรรมที่ตัวแบบได้รับ

ผลของการยับยั้งพฤติกรรมนี้แสดงให้เห็นว่า เมื่อผู้สังเกตลดการกระทำตามตัวแบบหรือยับยั้งพฤติกรรมนั้น เป็นผลมาจากการเห็นตัวแบบได้รับผลกรรมทางลบ ส่วนการไม่ยับยั้งพฤติกรรมจะเกิดขึ้นเมื่อผู้สังเกตเห็นตัวแบบแสดงพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง แต่ไม่ได้รับผลกรรมทางลบ ผู้สังเกตก็จะแสดงพฤติกรรมที่เคยถูกยับยั้งนั้นมากขึ้น

3. ผลในการส่งเสริมการกระทำ การกระทำของตัวแบบถือได้ว่าเป็นเครื่องชี้แนะพฤติกรรมที่บุคคลได้เรียนรู้มาแล้วแต่ไม่แสดงออกมา เพราะขาดตัวจูงใจให้กระทำ ตัวอย่าง เช่น พฤติกรรมการช่วยเหลือ การอาสาสมัคร ความคิดสร้างสรรค์ การแสดงความรู้สึกทางอารมณ์ หรือแม้แต่การเลือกอาหารและเครื่องแต่งกาย ด้วยเหตุนี้ตัวแบบจึงมีบทบาทสำคัญใน การกระตุ้นให้บุคคลกระทำตามโดยการชี้แนวทาง และสนับสนุนให้แสดงพฤติกรรมนั้น

4. ผลในการส่งเสริมการกระทำในสิ่งแวดล้อมอื่น พฤติกรรมของตัวแบบ ไม่เพียงแต่ชี้แนะการกระทำที่คล้ายกับการกระทำที่ได้เรียนรู้มาเท่านั้น แต่ยังทำให้ผู้สังเกตมี ความใส่ใจต่อสภาพแวดล้อมอื่นๆ ที่พอใจอีกด้วย ด้วยเหตุผลนี้ผู้สังเกตจึงอาจใช้วัตถุเดียวกัน หรือสภาพแวดล้อมที่ได้เรียนรู้ไปในทางอื่นๆ ที่ไม่ใช่วิธีการเดิมหรือวัตถุประสงค์เดิมก็ได้ ถึงแม้ว่าการกระทำที่คล้ายกัน บางครั้งเป็นผลมาจากการชี้แนะ ความใส่ใจมากกว่าการชี้แนะพฤติกรรม

5. ผลในการกระตุ้นอารมณ์ การมีปฏิสัมพันธ์ตามปกติจะนำไปสู่ การแสดงออกทางอารมณ์ การเพิ่มตัวแบบแสดงอารมณ์มีแนวโน้มการกระตุ้นอารมณ์ของผู้สังเกตด้วย การกระตุ้นอารมณ์อย่างสูงขึ้นอยู่กับมารับมาอย่างไรสามารถเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงเป็นพฤติกรรมได้หรือไม่ เมื่ออารมณ์เป็นตัวเชื่อมกับสถานที่ บุคคลหรือสิ่งของ ผู้สังเกตจะพัฒนาปฏิบัติทางอารมณ์ให้สัมพันธ์กับเหตุการณ์นั้นๆ อาจกล่าวได้ว่าอิทธิพลของตัวแบบนี้มีหน้าที่เป็นผู้แนะนำ ผู้ยับยั้งและไม่ยับยั้งพฤติกรรม ผู้ส่งเสริมสิ่งเร้า และผู้กระตุ้นอารมณ์ ถึงแม้ว่าจะทำหน้าที่แตกต่างกันแต่โดยปกติแล้วตัวแบบจะทำหน้าที่เหล่านี้ไปพร้อมๆ กัน ตัวอย่างเช่น เมื่อตัวแบบแสดงความก้าวร้าวแบบใหม่ตัวแบบจะเป็นทั้งผู้สอนและผู้ยับยั้งพฤติกรรมก้าวร้าว คือ เมื่อผู้สังเกตเห็นตัวแบบ ถูกลงโทษตัวแบบก็จะทำให้ผู้สังเกตยับยั้งพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นต้น

สวนา พรพัฒน์กุล(2525 : 2 – 7) กล่าวว่า บุคคลที่เด็กจะเลียนแบบนั้นจะเริ่มต้นจาก คนใกล้ชิดที่สุดแล้วค่อยๆ ห่างออกไปจากตัวเด็กตามพัฒนาการทางสังคมของเขา ซึ่งสามารถแบ่ง ออกได้ดังนี้

5.1.1.1 เลียนแบบจากพ่อแม่และครู ในช่วงที่เด็กเริ่มเลียนแบบได้ เด็กจะเลียนแบบ บุคคลใกล้ชิดที่สุด คือ พ่อแม่ ซึ่งมีความหมายถึงผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องดูแลเด็กแทนพ่อแม่ด้วย เมื่อเด็ก เติบโตขึ้นเด็กไปโรงเรียนใช้เวลาครึ่งหนึ่งของชีวิตในแต่ละวันอยู่กับครู ดังนั้นความสำคัญของครูใน การเป็นตัวแบบจึงพอ ๆ กับพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูจึงควรเป็นตัวแบบที่ดี แต่ต้องไม่แสดงบทบาท ของตัวแบบให้แก่เด็ก

5.1.1.2 เลียนแบบจากตัวแบบที่เด็กชอบ จะต้องเป็นตัวแบบที่ก่อให้เกิดความพอใจ แก่เด็กอาจเป็นเพื่อนและบุคคลอื่น ๆ ที่แวดล้อมเขาอยู่

5.1.1.3 เลียนแบบจากตัวแบบที่ตรงกับความสนใจ การเลียนแบบจะเกิดขึ้นเมื่อ ตัวแบบนั้นตรงความสนใจ

5.1.1.4 เลียนแบบจากผู้กล้าหาญ ไม่ว่าจะเป็นเด็กหญิงหรือเด็กชายย่อมจะมี ผู้กล้าหาญที่ตนยกย่อง และพอใจจะเลียนแบบตาม ตัวแบบอาจมาจากเรื่องจริงหรือไม่จริงก็ได้

5.1.1.5 เลียนแบบจากตัวละคร ซึ่งเป็นตัวละครในนิยาย ภาพยนตร์ และในโทรทัศน์ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การสังเกตการกระทำของแม่แบบมีความสำคัญอย่างมากต่อ การเรียนรู้ของบุคคล ซึ่งแบนดูราได้แบ่งแม่แบบออกเป็น 2 ชนิด คือแม่แบบที่เป็นจริง และ แม่แบบ ที่เป็นสัญลักษณ์ ซึ่งแม่แบบทั้งชนิดนี้มีอิทธิพลต่อผู้พบเห็นมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้แม่แบบ ที่เป็นสัญลักษณ์ ซึ่งอาจเป็นคำพูด เอกสาร หรือ สื่อทัศนวัสดุ เช่นวิทยุ โทรทัศน์ หรือวิดีโอเทป ซึ่ง ผู้วิจัยมีความเห็นว่าพฤติกรรมนั้นมาจากการสังเกตตัวแบบ ที่ผ่านสื่อต่างๆ ซึ่งมีผลต่อการแสดง พฤติกรรมของบุคคล นั่นคือการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ของนักเรียน

2.6 ลักษณะมุ่งอนาคต

2.6.1 ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต

มีด (Mead. 1971 : 175) กล่าวว่าลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความสามารถของบุคคล เป็นการคาดการณ์เกี่ยวกับตนเองในอนาคต

มิสเชล (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. 2529 : 99 ; อ้างอิงจาก Mischel.1974 : 287) ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตไว้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความสามารถของบุคคลในการคาดการณ์ไกลและเล็งเห็นความสำคัญของผลดี และผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคตสามารถวางแผนการปฏิบัติเพื่อรับผลดีหรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 24) ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตไว้ว่าเป็นความสามารถในการควบคุมตนเองของบุคคล ซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมของการอดได้รอได้ในสถานการณ์ต่างๆ เช่น การรอรับรางวัลที่ใหญ่กว่าในอนาคตแทนรางวัลเล็กน้อยซึ่งจะได้รับในทันที หรือการงดบำบัดความต้องการในปัจจุบันของตน เพราะเล็งเห็นผลร้ายที่จะเกิดตามมาหรือการเพียรพยายามในปัจจุบันเพื่อจุดมุ่งหมายที่ยิ่งใหญ่ในอนาคต ลักษณะมุ่งอนาคตนี้ตรงข้ามกับลักษณะมุ่งอนาคตปัจจุบันและอาจเป็นบุคลิกลักษณะของบุคคลได้

เพ็ญแข ประจันปัจฉิม (2526 : 15) กล่าวว่า ลักษณะนิสัยมุ่งอนาคต หมายถึง ลักษณะนิสัยที่อดได้รอได้ รู้จักหักห้ามใจตนเองเพื่อไปสู่จุดหมายปลายทางความสำเร็จหรือผลตอบแทนที่ยิ่งใหญ่หรือที่มีคุณค่ามากกว่า

บุญรับ ศักดิ์มณี (2532 : 16) กล่าวว่า การมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถทางการรู้และการคิด ตลอดจนการรับรู้ถึงสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งที่เป็นเวลาใกล้ปัจจุบันหรือห่างไกลปัจจุบันออกไปทุกที

สมดุลย์ ชาญนวงศ์ (2533 : 51) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกลและเล็งเห็นผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถวางแผนปฏิบัติรับผลดีหรือแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

สุรพงษ์ ชูเดช (2534 : 46) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกล เห็นความสำคัญของสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตและการบังคับตนเองให้อดได้รอได้หรือเลือกที่จะไม่รับประโยชน์เล็กน้อยในทันที แต่จะรอรับประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่หรือสำคัญกว่าที่ตามมาในภายหลัง

กนกวรรณ อุ่นใจ (2535 : 37) ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตว่า หมายถึง เป็นการมองอนาคตของบุคคลโดยผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตเป็นผู้ที่สามารถคาดการณ์ไกลและตัดสินใจเลือกกระทำอย่างเหมาะสมหาแนวทางแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการเพื่อเป้าหมายที่ต้องการในอนาคต รู้จักการปฏิบัติให้เกิดการอดได้รอได้และมีความเพียรพยายามในปัจจุบันเพื่อประสบความสำเร็จในชีวิต

จากที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นการมองอนาคตคาดการณ์ไกล เพื่อเป้าหมายที่ต้องการ มีการวางแผน มีความพยายาม มุ่งมั่น อดทนรอ เพื่อความสำเร็จ

3. การวิเคราะห์เส้นทางแบบโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นหรือโมเดลลิสเรล

3.1 การวิเคราะห์เส้นทางหรือการวิเคราะห์สาเหตุ (Path Analysis)

การวิเคราะห์สาเหตุหรือการวิเคราะห์เส้นทาง เป็นเทคนิคที่ไรท์ (Sewall Wright) เป็นผู้คิดขึ้น เทคนิคการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลายตัว ไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation) การวิเคราะห์ตัวแปรร่วม (Commonality Analysis) หรือการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอล (Canonical Correlation) ล้วนแต่ชี้ถึงการมีความสัมพันธ์แบบธรรมชาติระหว่างตัวแปรหรือกลุ่มตัวแปร ไม่ได้ยืนยันหรือสนับสนุนถึงความสัมพันธ์ในรูปที่เป็นสาเหตุและผลการยืนยัน หรือสนับสนุนว่าตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ตัวใดเป็นสาเหตุให้เกิดความแปรปรวน หรือความแตกต่างในตัวแปรตาม (Dependent Variable) และสาเหตุดังกล่าวเป็นสาเหตุที่เกิดจากตัวแปรอิสระตัวนั้นๆ โดยตรง หรือเป็นสาเหตุโดยทางอ้อม กล่าวคือ ไปร่วมกับตัวแปรอื่น ในการทำให้เกิดความแปรปรวนใน ตัวแปรตามหรือเป็นไปทั้งสองทาง ไรท์จึงคิดเทคนิคของการวิเคราะห์สาเหตุที่เรียกว่า Path Analysis ขึ้น

ลักษณะของการวิเคราะห์เส้นทางหรือการวิเคราะห์สาเหตุ

1. ไม่ใช้วิธีค้นหาสาเหตุ แต่เป็นเทคนิคที่อธิบายความเป็นสาเหตุในเชิงปริมาณ
2. เป็นเทคนิคในการตรวจสอบทฤษฎี หรือโมเดลตามสมมติฐานว่ามีความเที่ยงตรงหรือไม่ โดยวิเคราะห์ข้อมูลที่ไปเก็บรวบรวมมาจากสภาพจริงว่าได้ผลตรงกับทฤษฎีหรือสมมติฐานหรือไม่
3. ก่อนวิเคราะห์สาเหตุต้องมีโครงสร้างหรือโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตาม ในรูปของสาเหตุและผล ซึ่งสร้างจากความรู้ ทฤษฎี ผลการวิจัย และแบบแผนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ
4. ผลการวิเคราะห์สาเหตุ เป็นการยืนยันหรือสนับสนุนว่า โครงสร้างหรือโมเดลความสัมพันธ์ในโมเดลของสาเหตุและผลระหว่างตัวแปรเหล่านั้น มีความเป็นไปได้หรือไม่จากข้อมูลที่สังเกตหรือวัดมาครั้งนั้น

เดิมการวิเคราะห์สาเหตุต้องใช้มีอคำนวณเองและเสียเวลาในการคิดคำนวณมาก และบางครั้งอาจได้ข้อมูลที่ไม่แม่นยำพอ นอกจากนี้การวิเคราะห์สาเหตุแบบเดิมมีข้อดกลงเบื้องต้นว่า ตัวแปรทั้งหมดในโมเดลต้องไม่มีความคลาดเคลื่อนในการวัด ให้ผลการวิเคราะห์ขาดความถูกต้องแม่นยำ

3.2 ความหมายของการวิเคราะห์เส้นทาง

โมเดลลิสเรล (Linear Structural Relationship Model หรือ LISREL Model) หมายถึง โมเดลแสดงความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างตัวแปรที่เป็นไปได้ทั้งตัวแปรสังเกตได้ (observed variable) และตัวแปรแฝง (latent variable) โมเดลลิสเรลเป็นผลของการสังเคราะห์วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญ 3 วิธี คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) การวิเคราะห์อิทธิพล (path analysis) และการประมาณค่าพารามิเตอร์ในการวิเคราะห์การถดถอย (regression) (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2537 : 40)

ไรท์ (Pedhazur. 1997 : 770 ; citing Write. 1934 : 193) ได้ให้ความหมายของเทคนิควิธี Path Analysis ว่าเป็นวิธีการผสมผสานข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งสามารถวัดได้จากค่าสหสัมพันธ์กับข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งได้จากความรู้ตามทฤษฎีเชิงสาเหตุและผลเพื่อการอธิบายในเชิงสถิติ

คิมและโคเฮท์ (Kim and Kohout. 1975 : 6) ให้ความหมายว่าเป็นวิธีการแยกส่วนและตีความความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยกำหนดว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจะต้องเป็นความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล และเป็นความสัมพันธ์แบบปิด (Closed System)

เพดเฮาเซอร์ (Pedhazur. 1982 : 580) กล่าวว่า เป็นวิธีการศึกษาผลทางตรงและผลทางอ้อมของตัวแปรต่าง ๆ ที่ตั้งสมมติฐานไว้ว่าเป็นสาเหตุของผลนั้น แต่วิธีการนี้มิใช่วิธีการในการค้นสาเหตุ หากเป็นวิธีการหนึ่งของการสร้างแบบจำลองเชิงสาเหตุและผลโดยที่นักวิจัยอาศัยพื้นฐานความรู้และข้อกำหนดตามทฤษฎีที่มีอยู่ในการดำเนินการ

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2537 : 29) กล่าวว่า การวิเคราะห์เส้นทางเป็นเทคนิคที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหตุกับตัวแปรผล โดยเปิดโอกาสให้ตัวแปรเหตุแต่ละตัวมีผลเชิงสาเหตุทางตรงและหรือทางอ้อมต่อตัวแปรผล ตามกรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยเขียนเป็นแผนภาพเส้นทาง (Path Diagram) หรือตามแบบสมการโครงสร้าง (Structural Equations) โดยมักใช้แผนภาพและ สมการโครงสร้างไปพร้อม ๆ กัน

สำราญ มีแจ้ง (2544 : 65) กล่าวว่า การวิเคราะห์เส้นทางมีลักษณะใหญ่ ๆ 3 ประการด้วยกัน คือ

1. เป็นเทคนิคทางสถิติที่อาศัยการประยุกต์การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ
2. เป็นการศึกษาขนาดและทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหตุที่มีต่อตัวแปรผลทั้งทางตรงและทางอ้อม
3. ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลนี้ สามารถนำมาเขียนอธิบายได้ด้วยรูปแบบจำลองโมเดลและสมการโครงสร้างตามรูปแบบจำลองที่สร้างขึ้น

จากความหมายตามแนวคิดของนักวิชาการสามารถสรุปการวิเคราะห์เส้นทางได้ว่าเป็นการนำค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางที่ได้จากการคำนวณที่นำมาใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางที่มีนัยสำคัญทางสถิติมาแทนค่าในโมเดล ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางจะบอกขนาดอิทธิพลและทิศทางของตัวแปรเหตุต่อตัวแปรผล โดยทิศทางของความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลนั้นมี 2 ประเภท คืออิทธิพลทางตรง และ อิทธิพลทางอ้อม

3.3 โปรแกรมลิสเรล

โปรแกรมลิสเรล เป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปที่ โจเรสคอสและซอร์บอม (Jöreskog & Sörbom) ได้พัฒนาขึ้น เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (Linear Structural RELation model) หรือ โมเดลลิสเรล (LISREL model) โปรแกรมลิสเรลเป็นโปรแกรมที่มีความสมบูรณ์และได้รับการยอมรับจากนักวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ อย่างกว้างขวางว่ามีความเหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยที่มีโมเดลการวิจัยเชิงสาเหตุแต่โปรแกรมลิสเรลยังนับว่าเป็นโปรแกรมค่อนข้างใหม่สำหรับนักวิจัยไทย ประกอบกับการเขียนคำสั่งเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะซับซ้อนแตกต่างจากโปรแกรมที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป (นางลักษณ์ วิรัชชัย, 2537)

ลักษณะเด่นของโปรแกรมลิสเรล

โปรแกรมลิสเรลมีลักษณะเด่นที่สรุปได้ดังนี้ (นางลักษณ์ วิรัชชัย, 2537 อ้างอิงจาก Jöreskog & Sörbom, 1989)

1. โปรแกรมลิสเรลเป็นโปรแกรมที่ถูกพัฒนาขึ้นใช้วิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างหลายกลุ่มได้คุณสมบัติเด่นในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างหลายกลุ่ม คือ

1.1 เป็นประโยชน์ในการตรวจสอบว่าผลการทดสอบความสอดคล้องและค่าประมาณพารามิเตอร์มีความคงที่ตลอดทุกกลุ่มตัวอย่างหรือไม่

1.2 สามารถเปรียบเทียบเมทริกซ์สหสัมพันธ์ เมทริกซ์ความแปรปรวน ความแปรปรวนร่วมระหว่างกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มได้ด้วย

1.3 การยอมให้ตัวแปรมีค่าเฉลี่ยไม่เป็นศูนย์ เป็นการผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์ข้อมูลอีกข้อหนึ่ง

2. โปรแกรมลิสเรล สามารถประมาณค่าพารามิเตอร์ได้หลายวิธี คือ วิธี maximum likelihood-ML, วิธี instrumented variables-IV, วิธี two-stage least squares-TALS, วิธี unweighted least squares-ULS, วิธี generalized least squares-GLS, วิธี generalized weighted least squares-WLS, และวิธี diagonal weighted least squares-DLS

3. ลักษณะของโมเดลลิสเรล โมเดลใหญ่ในโปรแกรมลิสเรลประกอบด้วยโมเดลที่สำคัญ 2 โมเดล คือ โมเดลการวัด (measurement model) และโมเดลสมการโครงสร้าง (structural equation model)

โมเดลการวัดทำให้โปรแกรมลิสเรล สามารถแก้ปัญหาความคลาดเคลื่อนในการวัด (measurement model) ได้ โดยใช้หลักการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อยืนยันหรือการวิเคราะห์ยืนยันองค์ประกอบ (confirmatory factor analysis) ในการประมาณค่าตัวแปรแฝงตามโมเดล แสดงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างแบบเส้นระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้กับตัวแปรแฝง แล้วใช้ตัวแปรแฝงไปวิเคราะห์ข้อมูล

โมเดลสมการโครงสร้างในโปรแกรมลิสเรล ครอบคลุมลักษณะความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างแบบเส้นทุกรูปแบบ ทำให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ ไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (causal relationships) โมเดลแบบผลกระทบทางเดียวหรือผลกระทบย้อนกลับ (recursive or non- recursive model) รวมทั้งโมเดลที่มีปัญหาการร่วมเส้นตรงพหุ(multicollinearity)

4. นักวิจัยสามารถใช้ตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างแบบเส้นระหว่างตัวแปร ตามทฤษฎีว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเพียงใดได้หลายวิธี คือ ใช้ไค-สแควร์ (chi-square) ดัชนีวัดความเหมาะสมพอดีหรือดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (goodness of fit index-GFI) และรากของกำลังสองของเศษเหลือเฉลี่ย (root of mean square residuals-RMR) เมื่อตรวจสอบแล้วพบว่า โมเดลและข้อมูลสอดคล้องกัน ผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธี ML จะมีความถูกต้องตามค่าพารามิเตอร์ ถ้าพบว่าโมเดลและข้อมูลไม่สอดคล้อง โปรแกรมลิสเรลจะมีแนวทางแนะนำให้ นักวิจัยปรับเปลี่ยนเส้นทาง (path diagram) หรือตรวจสอบความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปร จนกว่าจะได้ผลการวิเคราะห์ที่ต้องการ

5. โปรแกรมลิสเรลผ่อนคลายเป็นขั้นตอนเบื้องต้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและผ่อนคลายเป็นขั้นตอนเบื้องต้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความคลาดเคลื่อน ให้มีความสัมพันธ์กันได้

6. สามารถวิเคราะห์ประมาณค่าพารามิเตอร์ เมื่อมีเงื่อนไขกำหนดเกี่ยวกับพารามิเตอร์ได้ ทั้งแบบพารามิเตอร์เท่าและไม่เท่าพารามิเตอร์เป็นความสัมพันธ์ทั้งแบบเส้นตรงและเส้นโค้ง รวมทั้งปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วย

7. มีโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้น PRELIS (preprocess for lisrel) เพื่อช่วยในการเตรียมเมทริกซ์สหสัมพันธ์สำหรับตัวแปรต่อเนื่องและไม่ต่อเนื่องได้ และเมื่อนักวิจัยไม่กำหนดตัวแปรอ้างอิง (reference variable) ให้การวิเคราะห์ข้อมูลโปรแกรมลิสเรลจะมีการกำหนดมาตรฐานของการวัดตัวแปรแฝง แต่ถ้าไม่ต้องการให้โปรแกรมทำให้นักวิจัยสามารถกำหนดได้เองเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ โปรแกรมลิสเรล ยังให้ผลการวิเคราะห์แยกค่าสหสัมพันธ์ของผลกระทบทางอ้อมและผลกระทบรวมในรูปคะแนนดิบ และรูปคะแนนมาตรฐานด้วย

ข้อจำกัดของโปรแกรมลิสเรล

อย่างไรก็ดีโปรแกรมลิสเรลก็มีจุดด้อยเช่นเดียวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทั่ว ๆ ไป ผู้ที่จะใช้งานโปรแกรมลิสเรลต้องเรียนรู้การใช้คำสั่งซึ่งมีสัญลักษณ์และรูปแบบค่อนข้างซับซ้อน (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2537) นอกจากนี้โปรแกรมลิสเรลยังมีข้อจำกัดที่สำคัญ คือ

1. ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โปรแกรมลิสเรลที่มีการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธี ML ต้องมีกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ และการแจกแจงของตัวแปรต้องเป็นโค้งปกติ ซึ่งนักวิจัยควรจะต้องมีการตรวจสอบข้อมูลว่าข้อมูลมีความสอดคล้องกับข้อตกลงเบื้องต้นหรือไม่
2. เมื่อใช้ข้อมูลสอดแทรกเป็นระดับลดหลั่น (hierachical nested) โปรแกรมลิสเรลมิได้นำเอาเรื่องความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง (sampling error) มาวิเคราะห์ด้วย
3. เมื่อโปรแกรมลิสเรลให้ผลการทดสอบว่า โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มิได้หมายความว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุนั้นเป็นโมเดลที่ถูกต้อง เพียงแต่หมายความว่าไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะยืนยันว่าโมเดลไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อำนาจของการวิเคราะห์โมเดลลิสเรลจำกัดอยู่เพียงการพิสูจน์ว่าโมเดลการวิจัยไม่ถูกต้อง แต่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่า โมเดลการวิจัยถูกต้อง

3.4 การวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรล

Jöreskog และ Sörbom ได้พัฒนาโปรแกรมลิสเรล (Linear Structural RELationship : LISREL) และได้นำโมเดลลิสเรลมาใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปร พบว่า การนำโมเดลลิสเรลมาใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรในโมเดลการวิเคราะห์สาเหตุนั้นมีส่วนดีอยู่หลายประการ ทั้งนี้เพราะโมเดลลิสเรลสามารถประมาณค่าความคลาดเคลื่อน ในการวัดได้ ทำให้ผ่านคลายข้อตกลงเบื้องต้นของโมเดลการวิเคราะห์สาเหตุแบบเดิม จากการศึกษาพบว่าการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโดยวิธีวิเคราะห์แบบเดิม (Classicaal Path Analysis) กับการใช้โมเดลลิสเรล (Lisrel Model) มีคุณสมบัติบางประการที่เหมือนและแตกต่างกันดังตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบลักษณะของการวิเคราะห์สาเหตุแบบเดิมกับโมเดลลิสร

การวิเคราะห์สาเหตุแบบเดิม	การวิเคราะห์สาเหตุด้วยโมเดลลิสร
จุดเหมือน 1. ความคลาดเคลื่อนมีค่าเป็นศูนย์และมีการกระจายคงที่ 2. ความแปรปรวนร่วมของเทอมความคลาดเคลื่อนกับตัวแปรสังเกตได้มีค่าเป็นศูนย์ จุดต่าง 1. ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ(Causal relationship) ทางเดียว แบบเส้นเชิงบวก (linear additive) 2. ความแปรปรวนร่วมของเทอมความคลาดเคลื่อนมีค่าเป็นศูนย์ 3. ตัวแปรไม่มีความคลาดเคลื่อนในการวัด 4. ในโมเดลมีเฉพาะตัวแปรที่สังเกตได้ 5. ค่าวัดของตัวแปรอยู่ในระดับอันตรภาค 6. วิเคราะห์ตามหลักการวิเคราะห์สาเหตุ (Path Analysis) 7. ต้องแยกคำนวณดัชนีวัดความกลมกลืน (Goodness of Fit) 8. การประมาณค่าใช้การประมาณค่าพารามิเตอร์กำลังสองน้อยที่สุด	1. ความคลาดเคลื่อนมีค่าเป็นศูนย์และมีการกระจายคงที่ 2. ความแปรปรวนร่วมของเทอมความคลาดเคลื่อนกับตัวแปรสังเกตได้มีค่าเป็นศูนย์ 1. ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ(Causal relationship) ทางเดียวหรือสองทาง แบบเส้นเชิงบวก (linear additive) 2. ความแปรปรวนร่วมของเทอมความคลาดเคลื่อนมีค่าไม่เป็นศูนย์ได้ 3. ตัวแปรมีความคลาดเคลื่อนในการวัดได้ 4. ในโมเดลมีเฉพาะตัวแปรที่สังเกตได้และตัวแปรแฝง 5. ค่าวัดของตัวแปรอยู่ในระดับตั้งแต่นามบัญญัติขึ้นไป 6. วิเคราะห์ตามหลักการวิเคราะห์สาเหตุ (Path Analysis) ร่วมกับการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) 7. คำนวณดัชนีวัดความกลมกลืนในกระบวนการวิเคราะห์ 8. การประมาณค่าใช้การประมาณค่าพารามิเตอร์พารามิเตอร์หลายแบบ เช่น วิธีกำลังสองน้อยที่สุด วิธีโลคัลไลซ์สูงสุด

หมายเหตุ

1. ตัวแปรที่สังเกตได้หมายถึง ตัวแปรที่สามารถวัดหรือสังเกตได้โดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้น
2. ตัวแปรแฝง หมายถึง ตัวแปรที่มีตัวบ่งชี้หลายตัว ซึ่งตัวบ่งชี้ได้มาจากการวัดตัวแปรสังเกตได้

ประเภทของโมเดลเชิงสาเหตุ

การเขียนโมเดลเชิงสาเหตุ มีสัญลักษณ์ที่นิยมใช้กันโดยทั่วไป ดังนี้

 (สี่เหลี่ยม)

แทน ตัวแปรที่สามารถสังเกตได้

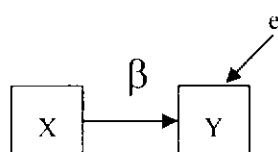
 (วงกลม)

แทน ตัวแปรแฝง หรือองค์ประกอบ

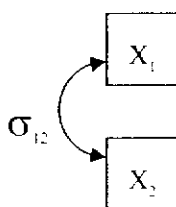
→ (ลูกศรตรงทางเดียว) แทน ตัวแปรที่ปลายลูกศร ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยตรงต่อตัวแปรที่หัวลูกศร

↔ (ลูกศรโค้งสองทาง) แทน ตัวแปรที่ปลายลูกศรทั้งสองข้างมีความสัมพันธ์ต่อกัน

ตัวอย่าง

แสดงว่าตัวแปรที่สังเกตได้ x มีอิทธิพลโดยตรง (ขนาด β) ต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรที่สังเกตได้ y โดยมีความคลาดเคลื่อนสุ่มในการทำนายขนาด e

แสดงว่าตัวแปรที่สังเกตได้ X_1 และ X_2 มีความสัมพันธ์กัน โดยมีค่าความแปรปรวนร่วมเท่ากับ σ_{12}

โมเดลเชิงสาเหตุ สามารถจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ ได้ดังนี้

1) Manifest variable models เป็นโมเดลที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรโดยสมมติว่าตัวแปรทั้งหมดเป็นตัวแปรที่สามารถสังเกตได้โดยตรง (observable variables) โมเดลนี้เป็นที่รู้จักกันดี และใช้กันอย่างแพร่หลายในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เช่น Multiple regression , Path analysis เป็นต้น

2) Latent variable model เป็นโมเดลที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรแฝง ซึ่งไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง แต่เชื่อว่ามีอิทธิพลโดยตรงต่อชุดของตัวแปรที่สามารถสังเกตได้ โมเดลนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อว่า มโนทัศน์ส่วนใหญ่ในทางพฤติกรรมศาสตร์มีความเป็นนามธรรม เช่น เซาว์ปัญญา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะคิด สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม เป็นต้น มโนทัศน์เหล่านี้ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง เนื่องจากเป็นสภาวะสันนิษฐานทางจิตวิทยา หรือเรียกว่าตัวแปรแฝง (latent variable) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ถึงแม้ว่าตัวแปรดังกล่าวจะสังเกตไม่ได้โดยตรง แต่เราสามารถศึกษาได้โดยสังเกตจากอิทธิพลของตัวแปรแฝงนั้น ๆ ที่มีต่อตัวแปรทางพฤติกรรมบางตัวที่เราสามารถสังเกตและวัดค่าได้ วิธีการที่รู้จักกันแพร่หลายในการศึกษาตัวแปรแฝงคือ การวิเคราะห์ตัวแปรประกอบ (factor analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาองค์ประกอบร่วมจากความสัมพันธ์ของชุดของตัวแปรที่สังเกตได้

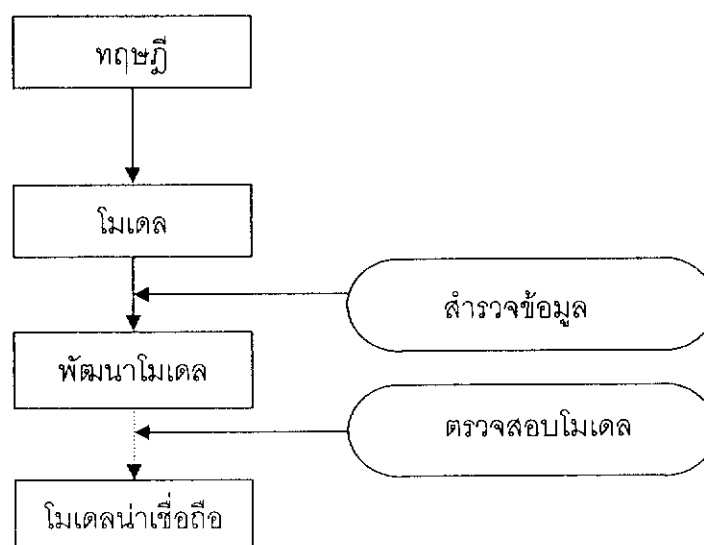
การสร้างโมเดลเชิงสาเหตุ (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2532 : 7 – 8)

การวิจัยทางสังคมศาสตร์สามารถที่จะก้าวจากการศึกษาเชิงบรรยายสู่การอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงสาเหตุได้จากรูปแบบของการวิจัยที่ไม่ใช่เชิงทดลอง โดยใช้เทคนิคของการวิเคราะห์โครงสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ซึ่งมีชื่อเรียกต่างๆ กัน เช่น Causal analysis, Structural equation modeling, Linear structural relationships, Confirmatory factor analysis หรือ Analysis of Covariance structures

หลักการที่สำคัญของเทคนิคดังกล่าวคือ การสร้างโมเดลเชิงสาเหตุ และการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ตรวจสอบโมเดลที่สร้างขึ้น

โมเดลเชิงสาเหตุเป็นกรอบหรือโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุเชิงผลระหว่างตัวแปร/องค์ประกอบที่สามารถทดสอบผลได้ทางสถิติ โมเดลเชิงสาเหตุที่ดีจะต้องพัฒนาขึ้นมาจากรากฐานทางทฤษฎีที่ดีที่สุดเท่าที่จะหาได้ ประกอบกับความรอบรู้ในเรื่องของผู้สร้างโมเดล จากทฤษฎีเราสามารถโยงไปสู่การคัดสรรตัวแปร/องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกันเป็นระบบที่สมบูรณ์ของโมเดล ถ้าการคัดเลือกตัวแปร/องค์ประกอบทางสังคม ปราศจากซึ่งความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมาและลำดับขั้นตอนของความเกี่ยวข้องกันทางสาเหตุแล้ว การคำนวณหาค่าสหสัมพันธ์ (ไม่ว่าสหสัมพันธ์รวมหรือสหสัมพันธ์บางส่วน) จะไม่ช่วยให้ผู้วิจัยก้าวสู่การประเมินเชิงสาเหตุของ

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร/องค์ประกอบเหล่านั้น การพัฒนาโมเดลจะต้องผ่านการกลั่นกรอง ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขจนได้โมเดลที่คิดว่าสมเหตุสมผลมากที่สุด จำนวนหนึ่งเพื่อให้เป็น คู่แข่งกัน โดยอาจใช้การสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้นมาช่วยในการปรับแก้โมเดลเหล่านั้น เช่น การทำ factor analysis และ path analysis เบื้องต้น ถ้าคำทำนายของโมเดลสอดคล้องกับ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ โมเดลนั้นก็น่าเชื่อถือมากขึ้น (ไม่ใช่การพิสูจน์) แต่ถ้าข้อมูลขัดแย้งกับ โมเดล โมเดลนั้นอาจจะไม่เหมาะสมควรที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขต่อไป ในอุดมคติ มีทางเป็นไปได้ ที่อาจจะมีโมเดลหลายโมเดลที่สอดคล้องกับข้อมูลชุดเดียวกัน ดังนั้นจึงถือเป็นข้อแนะนำในการ สร้างโมเดลเชิงสาเหตุที่มีทางเป็นไปได้หลายๆ โมเดล (โดยมีพื้นฐานทางทฤษฎีและข้อตกลงเบื้องต้น เพื่อเป็นคู่แข่งกันในการทดสอบความสอดคล้องกับข้อมูลจริง

ภาพประกอบ 3 หลักการสร้างโมเดลเชิงสาเหตุ

การวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุ

ในการศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร มีโมเดลทางคณิตศาสตร์เชิงเส้นตรง (linear mathematical models) มีสามารถนำมาช่วยในการวิเคราะห์ดังนี้ (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2532 : 8 – 14)

1. Regression model

โมเดล y_i แทน $b_0 + \sum b_i x_i + e_i$

เมื่อ y_i แทน ค่าสังเกตของตัวแปรตาม

x_i แทน ค่าสังเกตของชุดตัวแปรอิสระหรือตัวแปรทำนาย

b_0 แทน ค่าคงที่ (intercept)

b_i แทน ค่าเฉลี่ยของการเปลี่ยนแปลงใน y เมื่อ x เปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย (slope)

e_i แทน ค่าความคลาดเคลื่อนสุ่มซึ่งไม่สามารถสังเกตได้ (error)

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. y มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับ x 's
2. ค่าคลาดเคลื่อน (e) มีลักษณะดังนี้
 - 2.1 แจกแจงปกติสำหรับทุกค่าของ x 's
 - 2.2 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0
 - 2.3 ความแปรปรวนคงที่
 - 2.4 เป็นอิสระจาก e อื่นๆ และ x 's
3. ไม่มีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้นในการวัดค่า x 's

การประมาณค่า ใช้หลักการของ Ordinary Least Squares (OLS) ในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (b_0 และ b_i) เพื่อให้ $\sum e^2$ มีค่าน้อยที่สุด โดยปกติ Regression analysis จะมีความคงทนต่อการฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้นยกเว้นการฝ่าฝืนเกี่ยวกับความคลาดเคลื่อนในการวัด (measurement errors) และความคลาดเคลื่อนในการกำหนดรูปแบบของโมเดล (specification errors)

ถ้ามีความคลาดเคลื่อนในการวัดค่า X เกิดขึ้นอย่างสุ่ม (random measurement error) ค่าพารามิเตอร์ที่คำนวณได้จะมีค่าน้อยกว่าความเป็นจริงและลำเอียง

ถ้ามีความคลาดเคลื่อนในการวัดค่า Y เกิดขึ้นอย่างสุ่ม การประมาณค่าพารามิเตอร์จะมีขนาดน้อยกว่าความเป็นจริงแต่ไม่ลำเอียง จะลำเอียงก็ต่อเมื่อความคลาดเคลื่อนในการวัดเกิดขึ้นอย่าง nonrandom หรือ systematic

ความคลาดเคลื่อนในการกำหนดโมเดล เกิดขึ้นได้เนื่องจาก

1. การละเว้นตัวแปรสำคัญในสมการ
2. การรวมตัวแปรที่ไม่เกี่ยวข้องไว้ในสมการ
3. การระบุความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง เมื่อความสัมพันธ์ที่แท้จริงไม่ใช่เชิงเส้นตรง

2. Path model

โมเดล : ตัวแปรอยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐาน

$$y \text{ แทน } XB + e$$

ในเมื่อ y แทน เวกเตอร์ของค่าสังเกตจากตัวแปรตาม

X แทน เมทริกซ์ของค่าสังเกตจากชุดของตัวแปรอิสระ

B_{ij} แทน เวกเตอร์ของน้ำหนักความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับ
ตัวแปรตาม

e แทน เวกเตอร์ของค่าความคลาดเคลื่อน

ข้อตกลงเบื้องต้น ทำนองเดียวกับ Regression model สำหรับแต่ละเส้นทางที่วิเคราะห์

ข้อดี 1. ต้องมีการศึกษาค้นคว้าล่วงหน้าเกี่ยวกับกระบวนการของการเป็น

สาเหตุระหว่างตัวแปรก่อนการเขียน path diagram

2. สามารถจำแนกความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นผลรวมของ

ความสัมพันธ์อย่างง่ายและซับซ้อนภายในแต่ละเส้นทางเช่น

$$\rho_{12} = P_{12}$$

$$\rho_{13} = P_{32}\rho_{12} + P_{11}$$

$$\rho_{23} = P_{31}\rho_{12} + P_{32}$$

$$\rho_{24} = P_{43}\rho_{23} + P_{42}$$

$$\rho_{34} = P_{42}\rho_{23} + P_{43}$$

3. ทำให้สามารถวัดค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งอิทธิพลทางตรง

และทางอ้อม (direct and indirect effects) เช่น อิทธิพลของ X_2 ต่อ X_4 ประกอบด้วย

อิทธิพลทางตรง แทน P_{42}

อิทธิพลทางอ้อม แทน $P_{43}P_{23}$

ข้อจำกัด 1. ในการวัดค่าตัวแปรอิสระและตัวแปรตามจะมีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้นเสมอ โมเดลนี้ไม่นำค่าความคลาดเคลื่อนดังกล่าวมาพิจารณา วิเคราะห์ หรือทดสอบ

2. การแยกประมาณค่าพารามิเตอร์ที่ละเส้นทาง เมื่อนำทุกเส้นมาพิจารณาพร้อมกัน ค่าที่ประมาณได้อาจจะไม่ใช่ค่าที่แท้จริงของภาพรวมทั้งระบบ

3. Factor Analytical Model

3.1 Exploratory Factor Model (EFM)

โมเดล : ตัวแปรอยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐาน

$$X_{ik} \text{ แทน } \sum a_{im} F_{mk} + a_{is} S_{ik} + a_{ie} E_{ik}$$

เมื่อ X_{ik} แทน คะแนนมาตรฐานของคนที่ k เกี่ยวกับตัวแปร i

F, S, E แทน คะแนนมาตรฐานของตัวประกอบร่วม ตัวประกอบเฉพาะ และความคลาดเคลื่อน ตามลำดับ

a แทน น้ำหนักตัวประกอบ (factor loading) ซึ่งเป็นสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรที่สังเกตได้กับตัวประกอบร่วม

$$\text{หรือ } X_{(p \times 1)} = \Lambda_{(p \times k)} F_{(k \times 1)} + U_{(p \times 1)}$$

เมื่อ X แทน เวกเตอร์ของตัวแปรที่สังเกตได้ p ตัวแปร

F แทน เวกเตอร์ของตัวประกอบร่วม k ตัวประกอบ

Λ แทน เมทริกซ์ของน้ำหนักตัวประกอบ

U แทน เป็นเวกเตอร์ของค่าที่เหลือ (residual) ซึ่งประกอบด้วยผลรวมของตัวประกอบเฉพาะและความคลาดเคลื่อนสุ่ม
ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ตัวประกอบร่วมทุกตัวมีความสัมพันธ์กัน (oblique rotation) หรือตัวประกอบร่วมทุกตัวเป็นอิสระต่างกัน (orthogonal rotation)

2. ตัวแปรที่สังเกตค่าได้ทุกตัวได้รับอิทธิพลโดยตรงจากทุกตัวประกอบ

3. ตัวแปรที่สังเกตค่าได้ทุกตัวได้รับอิทธิพลจากตัวประกอบเฉพาะหรือความคลาดเคลื่อนเพียงตัวเดียว

4. ความคลาดเคลื่อนทุกตัวเป็นอิสระต่อกัน และเป็นอิสระจากตัวประกอบทุกตัว

ข้อจำกัด ผลการวิเคราะห์อาจจะไม่ unique เนื่องจากอาจจะมีชุดคำตอบหลายชุดที่เหมาะสมกับข้อมูล และไม่สามารถทดสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูล

3.2 Confirmatory Factor Model (CFM)

ข้อจำกัดของ EFM ได้รับการแก้ไขโดยการพัฒนาโมเดลการวิเคราะห์ตัวประกอบเพื่อยืนยัน (CFM) ใน CFM ผู้วิจัยสามารถยกเลิกข้อตกลงเบื้องต้นบางข้อของ EFM หรือเพิ่มข้อจำกัดบางประการที่สอดคล้องกับแนวคิด/ทฤษฎีที่ต้องการทดสอบได้ เช่น ผู้วิจัยสามารถที่จะวางเงื่อนไขให้ ตัวประกอบบางคู่มีความสัมพันธ์กัน เลือกตัวแปรที่สังเกตค่าได้บางตัวให้ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากเพียงบางตัวประกอบ เลือกตัวแปรที่สังเกตได้เพียงบางตัวที่ได้รับอิทธิพลจากความคลาดเคลื่อนหรือกำหนดให้ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรบางคู่มีความสัมพันธ์กัน เป็นต้น

ข้อดี สามารถใช้การวิเคราะห์ทางสถิติทำการทดสอบว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้มีความสอดคล้องกับข้อจำกัดหรือข้อตกลงของโมเดลที่ผู้วิจัยกำหนดไว้หรือไม่ กล่าวโดยทั่วไปว่า ข้อมูลมีความสอดคล้องกับโมเดลที่สร้างขึ้นหรือไม่นั่นเอง

ข้อจำกัด ถึงแม้ว่าเราสามารถศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวประกอบที่เกิดขึ้นตามเงื่อนไขของโมเดลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แต่ยังไม่สามารถศึกษาความสัมพันธ์ในขั้นของการทำนายหรืออิทธิพลระหว่างตัวประกอบ

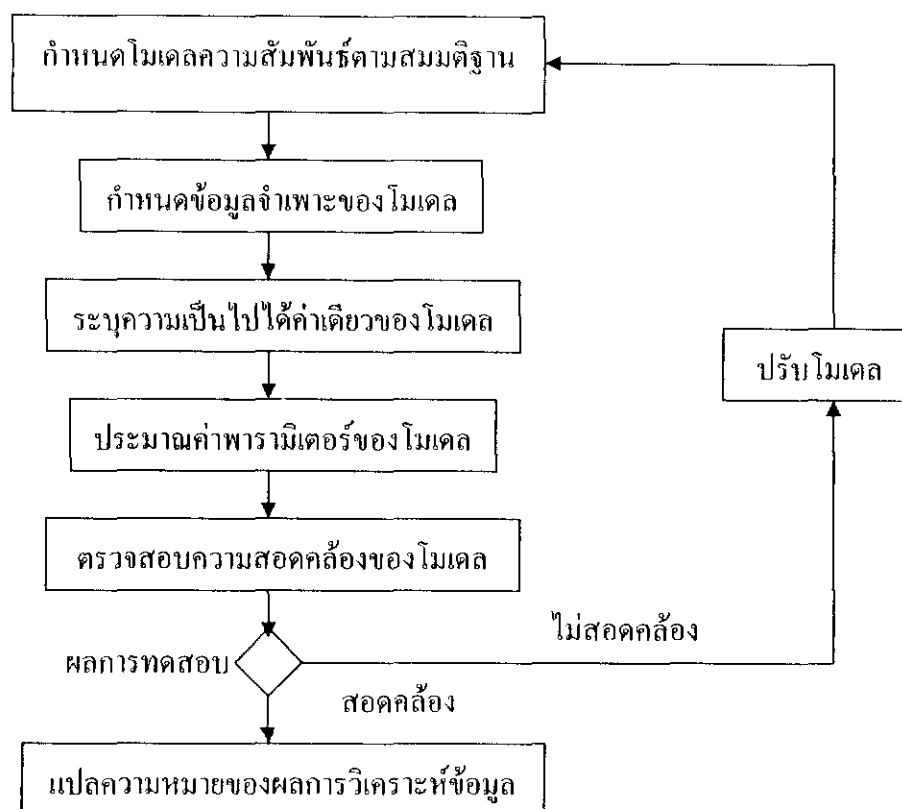
4. Covariance Structure Model

นักทฤษฎีทางสถิติได้พัฒนา covariance structure model เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (structural relations) ระหว่างตัวประกอบหรือตัวแปรแฝงโดยการประยุกต์หลักการของ Path Analysis มาใช้ในการสรุปความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวประกอบที่ได้จาก CFM ปัจจุบันมีโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่รู้จักกันดีที่ใช้ในการวิเคราะห์ดังกล่าว

ขั้นตอนในการวิเคราะห์เส้นทางด้วยโปรแกรมลิสเรล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมลิสเรลแบ่งได้ 6 ขั้นตอน สามารถแสดงได้

ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 ขั้นตอนการวิเคราะห์เส้นทางด้วยโปรแกรมลิสเรล

การกำหนดโมเดลความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน

การกำหนดลักษณะของโมเดลที่จะวิเคราะห์ โดยโมเดลนี้ได้มาจากการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับตัวแปรต่าง ๆ ที่กำหนดในโมเดล และนำและไม่มี ความคลาดเคลื่อนในการวัด โมเดลที่มีความคลาดเคลื่อนในการวัดจะมีเฉพาะตัวแปรที่สังเกตได้ ไม่มีตัวแปรแฝงและต้องมีข้อตกลงเบื้องต้นเพิ่มขึ้นว่าตัวแปรสังเกตได้นั้นไม่มีความคลาดเคลื่อนในการวัด

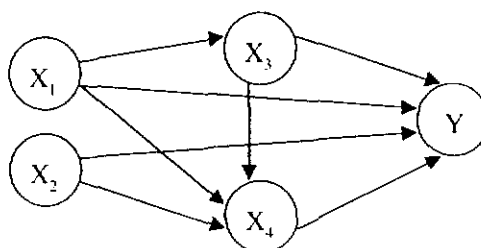
ในโมเดลลิสเรลจะประกอบด้วยโมเดล 2 โมเดล คือ โมเดลการวัด (Measurement Model) และโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model) โมเดลการวัดเป็นโมเดลแสดงความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรแฝง (latent Variable) กับตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variable) ส่วนโมเดลโครงสร้าง เป็นโมเดลแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยกัน

การกำหนดข้อมูลจำเพาะของรูปแบบ

ในการวิเคราะห์เส้นทางด้วยโปรแกรมลิสเรลนั้น สามารถวิเคราะห์ได้ทั้งรูปแบบที่มีตัวแปรแฝงหรือตัวแปรที่สังเกตได้ วิเคราะห์ได้ทั้งที่เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางเดียวและความสัมพันธ์ย้อนกลับ ดังนั้นในการวิเคราะห์ข้อมูลจึงต้องกำหนดข้อมูลจำเพาะของรูปแบบความสัมพันธ์ของข้อมูลเพื่อแสดงลักษณะความสัมพันธ์ของตัวแปร ซึ่งสามารถกำหนดข้อมูลจำเพาะได้ 3 รูปแบบ คือ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2537 : 22)

1. พารามิเตอร์กำหนด (Fixed Parameters : FI) หมายถึง รูปแบบการวิจัยไม่มีเส้นแสดงอิทธิพลระหว่างตัวแปร ซึ่งสามารถกำหนดค่าความสัมพันธ์ในเมทริกซ์ด้วยสัญลักษณ์ "0"
2. พารามิเตอร์บังคับ (Constrained Parameters) หมายถึง รูปแบบการวิจัยมีเส้นแสดงอิทธิพลระหว่างตัวแปรและพารามิเตอร์ขนาดอิทธิพลนั้นเป็นค่าที่จะต้องมีการประมาณแต่มีเงื่อนไขกำหนดให้ พารามิเตอร์บางตัวมีค่าเฉพาะคงที่ ซึ่งถ้าบังคับให้มีค่าเป็น 1 ก็สามารถกำหนดค่าความสัมพันธ์ในเมทริกซ์ด้วยสัญลักษณ์ "1"
3. พารามิเตอร์อิสระ (Free Parameters : FR) หมายถึง พารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่าและไม่ได้บังคับให้มีค่าอย่างใดอย่างหนึ่ง ใช้สัญลักษณ์ "***"

การกำหนดข้อมูลจำเพาะสามารถแสดงได้ ดังนี้

ภาพประกอบ 5 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลของตัวแปร

จากรูปแบบในภาพประกอบ 5 สามารถกำหนดข้อมูลจำเพาะของรูปแบบในเมทริกซ์ เพื่อนำไปคำนวณหาค่าขนาดอิทธิพล ได้ดังนี้

$$\begin{bmatrix} X_3X_1 & X_3X_2 \\ X_4X_1 & X_4X_2 \\ YX_1 & YX_2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} * & 0 \\ * & * \\ * & * \end{bmatrix}$$

จากเมทริกซ์ที่ได้จากการกำหนดข้อมูลจำเพาะของรูปแบบข้างต้น สามารถอธิบายได้ว่า ตัวแปร X_3 กับตัวแปร X_1 ตัวแปร X_4 กับตัวแปร X_1 ตัวแปร Y กับตัวแปร X_1 ตัวแปร Y กับตัวแปร X_2 และตัวแปร X_4 กับ ตัวแปร X_2 มีความสัมพันธ์กัน จึงสามารถกำหนดค่าพารามิเตอร์เป็นแบบอิสระ โดยแทนค่าในเมทริกซ์เป็น "***" และตัวแปร X_3 กับตัวแปร X_2 ไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน จึงกำหนดค่าพารามิเตอร์เป็นแบบกำหนด โดยแทนค่าในเมทริกซ์เป็น "0"

การกำหนดข้อมูลจำเพาะมีประโยชน์มากต่อการคำนวณด้วยโปรแกรมลิสเรล เนื่องจากการกำหนดค่าจำเพาะจะมีผลต่อการกำหนดเส้นทางหรือลูกศรตามรูปแบบที่สร้างขึ้น

การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดล (Identification of the Model)

สมการโครงสร้างที่ได้จากรูปแบบ เมื่อนำมาวิเคราะห์เพื่อประมาณค่าพารามิเตอร์ จะต้องมีการระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของพารามิเตอร์ก่อนที่จะมีการประมาณค่า

การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของสมการคือ การระบุว่าสมการโครงสร้างนั้น สามารถนำมาประมาณค่าพารามิเตอร์ได้เป็นค่าเดียวหรือไม่ ถ้าจำนวนสมการโครงสร้างเท่ากับจำนวนพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่าในรูปแบบ พารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่าตัวหนึ่งจะประมาณค่าพารามิเตอร์ตัวนั้นได้เพียงค่าเดียวเท่านั้น เรียกรูปแบบนี้ว่ารูปแบบระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวได้พอดีหรือรูปแบบระบุพอดี (Just Identified Model) ถ้าจำนวนสมการมากกว่าจำนวนพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่าในรูปแบบเรียกรูปแบบนี้ว่า รูปแบบระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวเกินพอดี หรือรูปแบบระบุเกินพอดี (Over Identified Model) และถ้าจำนวนสมการน้อยกว่าจำนวนพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่า เรียกรูปแบบนี้ว่า รูปแบบระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวไม่พอดี (Under Identified Model) ซึ่งรูปแบบที่ระบุเกินพอดี และรูปแบบระบุความเป็นไปได้ไม่พอดีนี้อาจไม่สามารถประมาณค่าพารามิเตอร์ได้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2537 : 37)

การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวช่วยให้ทราบล่วงหน้าว่ารูปแบบนั้นจะประมาณค่าพารามิเตอร์ได้หรือไม่ การที่จะทราบว่ารูปแบบที่กำหนดขึ้นมานั้นเป็นรูปแบบระบุพอดีหรือไม่ สามารถตรวจสอบได้ด้วยกฎที่ (t-rule) ที่ว่า $t < \frac{(NI)(NI+1)}{2}$

เมื่อ	t	คือ	จำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่า
	NI	คือ	จำนวนตัวแปรที่สังเกตได้

การประมาณค่าพารามิเตอร์จากโมเดล (Parameter Estimation from the Model)

การประมาณค่าพารามิเตอร์ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยอาศัยการแก้สมการโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเพื่อหาค่าพารามิเตอร์ซึ่งเป็นตัวที่ไม่ทราบค่าในสมการซึ่งการวิเคราะห์เส้นทางด้วยโปรแกรมลิสเรลสามารถประมาณค่าพารามิเตอร์ได้ 6 วิธี คือ (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2537 : 40)

1. วิธีกำลังสองน้อยที่สุดไม่ถ่วงน้ำหนัก (Unweighted Least Squares : ULS) เป็นการประมาณค่าพารามิเตอร์โดยให้ผลรวมกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมีค่าน้อยที่สุด ซึ่งค่าความคลาดเคลื่อนก็คือ ผลต่างระหว่างความแปรปรวนที่คำนวณได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์กับค่าความแปรปรวนที่พยากรณ์จากค่าประมาณของพารามิเตอร์

ข้อดีของการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธี ULS คือ ค่าประมาณที่ได้มีความคงเส้นคงวา (Consistency) ง่าย สะดวกในการประมาณค่าและเป็นวิธีที่เหมาะสมกับข้อมูลที่มีลักษณะการแจกแจง แตกต่างไปจากการแจกแจงแบบปกติพหุคูณ (Multivariate Normal Distribution)

ข้อเสียของการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธี ULS คือ ไม่มีประสิทธิภาพ (Non Efficiency) เนื่องจากค่าที่ประมาณได้ไม่ใช่ค่าความคลาดเคลื่อนที่น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับการใช้วิธีอื่น นอกจากนี้วิธีนี้ยังขาดความเป็นอิสระจากมาตราวัด (Scale Free) คือ หากรูปแบบของตัวแปรมีหน่วยในการวัดที่ต่างกัน ก็จะมีผลต่อการประมาณค่าด้วยวิธีนี้

2. วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Generalized Least Squares : GLS) เป็นการประมาณค่าพารามิเตอร์เมื่อข้อมูลมีความแปรปรวนของตัวแปรผลไม่เท่ากันทุกค่าของตัวแปรเหตุหรือมีความสัมพันธ์กันระหว่างความคลาดเคลื่อน จึงต้องใช้วิธี GLS เพื่อปรับแก้ความแปรปรวนที่ไม่เท่ากันนั้น

ข้อดีของการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธี GLS คือ ค่าประมาณที่ได้มีความคงเส้นคงวา มีประสิทธิภาพ และเป็นอิสระจากมาตราวัด

ข้อเสียของการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธี GLS คือ ถ้าตัวแปรที่สังเกตได้มีการแจกแจงที่สูงหรือเตี้ยกว่าโค้งปกติและกลุ่มตัวอย่างมีขนาดเล็ก ค่าที่ประมาณได้ก็จะต้อง

3. วิธีความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood : ML) เป็นการประมาณค่าพารามิเตอร์ที่แพร่หลายมากที่สุด วิธีประมาณค่าทำได้โดยการสมมติค่าพารามิเตอร์ขึ้นมาชุดหนึ่งแล้วหาค่าความเป็นไปได้ที่จะได้ค่าสังเกตของตัวแปรจากประชากรกลุ่มที่สมมติค่าพารามิเตอร์ไว้นั้น ซึ่งจะต้องใช้การคำนวณทวนซ้ำ (Iteration) หลายครั้งจนกว่าค่าพารามิเตอร์ที่ได้จะมีค่าเข้าใกล้ (Converge) ค่าพารามิเตอร์ที่เป็นจริง ดังนั้นการวิเคราะห์ค่าประมาณพารามิเตอร์ ส่วนใหญ่จึงมักใช้วิธีนี้

ข้อดีของการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธี ML คือ ค่าประมาณที่ได้มีความคงเส้นคงวา มีประสิทธิภาพ และเป็นอิสระจากมาตราวัด

4. วิธีกำลังสองน้อยที่สุดถ่วงน้ำหนักทั่วไป (Generally Weighted Least Squares : WLS) เป็นการประมาณค่าพารามิเตอร์ที่มีการวางนัยทั่วไปโดยมีการถ่วงน้ำหนักกับสมการโครงสร้างที่นำมาคำนวณ

5. วิธีกำลังสองน้อยที่สุดถ่วงน้ำหนักแนวทแยง (Diagonally Weighted Least Squares : DWLS) เป็นวิธีที่พัฒนามาจากวิธี WLS คือ คำนวณค่าเฉพาะสมาชิกที่อยู่ในแนวทแยงของเมทริกซ์ จึงทำให้ได้ค่าประมาณพารามิเตอร์ที่ไม่มีประสิทธิภาพ แต่ค่าที่คำนวณได้เป็นค่าที่อยู่ระหว่างที่ได้จากวิธี ULS และ WLS

6. วิธีใช้ตัวแปรเป็นเครื่องมือ (Instrumental Variable : IV) และวิธีกำลังสองน้อยที่สุดสองขั้น (Two-Stage Least Squares : TSLS) การประมาณค่าพารามิเตอร์ทั้งสองวิธีนี้ใช้เป็นค่าประมาณตั้งต้นสำหรับการประมาณค่าพารามิเตอร์วิธีอื่น ๆ ที่กล่าวมา เพราะหลักการของสองวิธีนี้คือ การกำหนดตัวแปรอ้างอิง (Reference Variable) สำหรับตัวแปรแฝงในรูปแบบซึ่งโปรแกรมลิสเรลจะนำตัวแปรอ้างอิงและตัวแปรสังเกตได้มาคำนวณค่าประมาณพารามิเตอร์

จากวิธีการประมาณค่าดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าวิธีที่นิยมและให้ค่าที่มีประสิทธิภาพ คือ การประมาณค่าด้วยวิธีความเป็นไปได้สูงสุด (ML)

การตรวจสอบความสอดคล้องหรือความเที่ยงตรงของโมเดล (Validation of the Model)

เมื่อได้ค่าพารามิเตอร์ที่บ่งบอกความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลทั้งทางตรงและทางอ้อม แล้วขั้นตอนต่อไปซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งของการวิเคราะห์เส้นทาง คือ การตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบที่เป็นสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การตรวจสอบความสอดคล้องด้วยโปรแกรมลิสเรล สามารถตรวจสอบได้ 5 วิธี ได้แก่ (สำราญ มีแจ้ง, 2544 : 89-91)

1. ใช้ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานและสหสัมพันธ์ของค่าประมาณพารามิเตอร์ (Standard Errors and Correlations of Estimates) ถ้าค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานและสหสัมพันธ์ของค่าประมาณพารามิเตอร์ที่คำนวณได้ไม่นัยสำคัญ แสดงว่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานมีขนาดใหญ่และรูปแบบการวิจัยไม่ดีพอ

2. ใช้ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณและสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (Multiple Correlations and Coefficients of Determination) ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณและสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ที่ได้ควรมีค่าเข้าใกล้หนึ่ง ซึ่งจะแสดงว่ารูปแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. ใช้ค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Measures) ค่าสถิติในกลุ่มนี้ใช้ตรวจสอบความตรงของรูปแบบเป็นภาพรวมทั้งรูปแบบ ไม่ใช่เป็นการตรวจสอบเฉพาะค่าพารามิเตอร์แต่ละตัวเหมือนสองวิธีแรก นอกจากนี้ยังใช้ประโยชน์ในการเปรียบเทียบรูปแบบที่แตกต่างกัน สองรูปแบบใดด้วยว่า รูปแบบใดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากกว่ากัน การใช้ค่าสถิติ วัดระดับความกลมกลืนนี้มี 4 ประเภทด้วยกัน คือ

3.1 ค่าสถิติไค-กำลังสอง (Chi-Square Statistic) ถ้าค่าสถิติไค-กำลังมีค่าสูงสุด แสดงว่ารูปแบบไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นรูปแบบที่มีความสอดคล้องก็คือ รูปแบบที่มีค่าสถิติไค - กำลังสองต่ำหรือใกล้ศูนย์มากที่สุด

3.2 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index : GFI) ค่าดัชนี วัดระดับความสอดคล้อง (GFI) มีค่าอยู่ระหว่าง 0 และ 1 มีค่าดัชนี GFI เข้าใกล้ 1.00 แสดงว่า รูปแบบการวิจัยนั้นมีความสอดคล้องหรือกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.3 ดัชนีความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index : AGFI) เมื่อนำค่าดัชนี GFI มาปรับแก้ อันเนื่องมาจากการปรับรูปแบบตามจำนวนตัวแปร ก็จะได้ค่า AGFI ดังนั้นค่าดัชนี AGFI จึงมีคุณสมบัติเหมือนดัชนี GFI

3.4 ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Root Mean Squared Residual : RMR) ค่าดัชนี RMR เป็นดัชนีที่ใช้เปรียบเทียบระดับความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของรูปแบบสอง รูปแบบเฉพาะกรณีที่เป็นการเปรียบเทียบโดยใช้ข้อมูลชุดเดียวกัน ในขณะที่ดัชนี GFI และ AGFI สามารถใช้เปรียบเทียบได้ทั้งกรณีข้อมูลชุดเดียวกันและข้อมูลต่างชุดกัน ดัชนี RMR บอกขนาด ของเศษที่เหลือโดยเฉลี่ยจากการเปรียบเทียบระดับความกลมกลืนของรูปแบบสองรูปแบบกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าของดัชนี RMR ยิ่งเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่ารูปแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูล เชิงประจักษ์

4. การวิเคราะห์เศษหรือความคลาดเคลื่อน (Analysis of Residuals) เป็นการ วิเคราะห์ความสอดคล้องที่ควรวิเคราะห์ควบคู่กับดัชนีตัวอื่น ๆ ซึ่งวิธีการวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้องกับ ความคลาดเคลื่อน มีหลายแบบด้วยกัน คือ

4.1 เมทริกซ์ความคลาดเคลื่อนในการเทียบความกลมกลืน (Fitted Residuals Matrix) หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อนทั้งในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน โดยค่าความคลาดเคลื่อน ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ ผลหารระหว่างค่าความคลาดเคลื่อนกับค่าความ คลาดเคลื่อนมาตรฐาน ของความคลาดเคลื่อนนั้น ถ้ารูปแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูล ค่าความคลาดเคลื่อน ในรูปคะแนนมาตรฐานไม่ควรมีค่าเกิน 2.00 ถ้ายังมีค่าเกิน 2.00 ต้องปรับรูปแบบการวิจัย

4.2 คิวพล็อต(Q-Plot)เป็นกราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าความคลาดเคลื่อน กับค่าควอไทล์ปกติ (Normal Quantiles) ถ้าได้กราฟมีความชันมากกว่าเส้นทแยงมุม แสดงว่า รูปแบบ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5. ดัชนีดัดแปรรูปแบบ (Model Modification Index) ดัชนีตัวนี้มีประโยชน์ในการตัดสินใจ ปรับรูปแบบการวิจัยให้ดีขึ้นได้ ดัชนีดัดแปรรูปแบบเป็นค่าสถิติเฉพาะสำหรับพารามิเตอร์ แต่ละ ดัชนีมีค่าเท่ากับค่าไค - กำลังสองที่จะลดลงเมื่อกำหนดให้พารามิเตอร์ตัวนั้นเป็นพารามิเตอร์อิสระ

หรือมีการผกผันคล้ายข้อกำหนดเงื่อนไขบังคับของพารามิเตอร์นั้น ดังนั้นเมื่อผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า ค่าดัชนีดัดแปรรูปแบบมีค่าที่ไม่เข้าใกล้ศูนย์แสดงว่ารูปแบบนั้นยังสามารถเปลี่ยนแปลงรูปแบบได้อีก

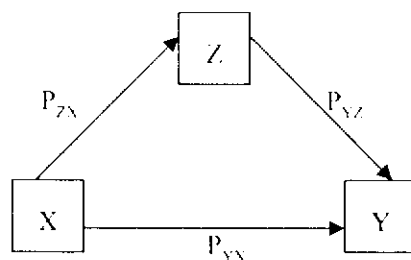
การปรับโมเดล (Model Adjustment)

ในการวิเคราะห์เส้นทางด้วยโปรแกรมลิสเรลนั้น เมื่อได้ค่าประมาณพารามิเตอร์ของอิทธิพล ซึ่งเป็นค่าที่แสดงถึงขนาดอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรเหตุที่มีต่อตัวแปรผล แต่การได้ค่าขนาดอิทธิพลอย่างเดียวยังไม่สามารถนำค่านี้มาอธิบายรูปแบบได้จะต้องพิจารณา ค่าดัชนีความสอดคล้องเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการวิจัยตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาค่าดัชนีดัดแปรรูปแบบ (Model Modification Index) อีกด้วย

ค่าดัชนีดัดแปรรูปแบบนี้เป็นค่าที่บ่งบอกว่ารูปแบบที่กำหนดหรือตั้งตามทฤษฎีนั้นสามารถทำการเปลี่ยนแปลงรูปแบบให้สอดคล้องกับความเป็นจริงอีกได้หรือไม่ โดยค่าดัชนีดัดแปรรูปแบบนี้จะต้องมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ แต่ถ้าค่าที่ได้มากกว่าหรือน้อยกว่าศูนย์ก็อาจจะต้องทำการดัดแปรรูปแบบของการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยการพิจารณาเส้นทางอิทธิพลของตัวแปรเหตุที่มีต่อตัวแปรผลซึ่งอาจจะเพิ่มหรือลดเส้นทางอิทธิพลก็ได้ แล้วทำการวิเคราะห์เส้นทางตั้งแต่แรกอีกครั้งหนึ่ง ทำเช่นนี้เรื่อยไป จนกว่าค่าดัชนีดัดแปรรูปแบบมีค่าเป็นศูนย์หรือเข้าใกล้ศูนย์ จึงจะสามารถนำค่าประมาณขนาดอิทธิพลไปใช้ในการอธิบายรูปแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลได้

การแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล (Translation of Results Analysis) และการจำแนกค่าอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม

ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางหรือขนาดอิทธิพลที่ได้จากการคำนวณ มีทั้งค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าที่นำมาใช้การอธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลได้ก็คือค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (β หรือ P_{ij}) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติเท่านั้น เมื่อนำค่าประมาณสัมประสิทธิ์เส้นทางมาแทนค่าในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลแล้ว จึงแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบซึ่งบอกทั้งขนาดและทิศทางของตัวแปรเหตุต่อตัวแปรผล โดยทิศทางของความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลนั้นมี 2 ประเภท คือ อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม แต่เนื่องจากอิทธิพลทางอ้อมนั้นไม่ได้บอกว่าจะส่งผ่านมาจากตัวแปรใด ดังนั้นจึงต้องจำแนกขนาดอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมของตัวแปรเหตุแต่ละตัวที่มีต่อตัวแปรผล ซึ่งสามารถแสดงได้ด้วยภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 ขนาดสัมประสิทธิ์เส้นทางของตัวแปรเหตุที่มีต่อตัวแปรผล

จากภาพประกอบ 6 สามารถนำมาแยกหาค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางทั้งทางตรงและทางอ้อมได้ดังตาราง 2

ตาราง 2 การแยกส่วนความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลทั้งทางตรงและทางอ้อม

ประเภทของความสัมพันธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร		
	$X \rightarrow Z$	$X \rightarrow Y$	$Y \rightarrow Z$
ความสัมพันธ์รวมทั้งหมด	r_{xz}	r_{xy}	r_{zy}
ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล			
ข.1 สาเหตุทางตรง	P_{zx}	P_{yx}	P_{yz}
ข.2 สาเหตุทางอ้อม	-	$(P_{zx})(P_{yz})$	-
ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุรวมทั้งหมด(ข.1+ข.2)	P_{zx}	$(P_{yx})+(P_{zx})(P_{yz})$	P_{yz}
ความสัมพันธ์ไม่ใช่เชิงสาเหตุ (ก-ข)	$(r_{xz})-(P_{zx})$	$r_{xy}-[(P_{yx})+(P_{zx})(P_{yz})]$	$(r_{zy})-(P_{yz})$

จากตาราง 3 จะเห็นได้ว่าตัวแปร X มีอิทธิพลเฉพาะทางตรงต่อตัวแปร Z ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ P_{zx} ตัวแปร X มีอิทธิพลทั้งหมดต่อตัวแปร Y เท่ากับ $(P_{yx})+(P_{zx})(P_{yz})$ แบ่งเป็นอิทธิพลทางตรงเท่ากับ P_{yx} และทางอ้อมผ่านตัวแปร Z เท่ากับ $(P_{zx})(P_{yz})$ และมีความสัมพันธ์เทียมหรือความสัมพันธ์ที่ไม่ใช่เชิงเหตุและผลเท่ากับ $r_{xy}-[(P_{yx})+(P_{zx})(P_{yz})]$ ส่วนตัวแปร Z มีอิทธิพลทั้งหมดต่อตัวแปร Y เท่ากับ P_{yz} ซึ่งเป็นอิทธิพลทางตรงเท่ากับ P_{yz} ไม่มีอิทธิพลทางอ้อม นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์เทียมหรือความสัมพันธ์ที่ไม่ใช่เชิงเหตุและผลเท่ากับ $(r_{zy})-(P_{yz})$

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยภายในประเทศ

มิลินทร์ ลำเนาเงิน (2524 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนจากการประเมินผล หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 กับ 2521 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนในโรงเรียนทดลอง มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความมีวินัย ความขยันหมั่นเพียร การให้ความร่วมมือ การช่วยตัวเอง การเสียสละ ความซื่อสัตย์ และความมีน้ำใจนักกีฬา ไม่สูงกว่านักเรียนในโรงเรียนควบคุม ทั้งการวิจัยภาคสนามและการศึกษาเฉพาะกรณี จากการวิจัยเฉพาะภาคสนามพบว่า พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ และพฤติกรรมความซื่อสัตย์ แตกต่างกันระหว่างนักเรียนในโรงเรียนทดลอง และโรงเรียนควบคุม นอกจากนี้ยังพบว่า พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ มีความสัมพันธ์กับเหตุผลเชิงจริยธรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมความซื่อสัตย์ มีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ส่วนพฤติกรรมความมีวินัย ความขยันหมั่นเพียร การช่วยตัวเอง การเสียสละ และความมีน้ำใจนักกีฬา ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมอย่างเชื่อมั่นได้ทางสถิติที่ระดับ .05

บัณฑิต พัดเย็น (2527 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนทั้งสามอำเภอ มีพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างไม่นัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนชายกับนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นักเรียนที่มีระดับผลการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนต่ำ มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกับนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

อารมย์ สุธมี (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 ผลการศึกษาพบว่า

1. พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนอยู่ระดับมากทุกด้าน ยกเว้นด้านความรับผิดชอบ และการพึ่งตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง
2. พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนตามตัวแปรเพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนตามขนาดโรงเรียน และฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศูนย์ สงพะโยม (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของมัคคุเทศก์ที่จดทะเบียนใน เขต 1 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า

1. มัคคุเทศก์ที่จดทะเบียนในเขต 1 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับสูง
2. มัคคุเทศก์ที่จดทะเบียนในเขต 1 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ที่มีเพศหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยภาพรวมไม่สูงกว่ามัคคุเทศก์เพศชายซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน
3. มัคคุเทศก์ที่จดทะเบียนในเขต 1 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่มีอายุ 45 ปี ขึ้นไป มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยภาพรวมต่ำกว่ามัคคุเทศก์ที่มีอายุน้อยกว่า 45 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐาน
4. มัคคุเทศก์ที่จดทะเบียนในเขต 1 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยภาพรวมไม่สูงกว่ามัคคุเทศก์ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน
5. มัคคุเทศก์ที่จดทะเบียนในเขต 1 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ที่มีประสบการณ์การทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยภาพรวมและรายด้านไม่สูงกว่ามัคคุเทศก์ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน
6. มัคคุเทศก์ที่จดทะเบียนในเขต 1 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่ผ่านการอบรม 2 ครั้ง ขึ้นไป มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยภาพรวมไม่สูงกว่ามัคคุเทศก์ที่ผ่านการอบรม 1 ครั้ง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

สุภาภรณ์ โกสิห์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ สังกัดโรงพยาบาลของรัฐ ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า

1. ระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ สังกัดโรงพยาบาลของรัฐ ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับมาก
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ สังกัดโรงพยาบาล ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามอายุ ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งหน้าที่ และสถานการณ์งาน ตำแหน่งหน้าที่ และสถานภาพสมรส ผลปรากฏดังนี้

2.1 พยาบาลวิชาชีพ สังกัดโรงพยาบาลของรัฐ ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไปมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมทั้งโดยภาพรวมและรายด้านไม่สูงกว่าพยาบาลวิชาชีพ ที่มีอายุน้อยกว่า 45 ปี

2.2 พยาบาลวิชาชีพ สังกัดโรงพยาบาลของรัฐ ในอำเภอขนาดใหญ่ จังหวัด สงขลา ที่มีประสบการณ์การทำงาน 10 ปี ขึ้นไป มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยภาพรวมสูงกว่า พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .001

2.3 พยาบาลวิชาชีพ สังกัดโรงพยาบาลของรัฐ ในอำเภอขนาดใหญ่ จังหวัด สงขลา ที่มีตำแหน่งหน้าที่ฝ่ายบริหารมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยภาพรวมสูงกว่าพยาบาล วิชาชีพที่มีตำแหน่งหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.4 พยาบาลวิชาชีพ สังกัดโรงพยาบาลของรัฐ ในอำเภอขนาดใหญ่ จังหวัด สงขลา ที่มีสถานภาพการสมรสแล้ว มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยภาพรวมต่ำกว่าพยาบาล วิชาชีพที่มีสถานภาพการสมรสเป็นโสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมนึก แกะหั่น (2541: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอคำชะอี สำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร ผลการศึกษาพบว่า

1. พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอคำชะอี สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหารโดยภาพรวมอยู่ใน ระดับสูงเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับสูงทุกด้านเรียงตามลำดับ ค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านความสามัคคี ความเมตตากรุณา ความมีระเบียบวินัยในตนเอง ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร และความเสียสละ

เมื่อพิจารณาตามเพศพบว่า

1.1 พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชาย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนใน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอคำชะอี สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร โดย ภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับสูง 3 ด้านคือ ด้านความสามัคคี ความเมตตากรุณา และความมีระเบียบวินัยในตนเอง อยู่ในระดับ ปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียรและความเสียสละ

1.2 พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนหญิง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอคำชะอี สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับสูงเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับสูงทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ความสามัคคี ความเมตตากรุณา ความมีระเบียบ วินัยในตนเอง ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียรและความเสียสละ

2. พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชาย ทุกด้าน

จิราภรณ์ สุทธิรักษ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบตัวแปรด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดองค์กรสังคมมณฑลกรุงเทพฯ ที่มีปัจจัยทางชีวสังคมและลักษณะทางจิตต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดองค์กรสังคมมณฑลกรุงเทพฯ มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับสูง
2. นักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสับสนุนน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
5. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้จากครูที่เข้าอบรมโครงการบูรณาการจริยธรรม มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสูงกว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้จากครูที่ไม่ได้เข้าอบรมโครงการบูรณาการจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
6. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสูงกว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุภาวดี สองเมือง (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. นักเรียนโดยรวม และจำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู อาชีพผู้ปกครอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเพศส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความกตัญญูกตเวที ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความมีเหตุผล อยู่ในระดับสูง และมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านการประหยัด และความเสียสละ อยู่ในระดับปานกลาง

2. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยรวม ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความกตัญญูกตเวที ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความมีเหตุผลและ ด้านความเสียสละ มากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและแบบปล่อยปละละเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรมมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยรวมด้าน ความรับผิดชอบ ด้านการประหยัด และด้านความเสียสละ น้อยกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยรวมและ รายด้านไม่แตกต่างกัน

5. นักเรียนเพศชายและเพศหญิง มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

6. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูกับอาชีพผู้ปกครอง และวิธีการอบรม เลี้ยงดูกับเพศ ต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยรวม ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีเหตุผล ด้าน ความเสียสละ อาชีพ ผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์กับเพศ ในด้านความรับผิดชอบ และอาชีพผู้ปกครองมี ปฏิสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านการประหยัด

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษา เปรียบเทียบ ซึ่งยังไม่มีผู้วิจัยท่านใดศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรม กับปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาในลักษณะการหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู

ทิพย์สุดา นิลสินธพ (2522 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการ ทางจริยธรรมกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า

1. เด็กก่อนวัยเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน จะมีพัฒนาการทางจริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะมี จริยธรรมสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ และแบบปล่อยปละละเลย และเด็กที่ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ จะมีจริยธรรมสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

2. จริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียนมีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดู

ทิพวรรณ กิตติวิบูลย์ (2522 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการ ทางจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า คะแนนการตัดสินใจ ทางจริยธรรมตามทฤษฎีของเพียเจต์ ไม่สัมพันธ์กับคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎี

ของโคลเบอร์กจากทั้งสองคำตอบ แต่คะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบรักและแบบใช้เหตุผลสัมพันธ์กัน ในทางบวก นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กที่มารดามีการศึกษาสูง มารดาอายุมาก มาจากครอบครัวฐานะทางเศรษฐกิจสูง เด็กอายุ 4 ปี และเด็กที่เป็นบุตรคนเล็ก เป็นกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบมากกว่าเด็กประเภทตรงข้าม

จิราห์วัน มูลสถาน (2523 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความมีวินัยในตนเอง ผลการศึกษาพบว่า

1. จำนวนพี่น้อง ลำดับการเกิด สถานภาพสมรสของพ่อแม่ ระดับการศึกษาของพ่อแม่ อาชีพของพ่อแม่ และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ไม่มีความสัมพันธ์กับความมีวินัยในตนเอง
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความมีวินัยในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีความสัมพันธ์ทางลบกับความมีวินัยในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
4. ตัวพยากรณ์ทุกตัวได้แก่ จำนวนพี่น้อง ลำดับการเกิด สถานภาพสมรสของพ่อแม่ ระดับการศึกษาของพ่อแม่ อาชีพของพ่อแม่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย สามารถร่วมกันพยากรณ์ความมีวินัยในตนเองได้ และมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 14.95
5. ตัวพยากรณ์ที่ส่งเสริมความมีวินัยในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ระดับการศึกษาของแม่ อาชีพของแม่ และสถานภาพสมรสของพ่อแม่ตามลำดับ
6. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลยส่งผลต่อการพยากรณ์ความมีวินัยในตนเองในทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
7. ระดับการศึกษาของพ่อ จำนวนพี่น้องในครอบครัว อาชีพของพ่อและลำดับการเกิด ส่งผลต่อการพยากรณ์ ความมีวินัยในตนเองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เสริมเกียรติ พรหมผุย (2523 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบการลงโทษและ แบบการคาดหวังเอาจากเด็กไม่มีความสัมพันธ์กับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี เมื่อเปรียบเทียบคุณธรรมแห่งพลเมืองดีในด้านต่างๆ พบว่า นักเรียนเพศหญิงมีคุณธรรมเกี่ยวกับการเรียน คุณธรรมต่อประเทศชาติ และขนบประเพณีสูงกว่านักเรียนเพศชาย

และนักเรียนที่พ่อแม่มีระดับการศึกษาต่ำ และ ปานกลางมีคุณธรรมต่อครอบครัวและคุณธรรมด้านมนุษยธรรมสูงกว่านักเรียนที่พ่อแม่มีระดับการศึกษาสูง นักเรียนที่พ่อแม่มีอาชีพรับราชการและอาชีพค้าขายมีคุณธรรมต่อศาสนาสูงกว่านักเรียนที่พ่อแม่มีอาชีพเกษตรกรรมและอาชีพรับจ้าง เมื่อจัดอันดับความสำคัญของคุณธรรมแห่งพลเมืองดีในด้านต่าง ๆ แล้วพบว่า นักเรียนที่มีคุณธรรมในด้านต่าง ๆ ค่อนข้างสูง และเห็นความสำคัญของคุณธรรมที่มีต่อศาสนากับคุณธรรมด้านมนุษยธรรมอยู่ในอันดับสูงสุด

ชมพูนุท ศรีเสาวลักษณ์ (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางที่ 11/7 กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนที่มีอายุแตกต่างกัน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในนักเรียนที่มีอายุ 12 และ 14 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ในอายุ 16 ปี ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กัน
4. การอบรมเลี้ยงดูแบบไม่ใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์ทางลบกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในนักเรียนที่มีอายุ 12 และ 14 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ในอายุ 16 ปี ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กัน

มาริสลา รัฐปิตย์ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลการศึกษาปรากฏว่า

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์กันทางบวก ($p < .001$) แต่การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน แบบรัก และตามใจ และแบบปล่อยปละละเลย มีความสัมพันธ์ทางลบกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
2. นักเรียนที่พ่อแม่มีบทบาทนำในการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กันทางบวก ($p < .001$) แต่นักเรียนที่พ่อแม่มีบทบาทนำในการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน แบบรักและตามใจ และแบบปล่อยปละละเลย มีความสัมพันธ์ทางลบกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($p < .05$)

3. นักเรียนที่แม่มีบทบาทนำในการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และแบบเข้มงวด กวดขันกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์กันทางบวก ($p < .001$) แต่นักเรียนที่แม่มีบทบาทนำในการอบรมเลี้ยงดูแบบรักและตามใจ และแบบปล่อยปละละเลย มีความสัมพันธ์ทางลบกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($p < .001$)

4. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนที่พ่อมีบทบาทนำและแม่มีบทบาทนำไม่แตกต่าง

5. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยที่ต่างกัน (มาก , น้อย) และบทบาทนำในการอบรมเลี้ยงดูที่ต่างกัน (พ่อ , แม่) ไม่มีอิทธิพลร่วมกันต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู มีผู้วิจัยหลายท่านได้ศึกษาหลายรูปแบบ พบว่าการอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆ ได้แก่ พัฒนาการทางจริยธรรม , คุณธรรมแห่งพลเมืองดี, แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์, ความมีวินัยในตนเอง, พัฒนาการทางจริยธรรม รวมถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต

พรทิพย์ เจนจริยานนท์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดตรัง ผลการศึกษาพบว่า

1. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะมุ่งอนาคต

1.1 ตัวแปรเพศ , แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ , บุคลิกภาพ , บรรยากาศในการเรียนการสอน , การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน มีความสัมพันธ์กับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

1.2 ตัวแปรเพศ , แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ , บุคลิกภาพ , บรรยากาศในการเรียนการสอน , การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน มีความสัมพันธ์กับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

1.3 ตัวแปรเพศ , แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ , บุคลิกภาพ , บรรยากาศในการเรียนการสอน , การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน มีความสัมพันธ์กับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

1.4 ตัวแปรเพศ , แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ , บุคลิกภาพ , บรรยากาศในการเรียน การสอน , การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน มีความสัมพันธ์กับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2. ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ลักษณะมุ่งอนาคต

2.1 ตัวแปรที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คือ บรรยากาศในการเรียนการสอน, แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์, เพศ, บุคลิกภาพ, ระดับการศึกษาของบิดา ตามลำดับ ซึ่งสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 53.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ตัวแปรที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คือ บรรยากาศในการเรียนการสอน, แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์, เพศ, บุคลิกภาพ, ระดับการศึกษาของบิดา ตามลำดับ ซึ่งสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 51.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ตัวแปรที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คือ บรรยากาศในการเรียนการสอน, แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์, เพศ, บุคลิกภาพ, ระดับการศึกษาของบิดา ตามลำดับ ซึ่งสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 55.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ตัวแปรที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ บรรยากาศในการเรียนการสอน, แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์, เพศ, บุคลิกภาพ, ระดับการศึกษาของบิดา ตามลำดับ ซึ่งสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 58.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต พบว่ามีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะมุ่งอนาคต ได้แก่ เพศ, แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์, บุคลิกภาพ, ระดับการศึกษาของบิดา, บรรยากาศในการเรียนการสอน, การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

เมธี โพธิพัฒน์ (2523 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพัทธ์ และความซื่อสัตย์ของเด็กไทย ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพัทธ์ และความซื่อสัตย์ต่างก็มีความสัมพันธ์กันในทางบวก เด็กในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพัทธ์ และความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพัทธ์ และความซื่อสัตย์สูงกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เด็กหญิงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แรงจูงใจใฝ่สัมพัทธ์และความซื่อสัตย์สูงกว่าเด็กชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เด็กในระดับชั้นเรียนที่สูงกว่ามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพัทธ์ และความซื่อสัตย์สูงกว่า เด็กในระดับชั้นเรียนที่ต่ำกว่า

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เด็กที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพัทธ์ และความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน เด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาสูงกว่า มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สูงกว่าเด็กที่ผู้ปกครองมีการศึกษาระดับต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่แรงจูงใจใฝ่สัมพัทธ์ และ ความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน

รุ่งโรจน์ สิทธิเวทย์ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการปฏิบัติตน อย่างมีพรหมวิหารสี่ ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ผลการศึกษาพบว่า

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปฏิบัติตน อย่างมีพรหมวิหารสี่ด้านเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา และด้านรวม ในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด กลุ่มนิสิตหญิง กลุ่มนิสิตชั้นปีที่ 4 กลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และกลุ่มนิสิตที่ผู้ปกครอง มีอาชีพเกษตรกรรม

กลุ่มนิสิตชาย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารสี่ด้านมุทิตา

กลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารสี่ ด้านเมตตา กรุณา มุทิตา และ ด้านรวม

กลุ่มนิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารสี่ ด้านเมตตา มุทิตา อุเบกขา และ ด้านรวม

กลุ่มนิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพผู้ใช้แรงงานขั้นต่ำ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารสี่ด้านอุเบกขา

ส่วนกลุ่มนิสิตที่ผู้ปกครองไม่มีอาชีพ ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารสี่ด้านเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา และ ด้านรวม

2. นิสิตชายกับนิสิตหญิง และนิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่แตกต่างกัน ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 4 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่านิสิตชั้นปีที่ 1 และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ

3. นิสิตหญิงปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารสี่ด้านเมตตา อุเบกขา สูงกว่านิสิตชาย แต่ไม่พบความแตกต่างในการปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารสี่ของนิสิตชายและหญิงในด้านกรุณา มุทิตา อุเบกขา และด้านรวม

นิสิตชั้นปีที่ 4 กับชั้นปีที่ 1 ไม่มีความแตกต่างกันในการปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารสี่ ด้านเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา และด้านรวม

นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและปานกลางปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารสี่ ด้านเมตตา มุทิตา อุเบกขา และด้านรวม สูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ยกเว้น ด้านกรุณา ที่ไม่พบความแตกต่าง แต่นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารสี่ด้าน เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา และด้านรวม ไม่แตกต่างจากนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง

นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน ปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารสี่ด้านเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา และด้านรวม ไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จากผู้วิจัยหลายท่าน สามารถสรุปความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ การปฏิบัติตนต่อพรหมวิหารสี่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความซื่อสัตย์ของเด็กไทย

4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

โจนส์และมอร์ริส (Jones and Morris, 1956:781 – 783) ได้ทำการวิจัยพฤติกรรม และความรู้ด้านจริยธรรมของเด็กพบว่าพฤติกรรมและความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมของเด็ก มีความสัมพันธ์กันอย่างมาก การสอนความรู้ทางศีลธรรมที่โรงเรียนไม่สามารถจะชักจูงเด็กให้แสดงคุณค่าทางจริยธรรมได้ทั้งนี้เพราะสังคมครอบครัวต้องการความรู้ลึกซึ้งของเด็ก เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากกว่าศีลธรรมของโรงเรียน ฉะนั้นโรงเรียนจึงจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาการสอนจริยธรรม และศีลธรรม ให้มีประสิทธิภาพ

แบนดูรา ,อัลเบิร์ต, เฟรดเดอริค(Bandura, Albert and Frederick. 1965 : 264 – 272) ได้ศึกษาอิทธิพลของการใช้การเสริมแรงทางสังคมและพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างต่อการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจของเด็กโดยกลุ่มทดลองมีอายุระหว่าง 5 – 11 ปี จำนวน 165 คน โดยสุ่มแบ่งออกเป็นสามกลุ่ม กลุ่มที่หนึ่งให้ดูแบบผู้ใหญ่แสดงการตัดสินใจทางจริยธรรมที่ขัดกับเด็กเป็นอยู่กลุ่มที่สองให้ดูแบบแต่ไม่มีการเสริมแรงหลังจาก ที่ทดลอง ทดสอบระดับการตัดสินใจทางจริยธรรมพบว่า การใช้พฤติกรรมเป็นแบบอย่างมีผลต่อการปรับปรุง การตัดสินใจจริยธรรมของเด็ก ด้วยการให้วาทะเป็นแบบในการตัดสินใจจริยธรรมให้เห็นผลการทดลอง ทั้งที่การอธิบายนั้นขัดกันจริยธรรมที่เด็กมีอยู่เดิมโดยไม่ต้องมีการเสริมแรง ทั้งนี้มีการแสดงให้เห็นว่า มีการเปลี่ยนแปลงเป็นแบบผู้ใหญ่

ทูเรียล (Turiel, 1966 : 611 – 618) ได้วัดจริยธรรมของเด็กวัยร่นตอนต้นแล้วในห้องเรียน แสดงเป็นบุคคลในเรื่อง ซึ่งมีปัญหาและไปขอคำแนะนำจากเพื่อนสองคน เพื่อนสองคนนี้จะแนะนำไปคนละทาง โดยใช้เหตุผลทางจริยธรรมในชั้นเดียวกัน เด็กบางคนจะได้รับคำแนะนำจากการใช้เหตุผลสูงกว่าระดับจริยธรรมขึ้นหนึ่งขั้น บางคนจำได้รับคำแนะนำสูงกว่าระดับจริยธรรมของตนเองถึงสองขั้น ได้รับคำแนะนำที่มีต่อระดับจริยธรรมตนหนึ่งขั้นเด็กบางคนไม่มีประสบการณ์ดังกล่าวหลังจากนั้นหนึ่งสัปดาห์ เด็กทุกคนจะถูกวัดระดับเหตุผลเชิงอีกครั้งหนึ่ง ผลปรากฏเด็กที่รับคำแนะนำประเภทที่ใช้เหตุผลสูงกว่าระดับจริยธรรมของตนเองหนึ่งขั้นนั้น มีพัฒนาการทางจริยธรรมมากที่สุด และเป็นลักษณะพัฒนาการที่สามารถแผ่ขยายไปยังปัญหาอื่นๆ ได้ด้วย

เลอเฟอร์จี และวาโลชิน (Lefurgy and Waloshin, 1969 : 104 – 110) ได้ทำการทดลองยกระดับจิตใจของเด็ก โดยใช้กลุ่มเพื่อนคือให้เด็กที่ได้รับการทดลองรับฟังเหตุผลของจากเพื่อนๆ ผลการวิจัยพบว่าเหตุผลที่เพื่อนเสนอมานั้นมีอิทธิพลอย่างรุนแรงนั้นถึงขั้นสามารถเพิ่มหรือ ลดขั้นการพัฒนาทางจริยธรรมได้ และการเปลี่ยนแปลงนี้มีผลคงทนได้หลังจากการฝึก 100 วัน และความคงทนในการเปลี่ยนระดับจริยธรรมที่สูงขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงระดับจริยธรรมที่สูงขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นขั้นต่ำกว่า

มิดลสกี ไบรอันและ บริแมน (Midlasky Bryan and Brickman, 1975 : 321 – 329) ได้ศึกษาผลการใช้แม่แบบและรางวัลที่มีต่อการฝึกพฤติกรรมเอื้อเฟื้อกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กเกรดหกจำนวน 72 คนแม่บทที่ใช้ในการทดลองมีสามลักษณะคือ แบบเอื้อเฟื้อกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กเกรดหกจำนวน 72 คน แม่บทที่ใช้ในการทดลองมีสามลักษณะคือ แบบเอื้อเฟื้อกลุ่มตัวอย่างเป็นกลางและแบบละโมภ การทดลองใช้สถานการณ์ที่สร้างขึ้นโดยเล่นเกมส้อย่างหนึ่งเมื่อเล่นชนะจะได้รับรางวัลมูลค่า 4 เซนต์ส่วนพฤติกรรมเอื้อเฟื้อนั้น ให้รางวัลโดยใช้คำพูดยกย่อง ผลการวิจัยพบว่าแม่แบบและรางวัลที่เป็นคำพูดยกย่อง มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ

แบลท และ โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1975: 52 – 53 , citing Blatt and Kohlberg n.d.) ได้ทดลองการพัฒนาการเหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่มในห้องเรียนโดยใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนมัธยมศึกษา จำนวนสี่ห้องเรียน และแต่ละห้องเรียนนั้นประกอบด้วยผู้เรียน ซึ่งมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสามขั้น คือการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับขั้น 2 – 4 การฝึกนั้นใช้วิธีการอภิปรายกลุ่มในหมู่นักเรียนด้วยกัน ทำให้กลุ่มทดลองมีเหตุผลเชิงจริยธรรมที่สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างเชื่อมั่นได้ และเมื่อทดสอบอีกครั้งหลังจากการฝึกหนึ่งปีก็ยังพบว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มทดลอง ยังสูงกว่าของกลุ่มควบคุม

บิสกิน และ ฮอสกินสัน (Bisken and Hoskisson, 1977 : 407 – 425) ได้ทดลองสอนจริยธรรม โดยใช้วิธีการจัดโครงการอภิปรายเกี่ยวกับจริยธรรมที่ต้องตัดสินใจ จากวรรณคดีและการอ่านเรื่องราว โดยใช้นักเรียนในระดับ 4 -- 5 แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแล้ววัดจริยธรรมตามแบบวิธีของโคลเบอร์ก จากนั้นก็ทดลองตามกลุ่มทดลองมีการจัดโครงสร้างการประเมินเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสมมุติบทบาทของตนลงไป ส่วนกลุ่มควบคุมปล่อยให้มีการอภิปราย เป็นไปตามธรรมชาติ จากนั้นทดสอบระดับจริยธรรมในตอนหลัง ผลการวิจัยพบว่าการอภิปรายอย่างเป็นระบบที่ให้โอกาสผู้เรียนให้อยู่ในบทบาทในท้องเรื่อง สามารถเปลี่ยนการตัดสินใจจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญนั้นหมายความว่า ผู้สอนสามารถพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้ โดยให้เขาได้มีโอกาสอภิปรายขณะที่อยู่ในสถานการณ์ทางสังคมที่ทำให้เขาต้องกระทำบทบาทต่าง ๆ กันมาก

จากเอกสารงานวิจัยที่กล่าวมาแล้วส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงทดลอง และเป็นการวิจัยเกี่ยวกับระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นส่วนใหญ่ ในการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ที่วิเคราะห์เชิงสาเหตุมีน้อย ประเด็นนี้เองที่ผู้วิจัยมีความประสงค์จะทำการวิจัยดูว่าตัวแปรที่ เกี่ยวข้องนั้นมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอย่างไร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ในจังหวัดสระบุรี จำนวน 21 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 7,802 คน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 5 โรงเรียน จำนวน 3,989 คน เป็นโรงเรียนขนาดกลาง 7 โรงเรียน จำนวน 2,425 คน และโรงเรียนขนาดเล็ก 1,388 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ในจังหวัดสระบุรี จำนวน 620 คน โดยใช้การสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Sampling)

โดยมีวิธีการดังนี้

คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร (สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม, 2529 : 84)

$$n = \frac{Nk^2\sigma^2}{NE^2 + k\sigma_x^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม

N แทน ขนาดของประชากร

k แทน ค่าคงที่ตามระดับความเชื่อมั่นในการวิจัยครั้งนี้ใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 เปอร์เซนต์ ซึ่งตรงกับค่า k เท่ากับ 1.96

σ_x แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร (จากการแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างในการหาคุณภาพเครื่องมือ)

E แทน ค่าความคลาดเคลื่อนสูงสุดที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ซึ่งเป็นความคลาดเคลื่อนระหว่างค่าสถิติที่ใช้เป็นตัวประมาณค่า ($\hat{\theta}$) กับ ค่าที่แท้จริง (θ) หรือ $E = |\theta - \hat{\theta}|$ ในการวิจัยนี้ กำหนดให้เท่ากับ 10% ของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร

สามารถคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้ประมาณ 375 คน

จากนั้นดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two Stage Sampling) ดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีขนาดโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) มีโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) คำนวณโดยใช้สูตร (มยุรี ศรีชัย, 2538 : 104 – 105)

$$n = \frac{\sum_{g=1}^k N_g^2 \sigma_g^2}{N^2 e^2 + \sum_{g=1}^k N_g \sigma_g^2}$$

โดย $e = .2$ ความเชื่อมั่น 95%

N_g แทน จำนวนโรงเรียนในแต่ละขนาด

N แทน จำนวนโรงเรียนทั้งหมดในจังหวัดสระบุรี

ทดสอบความแตกต่างของความแปรปรวนแต่ละขนาดไม่แตกต่างกันจึงใช้การหาสัดส่วน โดยใช้สูตรที่ N ไม่เท่ากัน (มยุรี ศรีชัย, 2538 : 102)

$$W_g = \frac{N_g}{N}$$

W_g แทน สัดส่วนของขนาดโรงเรียน

N_g แทน จำนวนโรงเรียนในแต่ละขนาด

N แทน จำนวนโรงเรียนทั้งหมดในจังหวัดสระบุรี

สามารถคำนวณจากสูตรได้ $n = 9$ โรงเรียน

และนำขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ได้คูณกับสัดส่วนของขนาดโรงเรียน ดังนี้

โรงเรียนขนาดใหญ่ $n_1 = 9 \times .2380 = 2.142 \approx 2$ โรงเรียน

โรงเรียนขนาดกลาง $n_2 = 9 \times .4295 = 3.8655 \approx 4$ โรงเรียน

โรงเรียนขนาดเล็ก $n_3 = 9 \times .3333 = 2.9997 \approx 3$ โรงเรียน

รวม 9 โรงเรียน

ขั้นที่ 2 สุ่มโรงเรียนที่จะนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละขนาดของโรงเรียนตามสัดส่วน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2.1 สุ่มจำนวนห้องเรียนที่จะนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง 20% ของจำนวนห้องเรียนทั้งหมดในแต่ละโรงเรียนที่คัดเลือกจากขั้นตอนที่ 2 ซึ่งได้จำนวนห้องเรียนทั้งหมด 17 ห้อง คือ ชั้น ม.4 จำนวน 5 ห้อง ชั้น ม.5 จำนวน 6 ห้อง และชั้น ม.6 จำนวน 6 ห้อง

2.2 สุ่มห้องเรียนที่จะนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 620 คน เป็นนักเรียนชั้น ม.4 จำนวน 192 คน นักเรียนชั้น ม.5 จำนวน 225 คน และนักเรียนชั้น ม.6 จำนวน 203 คน

ตาราง 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จำแนกตามขนาดโรงเรียนและระดับชั้น

โรงเรียน	จำนวน ห้องเรียน ทั้งหมด	จำนวน ห้องเรียน ที่สุ่มได้	จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับชั้น			จำนวน นักเรียน
			ม.4 ห้อง (จำนวนคน)	ม.5 ห้อง (จำนวนคน)	ม.6 ห้อง (จำนวนคน)	
โรงเรียนขนาดใหญ่						
1. แก่งคอย	15	3	1 (45)	1(44)	1(39)	128
2. หนองแค "สรีรจิตวิทยา"	18	4	1(42)	2(78)	1(33)	153
โรงเรียนขนาดกลาง						
3. สุธีวิทยา	9	2	1(34)	-	1(32)	66
4. บ้านหมอ "พัฒนานาฏกุล"	8	2	-	1(36)	1(24)	60
5. ประเทียบวิทยาทาน	8	2	-	1(34)	1(37)	71
6. หินกองวิทยาคม	6	1	1(43)	-	-	43
โรงเรียนขนาดเล็ก						
7. วังม่วงวิทยาคม	5	1	1(28)	-	-	28
8. ชับน้อยเหนือวิทยาคม	5	1	-	19(33)	-	33
9. บ้านท่ามะปราง	3	1	-	-	1(38)	38
รวม	77	17	5(192)	6(225)	6(203)	620

หมายเหตุ จากการคำนวณกลุ่มตัวอย่างได้ประมาณ 375 คน แต่เนื่องจากการวิเคราะห์โดยใช้ Path Analysis มีตัวแปรที่ใช้ศึกษาลายตัวแปร และเพื่อให้มีความคลื่อนน้อยลง ผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 620 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามดังนี้

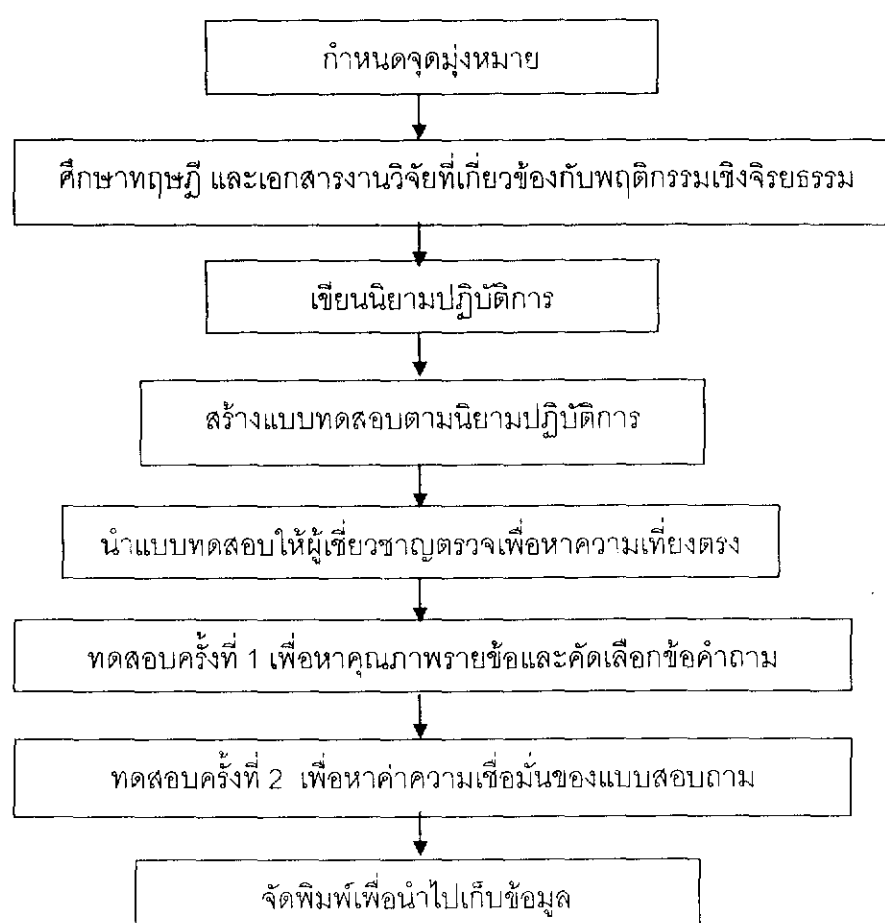
1. เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ได้แก่

แบบสอบถามพฤติกรรมเชิงจริยธรรม	จำนวน 49 ข้อ
-------------------------------	--------------
2. เครื่องมือที่ผู้วิจัยนำมาพัฒนาปรับปรุง ได้แก่

2.1 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู	จำนวน 41 ข้อ
2.2 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	จำนวน 15 ข้อ
2.3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนกับนักเรียน	จำนวน 15 ข้อ
2.4 แบบสอบถามการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน	จำนวน 13 ข้อ
2.5 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต	จำนวน 21 ข้อ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับขั้นตอนดังแสดงในภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 แสดงลำดับขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

จากภาพประกอบ 7 เป็นการแสดงลำดับขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามพฤติกรรมเชิงจริยธรรม
2. ศึกษาทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. เขียนนิยามปฏิบัติการจากการศึกษาในขั้นที่ 2 ผู้วิจัยได้นำมาเขียนนิยามตามลักษณะที่ต้องการวัด

4. เขียนข้อความที่ถามในแบบสอบถาม ให้สอดคล้องตามนิยาม โดยจำนวน 70 ข้อ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

5. เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว นำไปตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามขั้นต้น ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม มาตรวจสอบคุณภาพขั้นต้นของแบบสอบถาม โดยหาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) ของแบบสอบถาม โดยนำข้อคำถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องแบบสอบถามที่นิยามไว้ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ให้ 1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นวัดได้ตรงตามนิยาม

ให้ 0 คะแนน เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นวัดได้ตรงตามนิยาม

ให้ - 1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นวัดได้ไม่ตรงตามนิยาม

ตัดข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป พบว่า ข้อความจำนวน 61 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 – 1.00 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขภาษาที่ใช้ให้ถูกต้องตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6. นำแบบสอบถามขั้นที่ 5 ที่คัดเลือกข้อความที่อยู่ในเกณฑ์ และผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองในครั้งที่ 1 กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนโรงเรียนสองคอนวิทยาคม จำนวน 100 คน แบ่งเป็นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 34 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 33 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 33 คน จากนั้นนำผลที่ได้จากการทดสอบครั้งที่ 1 มาวิเคราะห์หาคุณภาพรายข้อคือค่าอำนาจจำแนก (r) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกมากกว่า .20 ขึ้นไป พบว่า ข้อความจำนวน 49 ข้อค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .2229 ถึง .5663

7. นำแบบทดสอบที่คัดเลือกจากขั้นที่ 6 ไปทดลองใช้ครั้งที่ 2 กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ เป็นนักเรียนโรงเรียนมวกเหล็กวิทยา จำนวน 100 คน แบ่งเป็นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 34 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 33 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 33 คน จากนั้นทำการตรวจคะแนนแล้วนำผลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8374

8. จัดทำแบบสอบถามเป็นฉบับเพื่อนำไปใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามวัดตัวแปรที่เกี่ยวข้อง โดยนำมาพัฒนาปรับปรุง ดังนี้

1. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู โดยใช้ของสมพิศ แซ่เฮง (2546) ซึ่งมีจำนวน 45 ข้อ เป็นแบบสอบถามลักษณะเป็นมาตรประเมินค่ามี 4 ระดับ ผู้วิจัยทำการปรับเป็นมาตรประเมินค่า 5 ระดับ และปรับปรุงข้อความแก้ไขภาษาที่ใช้ให้ถูกต้องตามนิยามที่กำหนดไว้ และเหมาะสมกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำไปทดลองใช้ครั้งที่ 1 กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อความแต่ละข้อกับคะแนนรวม ข้ออื่นๆ (Item – total correlation) และคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป พบว่ามีข้อความ จำนวน 41 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .2526 ถึง .5963 และนำไปทดลองครั้งที่ 2 กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8907

2. แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้ของเนตรชนก พุ่มพวง (2546) ซึ่งมีจำนวน 18 ข้อ เป็นแบบสอบถามลักษณะเป็นมาตรประเมินค่ามี 5 ระดับ ผู้วิจัยทำการปรับปรุงข้อความแก้ไขภาษาที่ใช้ให้ถูกต้องตามนิยามที่กำหนดไว้ และเหมาะสมกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำไปทดลองใช้ครั้งที่ 1 นักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อความแต่ละข้อกับคะแนนรวมข้ออื่นๆ (Item – total correlation) และคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป พบว่ามีข้อความ จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .2046 ถึง .5605 และนำไปทดลองครั้งที่ 2 นักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7869

3. แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน โดยใช้สมพิศ แซ่เฮง (2546) ซึ่งมีจำนวน 15 ข้อ เป็นแบบสอบถามลักษณะเป็นมาตรประเมินค่ามี 4 ระดับ ผู้วิจัยทำการปรับเป็นมาตรประเมินค่า 5 ระดับ และปรับปรุงข้อความแก้ไขภาษาที่ใช้ให้ถูกต้องตามนิยามที่กำหนดไว้ และเหมาะสมกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำไปทดลองใช้ครั้งที่ 1 นักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อความแต่ละข้อกับคะแนนรวมข้ออื่นๆ (Item – total correlation) และคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป พบว่ามีข้อความ จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .3588 ถึง .6826 และนำไปทดลองครั้งที่ 2 นักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8615

4. แบบสอบถามการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน โดยใช้ของสมพิศ แซ่เฮง (2546) ซึ่งมีจำนวน 15 ข้อ เป็นแบบสอบถามลักษณะเป็นมาตรประเมินค่ามี 4 ระดับ ผู้วิจัยทำการปรับเป็น

มาตราประเมินค่า 5 ระดับ และปรับปรุงข้อความแก้ไขภาษาที่ใช้ให้ถูกต้องตามนิยามที่กำหนดไว้ และเหมาะสมกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำไปทดลองใช้ครั้งที่ 1 นักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อความแต่ละข้อกับคะแนนรวมข้ออื่นๆ (Item – total correlation) และคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป พบว่ามีข้อความ จำนวน 13 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .2082 ถึง .6184 และนำไปทดลองใช้ครั้งที่ 2 นักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างคือ จำนวน 100 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8850

5. แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต โดยใช้เนตรชนก พุ่มพวง (2546) ซึ่งมีจำนวน 22 ข้อ เป็นแบบสอบถามลักษณะเป็นมาตราประเมินค่ามี 5 ระดับ ผู้วิจัยทำการปรับปรุงข้อความแก้ไขภาษาที่ใช้ให้ถูกต้องตามนิยามที่กำหนดไว้ และเหมาะสมกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำไปทดลองใช้ครั้งที่ 1 นักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อความแต่ละข้อกับคะแนนรวมข้ออื่นๆ (Item – total correlation) และคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป พบว่ามีข้อความ จำนวน 21 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .3115 ถึง .6164 และนำไปทดลอง ครั้งที่ 2 นักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ สัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8951

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของนักเรียนเกี่ยวกับระดับชั้นและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 2 สอบถามพฤติกรรมเชิงจริยธรรม และตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

ตัวอย่างแบบสอบถามและเกณฑ์การให้คะแนน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ขณะนี้นักเรียนศึกษาอยู่ในระดับ

☐ I. ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

☐ II. ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

☐ III. ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2. คะแนนเฉลี่ยสะสม(ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จนถึงปัจจุบัน)

☐ I. 0.00 – 1.99

☐ II. 2.00 – 2.99

☐ III. 3.00 – 4.00

ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมเชิงจริยธรรม และตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

คำชี้แจง กรุณาตอบแบบสอบถาม โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในข้อที่ตรงกับความจริง
เกี่ยวกับนักเรียนมากที่สุด

แบบสอบถามพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

ข้อความ	ทำเป็นประจำ	ทำเป็นส่วนใหญ่	ทำเป็นบางครั้ง	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำ
(0) นักเรียนไม่เคยกล่าวโทษเพื่อนให้ตนพ้นผิด					
(00) นักเรียนลอกการบ้านเพื่อนเมื่อทำไม่ได้					
(000) นักเรียนเตรียมอุปกรณ์การเรียนพร้อมอยู่เสมอ					

แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

ข้อความ	ทำเป็นประจำ	ทำเป็นส่วนใหญ่	ทำเป็นบางครั้ง	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำ
(0) ผู้ปกครองไม่สนใจในการคบเพื่อนของนักเรียน					
(00) เมื่อนักเรียนมีปัญหาในการเรียน ผู้ปกครองจะให้คำปรึกษา					
(000) ผู้ปกครองบังคับให้นักเรียนทำในสิ่งที่ท่านต้องการ					

แบบสอบถามสัมพันธระหว่างเพื่อนกับนักเรียน

ข้อความ	ทำเป็นประจำ	ทำเป็นส่วนใหญ่	ทำเป็นบางครั้ง	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำ
(0) นักเรียนกับเพื่อนในกลุ่มมักจะทำกิจกรรมร่วมกัน					
(00) นักเรียนรับฟังและเป็นที่ปรึกษาให้เพื่อนเมื่อมีปัญหา					

แบบสอบถามการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน

ข้อความ	ทำเป็นประจำ	ทำเป็นส่วนใหญ่	ทำเป็นบางครั้ง	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำ
(0) นักเรียนพูดจาและแสดงท่าทางก้าวร้าวเลียนแบบการแสดงของดาราในบทละครนักเรียนกับเพื่อนในกลุ่มมักจะทำกิจกรรมร่วมกัน					
(00) นักเรียนลองดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เลียนแบบดาราที่โฆษณาทางโทรทัศน์					

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับปฏิบัติการ	คะแนน	
	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
ทำเป็นประจำ	5	1
ทำเป็นส่วนใหญ่	4	2
ทำเป็นบางครั้ง	3	3
ทำนานๆ ครั้ง	2	4
ไม่เคยทำ	1	5

แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ข้อความ	จริงมาก	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	ไม่จริง
ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (0) นักเรียนมีความพยายามอย่างยิ่งที่จะทำอะไรให้ได้อย่างที่ตั้งใจไว้ (00) นักเรียนตั้งใจทำงานตามแผนการที่วางไว้ทุกครั้ง					

แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต

ข้อความ	จริงมาก	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	ไม่จริง
(0) นักเรียนเลือกเรียนวิชาที่เกี่ยวกับการศึกษาต่อ หรือการประกอบอาชีพ (00) นักเรียนไม่ทราบว่าหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพได้ที่ได้					

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับปฏิบัติการ	คะแนน	
	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
จริงมาก	5	1
จริง	4	2
จริงบ้าง	3	3
จริงน้อย	2	4
ไม่จริง	1	5

การแปลความหมายคะแนน

เมื่อคะแนนเฉลี่ยต่อข้อ เท่ากับ 4.50 ถึง 5.00 แปลว่า ปัจจัยที่วัดอยู่ในระดับมากหรือสูง

เมื่อคะแนนเฉลี่ยต่อข้อ เท่ากับ 3.50 ถึง 4.49 แปลว่า ปัจจัยที่วัดอยู่ในระดับค่อนข้างมาก
หรือค่อนข้างสูง

เมื่อคะแนนเฉลี่ยต่อข้อ เท่ากับ 2.50 ถึง 3.49 แปลว่า ปัจจัยที่วัดอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อคะแนนเฉลี่ยต่อข้อ เท่ากับ 1.50 ถึง 2.49 แปลว่า ปัจจัยที่วัดอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย
หรือค่อนข้างต่ำ

เมื่อคะแนนเฉลี่ยต่อข้อ เท่ากับ 0.00 ถึง 1.49 แปลว่า ปัจจัยที่วัดอยู่ในระดับน้อยหรือต่ำ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ในการออกหนังสือขอความร่วมมือจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ดำเนินการเก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูลจากยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างวันที่ 7 พฤศจิกายน 2547 – วันที่ 20 ธันวาคม 2547
3. ผู้วิจัยรับแบบสอบถามคืน และตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา คัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่ตอบได้ถูกต้องสมบูรณ์ ครบจำนวน 620 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 มาตรวจให้คะแนนและแยกคะแนนแต่ละด้าน
4. นำคะแนนที่ได้แต่ละด้านไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยระเบียบวิธีการทางสถิติ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยต่อข้อ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งฉบับ สัมประสิทธิ์การกระจาย และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ของตัวแปรดังนี้ การอบรมเลี้ยงดู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน ลักษณะมุ่งอนาคตและ พฤติกรรมเชิงจริยธรรม
2. วิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ F – test
3. การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรที่มีต่อตัวแปรตามที่กำหนดในภาพประกอบ 1 ดำเนินการวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) โดยวิธี enter ตัวแปรสาเหตุเข้าไปในแต่ละขั้นตอนจากโมเดลตามสมมติฐาน โดยหาค่าน้ำหนักความสำคัญ (β) ของตัวแปรสาเหตุ และการทดสอบค่าน้ำหนัก ความสำคัญโดยใช้ค่าที (t) ทดสอบ
4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม โดยใช้โปรแกรม LISREL 8.54 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้
 - 4.1 คำนวณหาค่าสถิติที่ใช้ในการประมาณค่าพารามิเตอร์ โดยใช้วิธีความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimates; ML) ตามโมเดลที่เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

4.2 คำนวณค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องในโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่

4.2.1 ค่าสถิติไค – กำลังสอง (Chi – Square) ควรจะมีค่าที่ต่ำและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงจะบ่งชี้ได้ว่าโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกัน

4.2.2 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of fit Index : GFI) ใช้ทดสอบว่าโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องหรือมีความเหมาะสมพอดีกันควรจะมีค่าตั้งแต่ .90 ขึ้นไป

4.2.3 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Index : AGFI) ใช้ทดสอบว่า โมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องหรือความกลมกลืนพอดีกันควรจะมีค่าตั้งแต่ .90 ขึ้นไปเช่นเดียวกับค่าดัชนี GFI

4.2.4 ค่ามาตรฐานดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Standardized root mean squared residual : SRMR) แสดงขนาดของส่วนที่เหลือโดยเฉลี่ยจากการเปรียบเทียบระดับความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ควรจะมีค่าต่ำกว่า .05

4.2.5 ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (Root mean squared error of approximation : RMSEA) เป็นค่าสถิติจากข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับค่าไค – กำลังสอง โมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความเที่ยงตรงนั้นไม่สอดคล้องกับความจริงและเมื่อเพิ่มจำนวนพารามิเตอร์อิสระแล้วค่าสถิติมีค่าลดลงเนื่องจากค่าสถิตินี้ขึ้นอยู่กับประชากรและชั้นอิสระ ซึ่งควรมีค่าต่ำกว่า .05

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยต่อข้อ ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทั้งฉบับ (S_x) สัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE_x)

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 หาค่าเที่ยงตรงเชิงพินิจ (face Validity) โดยใช้สูตรของโรวินELLI และแฮมเบลตัน (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์, 2545 : 69)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ค่าดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามจากค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวม (Item – total Correlation) คำนวณโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์.2545 : 84)

$$r = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{(N \sum X^2 - (\sum X)^2)(N \sum Y^2 - (\sum Y)^2)}}$$

เมื่อ	r	แทน	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่ม
	X	แทน	คะแนนของข้อคำถาม
	Y	แทน	คะแนนผลรวมของข้ออื่น ๆ ที่เหลือทุกข้อ

2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่เป็นมาตรประเมินค่าโดยใช้ สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาตามแบบ (α - Coefficient) ของครอนบัค (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2545 : 220)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

2.4 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด (Standard error of measurement) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2545 : 242)

$$SE_M = S_x \sqrt{1-r_{tt}}$$

เมื่อ	SE_M	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด
	S_x	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของเครื่องมือวัด
	r_{tt}	แทน	ความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัด

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

3.1 คำนวณหาค่าสถิติที่ใช้ในการประมาณค่าพารามิเตอร์ โดยใช้วิธีความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimates; ML) ตามโมเดลที่เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย (Jöreskog & Sörbom, 1989 : 21)

$$F = \text{Log}|\Sigma| + \text{tr}(S\Sigma^{-1}) - \text{Log}|S| + K$$

เมื่อ F แทน ฟังก์ชันความกลมกลืน

S แทน เมทริกซ์ความแปรปรวน - ความแปรปรวนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง

Σ แทน เมทริกซ์ความแปรปรวน - ความแปรปรวนร่วมที่ได้จาก
ค่าพารามิเตอร์

k แทน จำนวนตัวแปรที่สังเกตได้ทั้งหมดในโมเดล LISREL

tr แทน ผลรวมสมาชิกในแนวทแยงของเมทริกซ์

3.2 คำนวณค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องในโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิง
ประจักษ์

ขั้นที่ 1 ค่าสถิติ ไค - แสควร์ (Chi - Square) ควรจะมีค่าที่ต่ำและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงจะบ่งชี้ได้ว่า โมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกันหรือมีความกลมกลืนกันพอดี ซึ่งมีสูตรดังนี้ (Jöreskog & Sörbom, 1989 : 43)

$$\chi^2 = (n - 1) F[s, \sum(\theta)]; \quad d = \{(k)(k + 1)/2\} - t$$

เมื่อ χ^2 แทน ค่าสถิติไค - กำลังสอง (Chi - square)

n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

k แทน จำนวนตัวแปรปัจจัย

d แทน ชั้นความอิสระ (Degrees of freedom)

$F(S, \sum(\theta))$ แทน ค่าต่ำสุดของฟังก์ชันความเหมาะสมพอดีของโมเดล
จากพารามิเตอร์

ขั้นที่ 2 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of fit Index : GFI) ใช้ทดสอบว่าโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องหรือมีความเหมาะสมพอดีกัน ควรจะมีค่าตั้งแต่ .90 ขึ้นไป ดังนี้ (Jöreskog & Sörbom, 1993 : 123)

$$GFI = 1 - \{F(S, \sum(\theta)) / F(S, \sum(0))\}$$

เมื่อ	GFI	แทน	ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน
	$F(S, \Sigma(\theta))$	แทน	ค่าต่ำสุดของฟังก์ชันความกลมกลืนของโมเดลพารามิเตอร์
	$F(S, \Sigma(0))$	แทน	ค่าต่ำสุดของฟังก์ชันความกลมกลืนของโมเดลที่ไม่มีพารามิเตอร์

ขั้นที่ 3 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of fit Index : AGFI) ใช้ทดสอบว่า โมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องหรือความกลมกลืนพอดีกัน ควรจะมีค่าตั้งแต่ .9 ขึ้นไปเช่นเดียวกับค่าดัชนี GFI ซึ่งมีสูตรดังนี้ (Jöreskog & Sörbom. 1993 :123)

$$AGFI = 1 - \frac{(k)(k-1)}{2d}(1 - GFI)$$

เมื่อ	AGFI	แทน	ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว
	GFI	แทน	ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน
	k	แทน	จำนวนตัวแปรสังเกตได้
	d	แทน	ชั้นความอิสระ (Degrees of freedom)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์แทนตัวแปรและค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

GPA	แทน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
MOR	แทน พฤติกรรมเชิงจริยธรรม
CARE	แทน การอบรมเลี้ยงดู
MOT	แทน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
REL	แทน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
COM	แทน การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน
FUT	แทน ลักษณะมุ่งอนาคต
$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)
S	แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
C.V.	แทน สัมประสิทธิ์การกระจาย
SE_m	แทน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด
R	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน ค่าความแปรผันร่วมกันระหว่างกลุ่มของตัวแปรอิสระกับ พฤติกรรมเชิงจริยธรรม
χ^2	แทน ค่า ไค – กำลังสอง (Chi – Square)
GFI	แทน ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index)
AGFI	แทน ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index)
SRMR	แทน ค่ามาตรฐานดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Standardized Root Mean Square Residual)
RMSEA	แทน ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation)
DE	แทน อิทธิพลทางตรง (Direct Effect)
IE	แทน อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect)
TE	แทน อิทธิพลรวม (Total Effect)
k	แทน จำนวนข้อคำถาม
I	แทน คะแนนเต็มรายข้อของตัวแปรแต่ละข้อ

df	แทน ชั้นความเป็นอิสระ
p	แทน ค่าความน่าจะเป็นในการปฏิเสธสมมติฐาน
*	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
***	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม

เชิงจริยธรรม

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 การวิเคราะห์ในตอนนี้เป็น การนำจำนวนนักเรียน ตามระดับชั้นและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาคิดเป็นร้อยละ ปรากฏผลดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าความถี่ และร้อยละของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับชั้น และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตัวแปร	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับชั้น		
มัธยมศึกษาปีที่ 4	196	31.61
มัธยมศึกษาปีที่ 5	225	36.29
มัธยมศึกษาปีที่ 6	203	32.74
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA)		
0.00 - 1.99	137	20.09
2.00 - 2.99	353	56.93
3.00 - 4.00	130	20.96

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า

จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.29 รองลงมาคือระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 32.74 และ 31.61 ตามลำดับ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 56.93

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือวัดแบบสอบถาม พฤติกรรมเชิงจริยธรรม การอบรมเลี้ยงดู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน และลักษณะมุ่งอนาคต กลุ่มตัวอย่างจำนวน 620 คน โดยหาค่าเฉลี่ยต่อข้อ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทั้งฉบับ ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด ปรากฏผลดังตาราง 5

ตาราง 5 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปร	k	l	$\bar{X}$	S	C.V.	α	SE _M
พฤติกรรมเชิงจริยธรรม (MOR)	49	5	3.34	14.83	9.057	.837	5.987
การอบรมเลี้ยงดู (CARE)	41	5	2.76	20.03	17.694	.891	6.621
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (MOT)	15	5	3.54	6.41	12.057	.787	2.958
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (REL)	15	5	3.77	9.24	16.314	.862	3.432
การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน (COM)	13	5	2.46	10.72	33.504	.885	3.635
ลักษณะมุ่งอนาคต (FUT)	21	5	3.29	11.71	16.932	.895	3.794

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 พบว่า

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ($\bar{X} = 3.77$) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($\bar{X} = 3.54$) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ($\bar{X} = 3.34$) ลักษณะมุ่งอนาคต ($\bar{X} = 3.29$) และการอบรมเลี้ยงดู ($\bar{X} = 2.76$) อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน ($\bar{X} = 2.46$) อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ และเมื่อพิจารณา ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายพบว่า การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน มีการกระจายของคะแนนมากที่สุด มีค่าเท่ากับ 33.504 รองลงมาคือ การอบรมเลี้ยงดู มีค่าเท่ากับ 17.694 ส่วนพฤติกรรมเชิงจริยธรรม มีการกระจายของคะแนนน้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 9.057 แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .787 – .895 โดยแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นสูงสุด คือ แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต ($\alpha = .895$) รองลงมาคือแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู ($\alpha = .891$)แบบสอบถามการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน ($\alpha = .885$) แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ($\alpha = .862$) แบบสอบถามพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ($\alpha = .837$) และแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($\alpha = .787$)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ F – test ปรากฏผลดังตาราง 6

ตาราง 6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

ตัวแปร	GPA	CARE	MOT	REL	COM	FUT	MOR
GPA	1.000	.128**	.268**	.317**	.038	.711**	.566**
CARE		1.000	.184**	.065	.578**	.286**	.409**
MOT			1.000	.420**	.055	.390**	.440**
REL				1.000	.024	.429**	.465**
COM					1.000	.236**	.276**
FUT						1.000	.629**
MOR							1.000
R = .751 R ² = .564 R ² _{adj} = .560 F = 132.148*** SE = 9.84							

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่า

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรสาเหตุทั้ง 6 ตัวแปร พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับลักษณะมุ่งอนาคต ($r = .711$) การอบรมเลี้ยงดูกับการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน ($r = .578$) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนกับลักษณะมุ่งอนาคต ($r = .429$) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการอบรมเลี้ยงดู ($r = .128$) เป็นลำดับสุดท้าย ส่วนตัวแปรที่เหลือมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสาเหตุกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรสาเหตุและพฤติกรรมเชิงจริยธรรม มีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .751 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .001 และร่วมกันทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้ ร้อยละ 56.4 โดยมีค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการทำนายเท่ากับ 9.84

2.2 คำนำนัยสำคัญของตัวแปรสาเหตุที่มีต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

การวิเคราะห์ในตอนนี้ เป็นการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรที่มีต่อตัวแปรตามที่กำหนดในภาพประกอบ 1 ดำเนินการวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) โดยวิธี enter ตัวแปรสาเหตุเข้าไปในแต่ละขั้นตอนจากโมเดลตามสมมติฐาน โดยหาคำนำนัยสำคัญของ (β) ของตัวแปรสาเหตุ และการทดสอบค่านำนัยสำคัญของค่า t ทดสอบ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 คำนำนัยสำคัญของตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมตามรูปแบบความสัมพันธ์แบบเต็มรูป

ขั้นตอน	ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	β	t
1	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	การอบรมเลี้ยงดู	.085	2.219*
		สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	.249	6.016**
		แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	.148	3.522**
2	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	การอบรมเลี้ยงดู	.158	4.368**
		สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	.410	11.360**
3	ลักษณะมุ่งอนาคต	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	.604	22.473**
		การอบรมเลี้ยงดู	.086	2.747**
		แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	.131	4.607**
		สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	.174	6.136**
		การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน	.152	4.927**
4	พฤติกรรมเชิงจริยธรรม	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	.291	7.531**
		การอบรมเลี้ยงดู	.235	6.983**
		แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	.153	4.995**
		สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	.210	6.744**
		การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน	.071	2.122*
		ลักษณะมุ่งอนาคต	.189	4.393**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 7 พบว่า

ตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อตัวแปรตามของภาพประกอบ 1 มี ดังนี้

1. ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือ การอบรมเลี้ยงดู ($\beta = .085$) ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($\beta = .148$) และ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ($\beta = .249$)
2. ตัวแปรที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 คือ การอบรมเลี้ยงดู ($\beta = .158$) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ($\beta = .410$)
3. ตัวแปรที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคต อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 คือ การอบรมเลี้ยงดู ($\beta = .086$) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($\beta = .131$) การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน ($\beta = .152$) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ($\beta = .174$) และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($\beta = .604$) ตามลำดับ
4. ตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน ($\beta = .074$) ตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($\beta = .153$) ลักษณะมุ่งอนาคต ($\beta = .189$) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ($\beta = .210$) การอบรมเลี้ยงดู ($\beta = .235$) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($\beta = .291$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

3.1 การทดสอบความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การวิเคราะห์ในตอนนี้ เป็นการทดสอบความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลประจักษ์ โดยใช้ค่าไค – กำลังสอง (χ^2), ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI), ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI), ค่ามาตรฐานดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) และค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) ในการทดสอบ โดยใช้โปรแกรม LISREL version 8.54 ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 ค่าสถิติต่างๆ ในการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลสืบลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ค่าสถิติที่ตรวจสอบ	ค่าสถิติ และ ตัวชี้วัด	เกณฑ์พิจารณา ความกลมกลืน
ค่าไค – กำลังสอง (χ^2) ที่ df = 4	137.792	
ระดับความน่าจะเป็น (probability level)	0.000	$p > .05$
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI)	0.940	$GFI \geq .90$
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI)	0.581	$AGFI \geq .90$
ค่ามาตรฐานดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR)	0.122	$SRMR \leq .05$
ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA)	0.233	$RMSEA \leq .05$

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 8 พบว่า

ค่าไค – กำลังสอง (χ^2) เท่ากับ 137.792 ชั้นความอิสระ (df) 4 ที่ความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ 0.000 ซึ่งค่า p ไม่เป็นไปตามเกณฑ์พิจารณาความกลมกลืน ($p > .05$) เมื่อพิจารณาดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness – fit Index : GFI) เท่ากับ 0.940 ค่าเป็นไปตามเกณฑ์พิจารณาความกลมกลืน ($GFI \geq .90$) และ ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness – fit Index : AGFI) เท่ากับ 0.581 ไม่เป็นไปตามเกณฑ์พิจารณาความกลมกลืน ($AGFI \geq .90$) และค่ามาตรฐานดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Standardized Root Mean Square Residual) และค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.122 และ 0.233 ตามลำดับ ไม่เป็นไปตามเกณฑ์พิจารณาความกลมกลืน ($SRMS, RMSEA \leq .05$) ผู้วิจัยยังไม่แน่ใจว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการปรับโมเดลใหม่ โดยอาศัยเหตุผลเชิงทฤษฎีประกอบกับ ค่าดัชนีปรับแต่งโมเดล (model modification indices) และอาศัยผลการศึกษาเกี่ยวข้อ พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยจึงเพิ่มเส้นอิทธิพลจากเดิมอีก 2 เส้น คือ เส้นทางอิทธิพลจากตัวแปรสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนไปยังตัวแปร 2 ตัวแปร คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 9

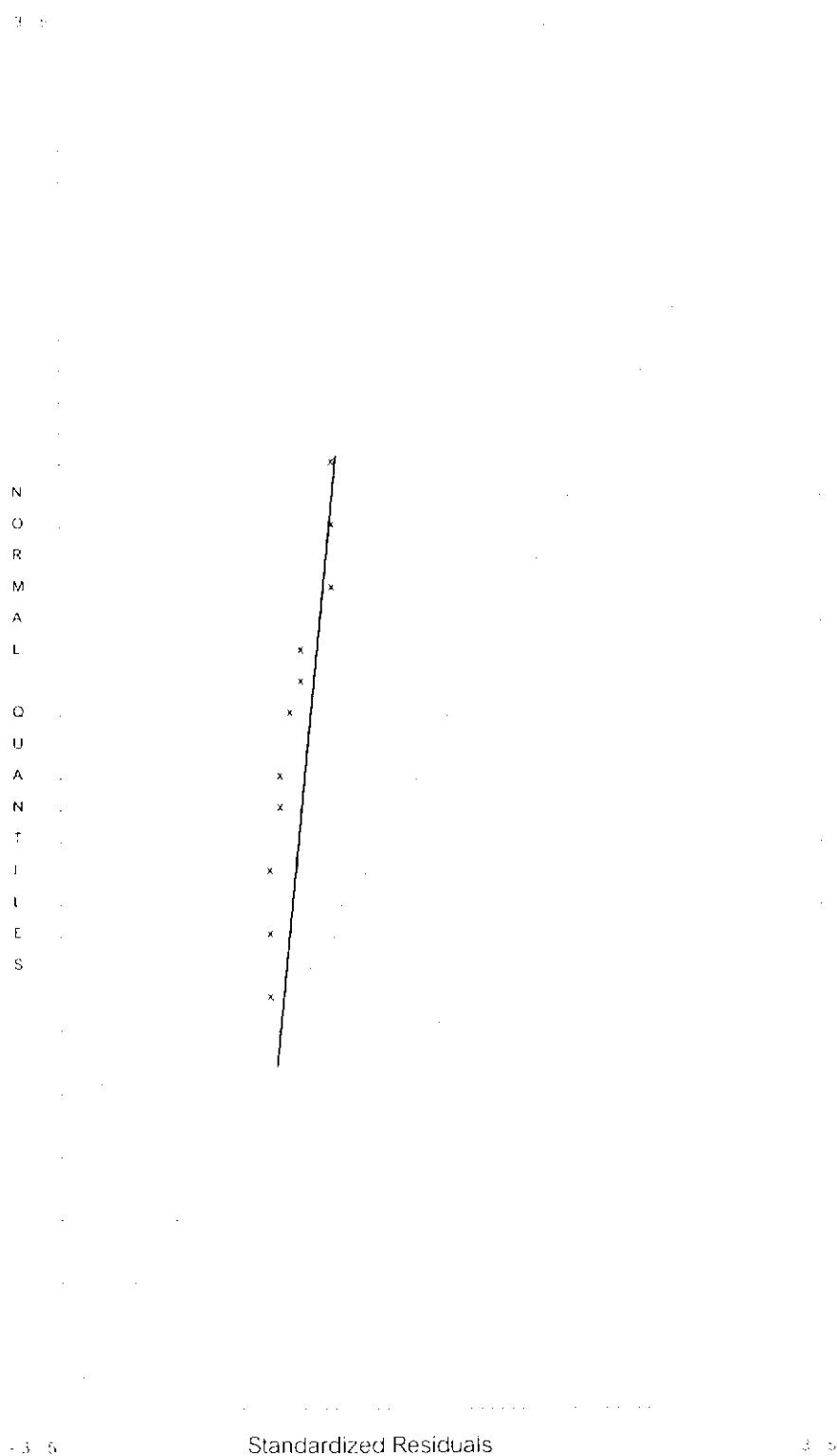
ตาราง 9 ค่าสถิติต่าง ๆ ที่ ได้จากการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลลิสมัลที่ปรับปรุงกับ
ข้อมูลเชิงประจักษ์

ค่าสถิติที่ตรวจสอบ	ค่าสถิติ และ ตัวชี้วัด	เกณฑ์พิจารณา ความกลมกลืน
ค่าไค – กำลังสอง (χ^2) ที่ $df = 2$	3.094	
ระดับความน่าจะเป็น (probability level)	0.213	$p > .05$
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI)	0.998	$GFI \geq .90$
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI)	0.980	$AGFI \geq .90$
ค่ามาตรฐานดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR)	0.012	$SRMR \leq .05$
ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA)	0.030	$RMSEA \leq .05$
ค่าความคลาดเคลื่อนของคะแนนมาตรฐาน (Standardize residual)	0.000	$SR \leq 2.00$

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 9 พบว่า

ค่าไค – กำลังสอง (χ^2) เท่ากับ 3.094 ชั้นความอิสระ (df) 2 ที่ความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ 0.213 ซึ่งค่า p เป็นไปตามเกณฑ์พิจารณาความกลมกลืน ($p > .05$) เมื่อพิจารณาดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness – fit Index : GFI) และดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness – fit Index : AGFI) เท่ากับ 0.998 และ 0.980 ตามลำดับ เป็นไปตามเกณฑ์พิจารณาความกลมกลืน (GFI, $AGFI > .90$) และค่ามาตรฐานดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Standardized Root Mean Square Residual) และค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.012 และ 0.030 ตามลำดับ เป็นไปตามเกณฑ์พิจารณาความกลมกลืน ($SRMS, RMSEA \leq .05$) แสดงว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากการวิเคราะห์เศษเหลือหรือความคลาดเคลื่อน (Analysis of residuals) ได้ค่าความคลาดเคลื่อนในรูปคะแนนมาตรฐาน (standardized Residuals) ได้ค่าต่ำสุดเท่ากับ -1.550 ค่าสูงสุดเท่ากับ 0.000 (ซึ่งค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานไม่ควรเกิน 2.00) แสดงว่าโมเดลมีความเที่ยงตรง และเมื่อนำมาลงเส้นกราฟควิล็อต ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าเศษเหลือหรือความคลาดเคลื่อนมาตรฐานกับค่าควอนไทล์ปกติ (Normal quantiles) จะเห็นได้ว่าเส้นกราฟมีความชันมากกว่าเส้นทแยงมุม ดังภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 เส้นกราฟควิล็อต (Q – Plot)

3.2 อิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

เมื่อผู้วิจัยได้ผลการตรวจสอบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์แล้ว ผู้วิจัยอ่านค่าอิทธิพลในรูปคะแนนมาตรฐาน ทั้งอิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร ปรากฏดังแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 ค่าสถิติผลการวิเคราะห์อิทธิพลในรูปคะแนนมาตรฐาน ทั้งอิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตัวแปร	GPA			MOT			FUT			MOR		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
GPA	–	–	–	–	–	–	0.601	–	0.601	0.290	0.114	0.404
MOT	0.148	–	0.148	–	–	–	0.130	0.089	0.219	0.153	0.084	0.237
FUT	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0.189	–	0.189
CARE	0.085	0.023	0.108	0.158	–	0.158	0.086	0.086	0.171	0.234	0.088	0.322
REL	0.249	0.061	0.31	0.410	–	0.410	0.174	0.240	0.413	0.210	0.231	0.440
COM	–	–	–	–	–	–	0.151	–	0.151	0.071	0.029	0.099
(R ²)	.130			.201			.618			.566		

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 10 สามารถอธิบายได้ดังนี้

ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.234 มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.088

2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.153 มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคต ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.084

3. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.210 มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.231

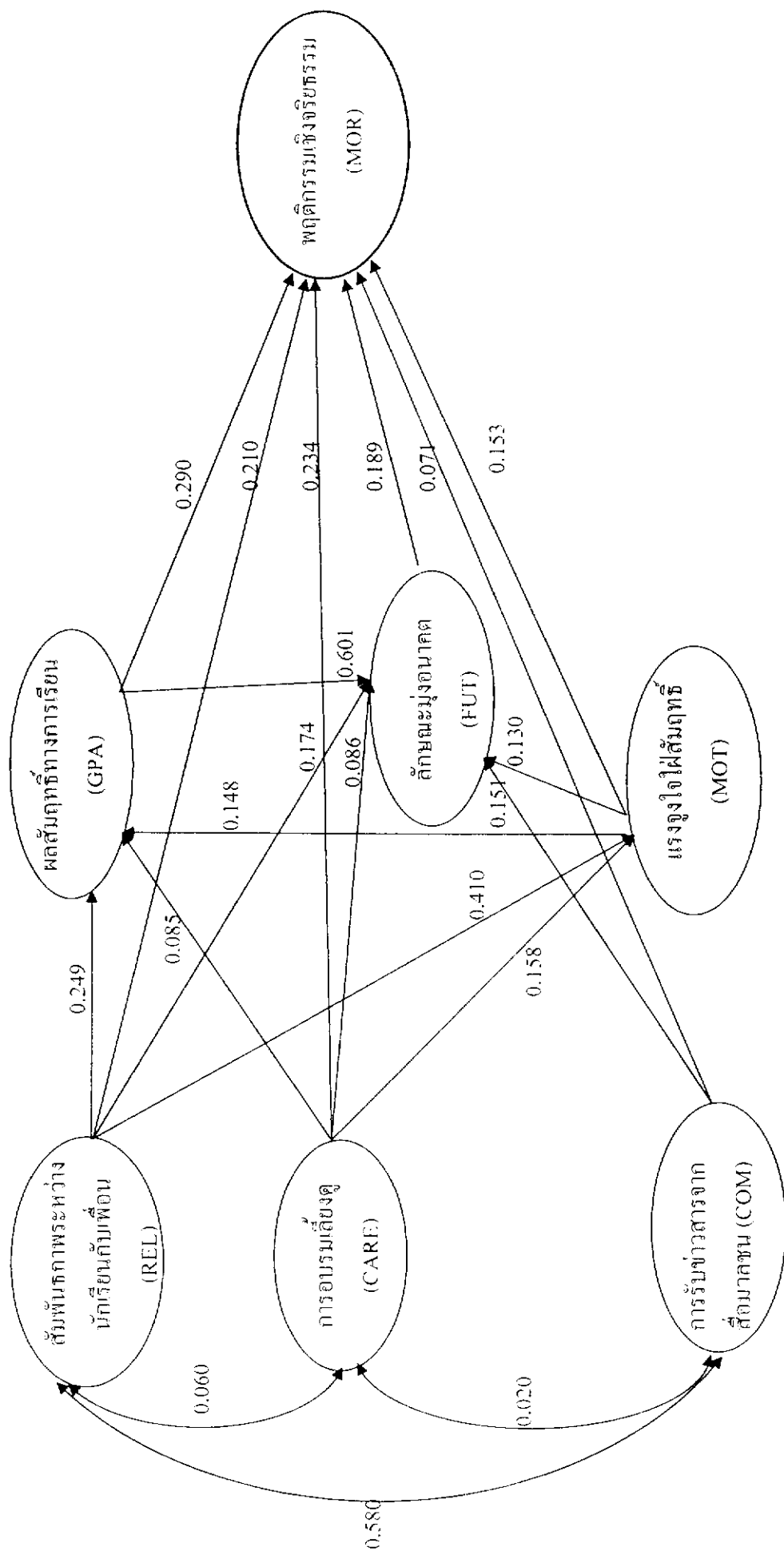
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.290 และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ลักษณะมุ่งอนาคต ด้วยขนาดอิทธิพล 0.114

5. การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.071 มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านลักษณะมุ่งอนาคต ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.029

6. ลักษณะมุ่งอนาคตมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.189

และอิทธิพลรวมของตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลรวมต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม เรียงจากมากไปน้อย คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การอบรมเลี้ยงดู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต และการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน ด้วยขนาดอิทธิพล 0.440, 0.404, 0.322, 0.237, 0.189 และ 0.099 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณา ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของสมการโครงสร้างตัวแปรในโมเดล (R^2) พบว่า ตัวแปรที่นำมาศึกษาในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้ร้อยละ 56.6 และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรภายในแต่ละตัวสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และลักษณะมุ่งอนาคต ได้ร้อยละ 13.0 ,ร้อยละ 20.1 และร้อยละ 61.8 ตามลำดับ เส้นทางอิทธิพลแสดงในภาพประกอบ 9

ภาพประกอบ 9 โมเดลตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
ที่แสดงทิศทางและค่าอิทธิพลในรูปแบบมาตรฐาน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อศึกษาตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อศึกษาน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
3. เพื่อศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐาน ดังนี้

1. ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน และลักษณะมุ่งอนาคต มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. น้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอย่างน้อย 1 ตัวแปร ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การอบรมเลี้ยงดู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน ตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมผ่านลักษณะมุ่งอนาคต ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และการอบรมเลี้ยงดู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านลักษณะมุ่งอนาคต และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยผ่านลักษณะมุ่งอนาคต

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากรนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ในจังหวัดสระบุรี จำนวน 21 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 7,802 คน จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างได้ จำนวน 620 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามตัวแปรต่างๆ มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 5 ระดับ ได้แก่ แบบสอบถามพฤติกรรมเชิงจริยธรรม แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน แบบสอบถามการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 620 ฉบับ ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม SPSS Version 10.0 for windows วิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และใช้โปรแกรม LISREL 8.54 ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตามสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้ค่าไค - กำลังสอง (χ^2), ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI), ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI), ค่ามาตรฐานดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) และค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) ในการทดสอบ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากศึกษาตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรสาเหตุทั้ง 6 ตัวแปร พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มากที่สุด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับลักษณะมุ่งอนาคต ($r = .711$) รองลงมา คือ การอบรมเลี้ยงดูกับการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน ($r = .578$) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน กับลักษณะมุ่งอนาคต ($r = .429$) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการอบรมเลี้ยงดู ($r = .128$) เป็นลำดับสุดท้าย ส่วนตัวแปรที่เหลือมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสาเหตุกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่าโดยตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($\beta = .291$) การอบรมเลี้ยงดู ($\beta = .235$) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ($\beta = .210$) ลักษณะมุ่งอนาคต ($\beta = .189$) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($\beta = .153$) และ การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน ($\beta = .074$) ตามลำดับ

โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าไคกำลังสอง 3.094 ที่ชั้นความอิสระเท่ากับ 2 ค่าความน่าจะเป็น .213 ค่าดัชนีความกลมกลืน 0.998 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ .980 และดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ .000 โดยโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้ร้อยละ 56.6 ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมมากที่สุด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รองลงมาตามลำดับ คือ การอบรมเลี้ยงดู สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนกับนักเรียน ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมผ่านลักษณะมุ่งอนาคต ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และการอบรมเลี้ยงดู มีค่าเท่ากับ .231 และ .088 ตามลำดับ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านลักษณะมุ่งอนาคต และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเท่ากับ .084 ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยผ่านลักษณะมุ่งอนาคต มีค่าเท่ากับ .114 และ .029 ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และตัวแปรสาเหตุทั้ง 6 ตัวแปร สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้ร้อยละ 57 ที่เหลืออีกร้อยละ 43 อาจมีสาเหตุหลายประการ รวมทั้งอิทธิพลของตัวแปรที่ไม่ได้ถูกเลือกเข้ามาศึกษาในโมเดล ถ้าสามารถนำตัวแปรที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เข้ามาวิเคราะห์ร่วมด้วย อาจทำให้โมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเพิ่มขึ้น และพบว่า การอบรมเลี้ยงดู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ส่วนลักษณะมุ่งอนาคต มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรม เชิงจริยธรรม สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม นั่นคือ นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ดี ส่งผลให้มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก พ่อ แม่ ผู้ปกครอง มีการดูแลเอาใจใส่ ให้ความรัก ความใกล้ชิด เข้าใจกัน ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ไว้วางใจกัน รับฟังและยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งจะส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความรับผิดชอบ เสียสละ ความมีเหตุผล ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย และประหยัด ดังคำกล่าวของสุพัทธา สุภาพ (2535 : 37 – 45) "ครอบครัว เป็นสถาบันพื้นฐานที่ขัดเกลามนุษย์ให้รู้ว่สิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ หรืออะไรถูกอะไรผิด เป็นต้น เป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนานุคลิกภาพอย่างลึกซึ้งและมีอิทธิพลต่ออารมณ์ทัศนคติและความประพฤติของเด็กเป็นอย่างยิ่ง" และการศึกษาของเสริมเกียรติ พรหมผุย (2523 : บทคัดย่อ) พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักมีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี การที่จะมีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีนั้นประกอบไปด้วย

ความรับผิดชอบ ความมีวินัยในตนเอง ความซื่อสัตย์ เป็นต้น เหล่านี้เป็นองค์ประกอบของพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเช่นกัน สอดคล้องกับกวินท์ ธรรมนุต์ (2522 : 27 – 30) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ร่วมกันรับผิดชอบ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การตัดสินใจใด ๆ ภายในครอบครัวเกิดขึ้นจากการเห็นชอบของสมาชิกทุกคนในครอบครัว โดยถือเอาความสุขของส่วนรวมเป็นใหญ่ ลูกมีโอกาสใช้ความสามารถเต็มที่ มีความรับผิดชอบต่อกิจกรรมต่าง ๆ และแนวคิดของ เจอซิลด์ (โวนาร์ ยะสารวรรณ.2546 : 28 ; อ้างอิงจาก Jersild 1960 : 165) กล่าวว่า แรงผลักดันในตัวเด็กนั้น บิดา มารดา มีอิทธิพลในการสร้างวินัยให้กับเด็ก และบิดา มารดาจะต้องไม่ตามใจเด็กเกินไป แต่จะต้องไม่เข้มงวดกวดขันจนเกินไป ดังนั้นพ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรเอาใจใส่ดูแลให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนและส่งเสริมนักเรียนเพื่อให้มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น

2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม นั่นคือ นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะส่งผลให้มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสูงขึ้นด้วย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความต้องการที่จะฝ่าฟันอุปสรรคโดยไม่ย่อท้อ และต้องการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ย่อมมีผลจะทำให้นักเรียนเกิดความพยายาม อดทน มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ มีเป้าหมายในการทำงาน มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ ซึ่งในงานวิจัยของเมธี โพธิ์พัฒน (2523 : 111) พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพัทธ์ และความซื่อสัตย์มีความสัมพันธ์กันในทางบวก จากงานวิจัยรุ่งโรจน์ สิริวิทย์ (2534 : 144) พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารสี่ ซึ่งจากที่กล่าวมา เป็นองค์ประกอบของพฤติกรรมเชิงจริยธรรม การที่สนับสนุนให้นักเรียนเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงนั้นก็ส่งผลให้พฤติกรรมเชิงจริยธรรมสูงไปด้วย ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครองควรร่วมมือกันส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมตามความต้องการของสังคม

3. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม นั่นคือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พึ่งพาอาศัยกัน ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และทำกิจกรรมร่วมกัน สุพัตรา สุภาพ (2535 : 37 – 45) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่มีอายุระดับใกล้เคียงกัน โดยอาจจะรวมกันเป็นกลุ่มเพื่อนธรรมดา จนถึงชมรม สมาคมที่ตนสนใจ กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อทัศนคติ ความคิด การแต่งกาย การแสดงออก เพื่อให้เพื่อนยอมรับตนเป็นสมาชิกเพื่อนจึงอาจจะสอนให้ทำตามกฎเกณฑ์หรือฝืนกฎเกณฑ์ของสังคมได้ ด้วยเหตุนี้ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนจึงส่งผลให้พฤติกรรมเป็นแนวทางเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน สอดคล้องกับการทดลองทูเรียล (Turiel. 1966 : 611 – 618) เด็กที่ได้รับคำแนะนำจากเพื่อนมีการพัฒนาทางจริยธรรมสูงขึ้น และการทดลองของ เลอเฟอรจี และวาโลชิน (Lefurgy and Waloshin. 1969 : 104 – 110) เด็กที่รับฟังเหตุผลของเพื่อน ๆ เสนอมานั้นสามารถเพิ่มหรือลดขึ้นการพัฒนาทางจริยธรรมได้ ดังนั้น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนเป็นสิ่งสำคัญก่อให้เกิดพฤติกรรมดีหรือไม่ดีตามกันไป

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม นั่นคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนส่งผลให้พฤติกรรมเชิงจริยธรรมสูง อาจเนื่องมาจากนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เป็นเด็กที่มีรับผิดชอบในการเรียน ความมีระเบียบวินัย ไม่ประพฤติดื้อ ต่อกฎระเบียบของโรงเรียน มีความเสียสละ ซึ่งในการศึกษาปัจจุบันต้องพัฒนาความรู้ควบคู่กับ คุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับบทความ (ประชาชาติธุรกิจ.2538:30) กล่าวไว้ว่า การมีความประพฤติดี มีจิตใจเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกัน มีผลการเรียนดีมีความรู้และมีความสามารถสูง เป็นสิ่งสำคัญของชีวิต ในโรงเรียนและสังคมของเด็ก เป็นสิ่งที่สถาบันครอบครัวและโรงเรียนต้องการให้เป็นคุณสมบัติของ นักเรียน เป็นพฤติกรรมที่สังคมไทยต้องการให้มีปรากฏในเด็กไทย เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคล สอดคล้องกับ จิราภรณ์ สุทธิรักษ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรม พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนต่ำ ดังนั้น พ่อ แม่ ผู้ปกครองและทางโรงเรียนจึงต้องร่วมมือพัฒนาตัวนักเรียน โดยหาวิธีการและกระบวนการสอนให้มีคุณภาพพร้อมทั้งสอดแทรกคุณธรรม และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่สูงขึ้น

5. การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม นั่นคือ การรับข่าวสารของนักเรียนที่แตกต่างกันทำให้เกิดการเลียนแบบ ส่งผลให้พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ที่แตกต่างกันไป สุพัตรา สุภาพ (2535 : 37 – 45) กล่าวว่า อิทธิพลของสื่อมวลชนนี้จะมีมากน้อย เพียงไร ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล ภูมิหลังของครอบครัวว่าได้สอนลูกมาให้รู้จักเหตุและผล หรือเลือกเฟ้น ข่าวสารต่างๆ ได้แค่ไหนหรือขึ้นอยู่กับเจตคติของแต่ละบุคคลต่อสิ่งที่ตนได้รับ ซึ่งสุพิศวง ธรรมพันทา (2543 : 107 – 109) กล่าวว่า สื่อมวลชนเป็นองค์กรทางสังคมที่มีข้อมูลกว้างขวางหลากหลาย ทั้งสามารถสื่อสารถ่ายทอดความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม ธรรมเนียมประเพณีของสังคม ได้ใกล้ชิดกับ บุคคลเรียนรู้หรือเลียนแบบชีวิตทางสังคมจากสื่อประเภท วิทยุ โทรทัศน์ วารสารสิ่งพิมพ์ ข้อมูล ทางคอมพิวเตอร์ ภาพยนตร์ ฯลฯ และ การวิจัยพบว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพลในการพัฒนาบุคลิกภาพ บุคคลและสังคม และนำความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมาสู่สังคม ยิ่งในยุคนี้นี้ให้ความสำคัญกับข้อมูล ข่าวสารสื่อมวลชนมีอิทธิพลมากจนกลายเป็นฐานันดรสำคัญของสังคม ประกอบกับการศึกษาของ อีรณง เกิดสุคน (โวหาร ยะสารวรรณ. 2546: 18 อ้างอิงจาก อีรณง เกิดสุคน.2525 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาอิทธิพลทางจริยธรรมจากสื่อละครโทรทัศน์ที่มีต่อเยาวชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชอบดูละครโทรทัศน์ได้รับอิทธิพลทางจริยธรรมจากสื่อละครโทรทัศน์ตามพฤติกรรม ของตัวละครที่กระตุ้นให้ทำดีถึงร้อยละ 68.5 ละครที่ชอบดูมากที่สุดคือละครที่ให้คติสอนใจ ดังทฤษฎี การ เรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (1986 : 48 – 49) มีแนวคิดว่า การมีตัวแบบซึ่งหมายถึง กระบวนการ ทำให้เหมือนทางจิต คือได้รวมเอากระบวนการทางจิตวิทยาในการรับข่าวสาร เก็บจำข่าวสาร และ การจุใจเข้าไว้ การมีตัวแบบภาพผ่านสื่อต่าง ๆ คือ วิทยุ โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ หนังสือ นั้นมีอิทธิพลต่อ

พฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งมนุษย์เกิดการ เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ทั้งรูปธรรม และนามธรรม จากสิ่งเหล่านี้ ดังนั้น สื่อสารมวลชนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญก่อให้เกิดพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน ที่ดีหรือไม่ดีขึ้น แตกต่างกันขึ้นอยู่กับบุคคล ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรที่จะตรวจสอบการนำเสนอของสื่อสารมวลชนต่าง ๆ เพื่อป้องกันการเลียนแบบในสิ่งไม่ดีของนักเรียนซึ่งจะทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และ ขัดกับวัฒนธรรมของคนไทย

6. ลักษณะมุ่งอนาคตมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม นั่นคือ นักเรียนที่มี ลักษณะมุ่งอนาคตสูง ส่งผลให้พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนสูง อาจเนื่องมาจาก ลักษณะ มุ่งอนาคตเป็นการมองอนาคต คาดการณ์ไกล เพื่อเป้าหมายในสิ่งที่ต้องการ เพื่อให้เกิดความสำเร็จ จะต้องมีการวางแผนไว้ จึงส่งผลให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ รักษาระเบียบวินัย ประหยัด ค่านิยมอันพึงประสงค์ พฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมเชิงจริยธรรม โคลเบิร์ก, มิเชล, ไรท์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจฉินก. 2520 :35 ; อ้างอิงจาก Kohlberg 1964 , Mischel 1974, Wright 1975) กล่าวว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง สามารถระงับ หรือชะลอ การบำบัดความต้องการต่าง ๆ ของตนได้ ฉะนั้นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง คือผู้ที่สามารถปฏิบัติตน ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และไม่เป็นผู้ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของศาสนา และกฎหมาย จึงเห็นได้ว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจัดว่าเป็นผู้มีจริยธรรมสูงด้วย >สอดคล้องกับปิยาภรณ์ กิจอุดมทรัพย์ (2539 : 19) กล่าวว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูง มีความเพียรพยายาม ต่อสู้กับ อุปสรรคมีความคิดริเริ่ม สามารถคาดการณ์ไกลเพื่อวางแผนอนาคต และทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมของ ดวงเดือน (2535 : 36 – 38) กล่าวไว้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคต เป็นจิตลักษณะหนึ่งของพฤติกรรมการ เป็นคนดีและคนเก่ง พฤติกรรมดังกล่าวนี้ก็เป็นพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเช่นกันดังนั้นควรพัฒนาให้ นักเรียนเกิดลักษณะมุ่งอนาคตสูงเพื่อทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิเคราะห์ พบว่าตัวแปรสาเหตุทั้ง 6 ตัวแปรมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมมาก ดังนั้น ครูควร ศึกษาวิธีการสอนอย่างหลากหลาย เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ดีขึ้น รวมถึง พฤติกรรมของนักเรียนด้วย โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายพร้อมทั้งส่งเสริม สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม แนวคิด หรือค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้กับนักเรียน ซึ่งเป็นการปลูกฝังพฤติกรรมเชิงจริยธรรมไปอีกทางหนึ่ง

1.2 การอบรมเลี้ยงดู พ่อแม่ควรให้ความรัก ความอบอุ่น ดูแลเอาใจใส่นักเรียน ยกย่อง ชมเชย เมื่อนักเรียนทำความดี เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน รวมทั้งยกตัวอย่างบุคคลที่มีพฤติกรรมที่ดีมาอบรมสั่งสอนให้นักเรียนเห็นได้ชัด และทำให้นักเรียนมีความไว้วางใจ ลดช่องว่างระหว่างวัย เข้าใจตัวนักเรียนเพื่อให้นักเรียนกล้าที่จะปรึกษาในทุกเรื่องแทนที่จะให้นักเรียนปรึกษากับเพื่อน เนื่องจากเพื่อนก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ถูกต้องทุกเรื่อง และคอยดูแลเรื่องการคบเพื่อน เพราะว่าเยาวชนในปัจจุบันให้ความสำคัญกับเพื่อนเป็นอย่างมาก อาจชักชวนกันทำในสิ่งที่ไม่ถูกไม่ควรได้ ส่วนการรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ควรชี้แนะในสิ่งที่ถูกที่ผิดเพราะสื่อบางอย่างนั้นไม่เหมาะสมกับนักเรียน

1.3 โรงเรียน และพ่อแม่ ผู้ปกครอง ความร่วมมือกันหาทางแก้ไขพฤติกรรม ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยทางโรงเรียนควรจัดกิจกรรมพบกับผู้ปกครองภาคเรียนละ 2 ครั้ง เพื่ออภิปรายพฤติกรรมของนักเรียนในทางที่ดีและไม่ดี สำหรับนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ดีก็ควรยกย่อง ส่งเสริม ส่วนนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ไม่ดีก็ร่วมมือกันหาทางช่วยเหลือแก้ไขพฤติกรรมให้ดีขึ้น นอกจากนี้ระบบดูแลช่วยนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญเนื่องจาก ครูทุกคนจะต้องรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล ซึ่งจะแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มเสี่ยง กลุ่มปกติ และกลุ่มสนับสนุนส่งเสริม โดยครูจะต้องเยี่ยมบ้านของนักเรียนประจำชั้น เพื่อที่จะรู้จักข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน และจะได้ร่วมมือกับ พ่อแม่ ผู้ปกครอง พัฒนาตัวนักเรียนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1.4 สื่อมวลชนควรเสนอสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้กับนักเรียน เช่น รายการยกย่องส่งเสริม คนดี มีคุณธรรม นำเสนอคุณและโทษของการปฏิบัติตนในสังคมโดยมีกฎระเบียบที่เป็นที่ยอมรับ กิจกรรมพัฒนาจิตใจทางศาสนา รวมทั้งกิจกรรมสถาบันครอบครัวหรือโรงเรียนที่ช่วยส่งเสริม พฤติกรรมเชิงจริยธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

2.1 ตัวแปรที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาในครั้งนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้ร้อยละ 57 ที่เหลือเป็นอิทธิพลของตัวแปรอื่น ที่ไม่ได้นำมาศึกษา ดังนั้นการพัฒนาโมเดลการวิจัย จึงควรพิจารณาตัวแปรอื่นที่คาดว่าจะส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเพิ่มเติม เช่น พฤติกรรมของครู การจัดการเรียนการสอน ฐานะทางบ้าน การศึกษาของผู้ปกครอง สัมพันธภาพภายในครอบครัว และควรมีการศึกษาทฤษฎี แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม เพื่อนำตัวแปรที่ยังไม่ได้มาศึกษาเพิ่มเติมว่าจะอธิบายโครงสร้างในโมเดลเพิ่มขึ้นหรือไม่

2.2 จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม LISREL โมเดลตามสมมติฐานไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จะต้องปรับโมเดลใหม่โดยอาศัยเหตุผลเชิงทฤษฎีประกอบกับค่าดัชนีปรับแต่งโมเดล และอาศัยผลการศึกษาเกี่ยวข้องเพิ่มเติม สะท้อนให้เห็นว่าในการกำหนดโมเดลตามสมมติฐานจะต้องมีการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆอย่างละเอียดรอบคอบ ในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้วิจัยจึงควรศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรกลุ่มนี้กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเพิ่มเติมมากขึ้น การใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่หลากหลาย คัดสรรตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยอย่างเหมาะสม รวมทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลต้องหาวิธีการที่ดี เพื่อให้โมเดลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.3 โมเดลการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาเรื่องพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายครั้งนี้ ถึงแม้จะมีการสอดคล้องกับข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างแต่ก็ได้หมายความว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เป็นจริงเสมอไป จึงควรมีวิธีการตรวจสอบโมเดลด้วยวิธีอื่นๆ หรือใช้โปรแกรมอื่นในการวิเคราะห์ เพื่อความหลากหลายและสนับสนุนโมเดลครั้งนี้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ อุ่นใจ. (2535). ผลของการใช้เทคนิคการพยากรณ์ที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ปรินุณยานิพนธ์ กศม.(จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- กวินทร์ ธรรมนุต. (2522). การเปรียบเทียบพัฒนาการทางจิตโดยยึดตนเองเป็นศูนย์กลางของเด็กที่มีความแตกต่างในการอบรมเลี้ยงดูและการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน. ปรินุณยานิพนธ์ กศม.กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2523). แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย. กรมวิชาการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมศาสนา.
- (2525).จริยธรรมของอาจารย์และนักศึกษาสังกัดสถานศึกษา กรมการฝึกหัดครู. กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู .
- (2532).คู่มือการปกครองนักเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพฯ : กองพัสดุและอุปกรณ์การศึกษา.
- (2534).แนวจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน.กระทรวงศึกษาธิการ.กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- (2539). การนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- (2545).หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์(ร.ส.พ.).
- กันยา สุวรรณแสง (2533). การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว. กรุงเทพฯ : บำรุงสาสน์.
- โกวิท ประวาลพฤกษ์ (2529). "การพัฒนาจริยศึกษา" ในจริยศึกษา เอกสารการสอน หน่วยที่ 1 – 5 พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- โกวิท ประวาลพฤกษ์ และ ภณิดา คูสกุล. (2532). ศีลธรรมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมศาสนา.
- จินตนา ธนาวิบูลชัย. (2536). การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิค Path Analysis. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.

- จิราภรณ์ สุทธิรักษ์. (2545). การศึกษาเปรียบเทียบตัวแปรด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรม
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดองค์กรสังคมนทลกรุงเทพฯ .
ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร.
- เจียมจิต บุญรักษ์. (2534). การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา
ในเขตภาคเหนือ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
นเรศวร.
- ชมพูนุท ศรีเสาวลักษณ์. (2530). การอบรมเลี้ยงดูกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางที่ 11/7 กรุงเทพมหานคร.
ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจฉินก. (2520). จริยธรรมของเยาวชนไทย.
รายงานการวิจัย ฉบับที่ 21. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2523). จิตวิทยาการปลูกฝังวินัยแห่งตน. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร.
- (2524). "ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียน
วัยรุ่น" รายงานการวิจัย ฉบับที่ 26. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- (2535). แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- (2538). ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม. การวิจัยและการพัฒนานุคคล. กรุงเทพฯ:
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. (2529). ชุดการฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณลักษณะ
ข้าราชการพลเรือน. กรุงเทพฯ : กรมศาสนา.
- ทิพวรรณ กิตติวิบูลย์. (2522). การอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กก่อน
วัยเรียนในกรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร.
- ทิพย์สุดา นิลสินธุพ. (2522). ความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางจริยธรรมกับการอบรม
เลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร.

- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2537). *ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น(LISREL) : สถิติวิเคราะห์สำหรับ การวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- นพพร พานิชสุข.(2522). *คู่มือการฝึกสอน(ED 43)*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- นันทา แทนธานี. (2534). *การศึกษาตัวแปรบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงดูและ พัฒนาการของเด็กวัยก่อนเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปรินุญยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยา พัฒนาการ) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา พูลทอง. (2535). *การศึกษาวิธีการที่ครูใช้ในการปรับพฤติกรรมของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7*. ปรินุญยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว)พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เนตรชนก พุ่มพวง.(2546). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ*.ปรินุญยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร
- บรรพต วีระชัย. (2532). *เอกสารการสอน ชุดวิชาจริยศึกษา หน่วยที่ 5. พิมพ์ครั้งที่ 4*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บัณฑิต พัดเย็น. (2527). *การศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสมุทรสาคร*. ปรินุญยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). *"ประมวลสาระชุดวิชา การพัฒนาเครื่องมือสำหรับ ประเมินผลการศึกษา(หน่วยที่ 3)"* กรุงเทพฯ : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญรับ ศักดิ์มณี. (2532). *การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานราชการ*. ปรินุญยานิพนธ์ กศ.ด.(พัฒนศึกษาศาสตร์ กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร.
- บุญสม โพธิ์เงิน. (2537). *คุณธรรมในการอยู่ร่วมกันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก* . ปรินุญยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว)พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.

- ประภัสสร วงษศรี. (2541). การรับรู้อัตสมรรถนะ ความภูมิใจในตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประชาชาติธุรกิจ. "แปลความฝันแผน 8 สู่วิถีปฏิบัติแบบ ชวน" วันที่ 12 – 15 มีนาคม 2538. หน้า 30
- ปราณี พรรณวิเชียร. (2534). "ทำอย่างไรไม่ไร้เพื่อน,"วารสารสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล . กรกฎาคม : 9(1)
- ปิยาภรณ์ กิจอุดมทรัพย์. (2539) ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพพระยาศน์ วิทยาลัยสารพัดช่าง. ปริญญาโท กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พนัส หันนาคินทร์. (2520). การสอนคำนิยม. พิษณุโลก : โครงการตำรามหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- พรทิพย์ เจนจริยานนท์. (2542). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดตรัง. ปริญญาโท กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ญแข ประจันปัจฉิก. (2526). "ลักษณะนิสัยมุ่งอนาคต" เอกสารการสอนวิชาพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม หน่วยที่ 9 – 15. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- โพธิ์ทอง จิตอ่อนน้อม. (2529). พฤติกรรมทางจริยธรรมของพลศึกษาในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาและนักเรียนในเขตการศึกษา 7. ปริญญาโท กศ.ม. พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2518). "ความสัมพันธ์ในหมู่นิสิตนักศึกษา," คัมภีร์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- ไพบุลย์ เทวรักษ์. (2529). จิตวิทยา: ศึกษาพฤติกรรมภายนอกและภายใน. กรุงเทพฯ : โครงการตำราวิทยาศาสตร์อุตสาหกรรม.
- มยุรี ศรีชัย. (2538). เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.เจ. พรินติ้ง.
- มาริสา รัฐปัตย์. (2532). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์. ปริญญาโท กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.

- มิลินทร์ สำเภาเงิน. (2524). การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนจาก การประเมินผลหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 กับ 2521. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ด.(การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- เมธี โพธิ์พัฒน์. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพัทธ์ และ ความซื่อสัตย์ของเด็กไทย. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2530). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- รุ่งโรจน์ สิทธิเวทย์. (2534). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการ ปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารสี่ ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ).กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร.
- วนิดา ตรัสวงศ์. (2541 , กันยายน). "วัฒนธรรมการเลี้ยงดูแบบไทยๆ อีกหนึ่งปัจจัยสู่ ความสำเร็จ,"ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นราชบุรี. ปีที่ 2 ฉบับที่ 2. ราชบุรี : ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏบ้านจอมบึง.
- วิภาวัน มุลสถาน. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความมีวินัยในตนเอง. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ไวยาร ยะสารวรรณ.(2546). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมกับพฤติกรรมเชิง จริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัด กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมเพื่อการพัฒนา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ศรินยา ชัยเพียรเจริญกิจ. (2530). ผลการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการประหยัดของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชลกัลยานุกูล จังหวัดชลบุรี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริชัย กาญจนวาสี (2532, กันยายน – ธันวาคม) "โมเดลเชิงสาเหตุ : การสร้างและการวิเคราะห์" วิธีวิทยาการวิจัย ปีที่ 4 ฉบับที่ 3.
- สวนา พรพัฒน์กุล. (2525). อิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อพัฒนาการทางด้านความคิดและ การเรียนรู้ทางสังคมของเด็กไทย. ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- สมจิตร หอไตรรงค์. (2539). ผลการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ที่มีภูมิหลังต่างกัน ในด้านการอบรมเลี้ยงดูและลักษณะทางชีวสังคม. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สมดุลย์ ขาญนวงศ์. (2533). การศึกษาคุณลักษณะทางจิตใจของประชากรไทยที่อาศัยอยู่ใน หมู่บ้านที่มีระดับการพัฒนาต่างกัน. ปรินุณยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ประยุกต์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สมนึก แกะหั่น. (2541). พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอคำชะอี สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มุกดาหาร. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม.(การประถมศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สมพร เทพสิทธิ. (2526). คุณธรรม 4 ประการตามพระบรมราโชวาท. กรุงเทพฯ: สมชาย การพิมพ์.
- สมพิศ แซ่เฮง. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความมีวินัย ในตนเองของนักเรียนสาขาช่างอุตสาหกรรม โรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ลาโรช บัวศรี. (2522). "วิเคราะห์ความหมายของจริยธรรม" ในแนวทางการพัฒนา จริยธรรมไทย วิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมศาสนา.
- . (2526). จริยธรรมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- สำราญ มีแจ้ง. (2544). สถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัย. พิษณุโลก : ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุกานดา นิมทองคำ. (2535). ตัวแปรเชิงจิตสังคมและชีวพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อ ต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินุณยานิพนธ์ วท.ม.(วิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสิทธิ์. (2537). เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทาง สังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: หลักการ วิธีการ และการประยุกต์. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

- สุเชษฐ์ ม่าเหมิม. (2519). อิทธิพลของการเป็นแบบอย่างต่อการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชน.
 ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
 ถ่ายเอกสาร.
- สุนีย์ สงพะโยม. (2538). พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของมัคคุเทศก์ที่จดทะเบียนใน เขต 1
 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. ปรินญานิพนธ์ ศศ.ม.(ไทยคดีศึกษา)
 บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้.ถ่ายเอกสาร
- สุพัตรา สุภาพ. (2535). สังคมและวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
- สุพิศวง ธรรมพันทา.(2543). มนุษย์กับสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภูมิไทย.
- สุภาภรณ์ โกสินธ์. (2538). พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ สังกัดโรงพยาบาล
 ของรัฐ ในอำเภอขนาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. ปรินญานิพนธ์ ศศ.ม. (ไทยคดีศึกษา
 บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ .ถ่ายเอกสาร.
- สุภาวดี สองเมือง. (2546). ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด.วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา)
 มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.ถ่ายเอกสาร
- สุรพงษ์ ชูเดช. (2534). ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะที่
 สำคัญของนิสิต. ปรินญานิพนธ์ วท.ม.(การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) กรุงเทพฯ :
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สุวัฒนา สุวรรณเชตนิคม. (2529). การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง มโนทัศน์ แนวคิด แนวปฏิบัติ
 วารสารวิธีวิทยาการวิจัย(1).
- เสนห์ นครสันติภาพ (2545,มกราคม – มิถุนายน) "วัฒนธรรม ค่านิยม," ที่ทัศนวัฒนธรรมปีที่ 2.
 ฉบับที่ 1 กรุงเทพฯ: สำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- เสริมเกียรติ พรหมผุย. (2523). อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อคุณธรรมแห่งพลเมืองดี
 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดร้อยเอ็ด. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อารมย์ สุธมมี. (2537). พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน
 มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยา
 การแนะแนว) พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.ถ่ายเอกสาร.
- อุทุมพร เคลือคนโท. (2540). องค์ประกอบบางประการที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์
 กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม .ถ่ายเอกสาร

- อุบล เล็กิยปรกิณกรณ. (2528). *สังคมวิทยา. ภาควิชาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. วิทยาลัยครุนครปฐม.*
- อำนวย ทะพิงค์แก และ ชัยนต์ วรรณะภูติ. (2522, มิถุนายน – กรกฎาคม). "จริยธรรมในสังคมไทยในทัศนะของนักศึกษา", วารสารสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- Bandura, A. (1977). *Social learning Theory*. New Jersey. Englewood Cliffs, N.J. , Perntice – Hall.
- , (1986). *Social Foundations of Thought and Action : A social cognitive theory*. Englewood Cliffs , N.J. :Prentice – Hall, Inc.
- Bandura, Albert and Frederick J. NdDonal (1965) "Influence of Social Reinforcement and the Behavior of models in Shaping Children's Naral Judgments," *In Reading in Educational Psychology*. P. 264 – 273. 2nd.ed , ed by Jerone M. Seidman. Boston, Houghton Mifflin company.
- Bisken , Donald S. and Kenneth Hoskisson. (1977. June). "An Experimental test of the Effect of Structured Discussions of Moral Dilemmas found in Children's Literature on Moral Reasoning" *The Elementary School Journal*. 77(5) : 407 – 415.
- Good, Carter Vector. (1973). *Dectionary of Education*. 3rd ed. New York : McGraw – Hill
- Hilgard ,ER. (1967). *Introduction to psychology*. 3rd ed. Newyork : Harooourt , Brace & world , Inc.
- Jones V. and Morris. (1956). "relations of Temperament to the Choice of values" *Journal of Abnormal Social Psychology*. 53 : 345 – 349.
- Jöreskog,K.G. and Sörbom , D. (1989). *LISREL 7 : User's Reference Guide*. Chicaco: Scientific Software.
- , (1993). *LISREL 8 :Structural Equation Modeling with SIMPLIS Command Language* . Chicaco: Scientific Software.
- Kim,J and Kohout , F.J. (1975). *Multiple Regression Analysis : Subprogram Regression SPSS : Statistical Package for the Social Sciences*. New York : McGraw – Hill
- Kohlberg,L. (1975). "Moral Education for a Social in Moral Transition" *Educational Leadership*. 33(1) : 52 – 53 .

- Lefurgy, W.G. and G.W. Waloshin. (1969. December). "Immediate and Longterm Effects of Experiments," *Journal of Personality and Social Psychology*. 18(12) : 104 – 110 ;
- Lindgren, Henry C. (1967). *Educational Psychology in Classroom*. 3rd ed. New York : Macmillan
- McClelland, David C. and Others. (1953). *The Achievement Motive*. New York : Academic Press.
- Mead , Robert D. (1971). "Future Time Perspective of College Students in America and India," *Journal of Social Psychology*.
- Mehrens, William. (1976). *A Measurement and Evaluation and Psychology*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Midlasky, F.G., J.H. Bryan and P. Brickman. (1975). "Aversive Approval: International Effects on Modeling and Reinforcement on Altruistic Behavior," *Children Development*.
- Murray , Henry A. (1964). *Motivation and Emotion Englewood Cliffs*. Prentice Hall.
- Pedhazur, Elazer J. (1982). *Multiple Regression in Behavioral Research*. New York : CBS College Publishing.
- (1997). *Multiple Regression in Behavioral Research*. New York : Harcourt Brace College Publishers.
- Turiel, Elliot. (1966. June.). "An Experimental Test of the Sequentiality of Development Stages in the Child's Moral Judgement," *Journal of Personality and Social Psychology*. 3(6) : 611 – 618.
- Wolfe, Deal. (1969. September). "Educational Opportunity measured Intelligence and Social Background," *Education Economy and Society*. 16(3) : 217.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

ตาราง 11 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของความเห็นผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	IOC	การพิจารณา	ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	IOC	การพิจารณา
	คนที่1	คนที่2	คนที่3	คนที่4	คนที่5					คนที่1	คนที่2	คนที่3	คนที่4	คนที่5			
1	1	1	0	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้	36	0	0	-1	1	1	1	0.2	คัดออก
2	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้	37	0	1	0	1	1	3	0.6	คัดเลือกไว้
3	1	1	1	1	0	4	0.8	คัดเลือกไว้	38	0	1	0	1	1	3	0.6	คัดเลือกไว้
4	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้	39	0	0	0	1	-1	0	0	คัดออก
5	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้	40	1	1	-1	1	-1	1	0.2	คัดออก
6	1	0	1	1	0	3	0.6	คัดเลือกไว้	41	1	0	1	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
7	1	1	0	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้	42	1	0	0	1	-1	1	0.2	คัดออก
8	1	0	1	1	0	3	0.6	คัดเลือกไว้	43	1	0	1	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
9	1	1	0	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้	44	1	0	1	1	-1	2	0.4	คัดออก
10	1	0	1	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้	45	1	0	-1	1	-1	0	0	คัดออก
11	1	0	0	1	1	3	0.6	คัดเลือกไว้	46	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
12	0	1	0	1	0	2	0.4	คัดออก	47	1	0	1	1	0	3	0.6	คัดออก
13	1	0	1	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้	48	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
14	1	0	1	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้	49	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
15	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้	50	1	0	1	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
16	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้	51	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
17	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้	52	1	0	1	1	-1	2	0.4	คัดออก
18	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้	53	1	1	1	1	0	4	0.8	คัดเลือกไว้
19	1	1	0	1	0	3	0.6	คัดเลือกไว้	54	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
20	1	0	1	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้	55	1	1	0	1	0	3	0.6	คัดเลือกไว้
21	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้	56	1	1	1	1	-1	3	0.6	คัดเลือกไว้
22	1	0	1	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้	57	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
23	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้	58	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
24	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้	59	1	1	1	1	-1	3	0.6	คัดเลือกไว้
25	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้	60	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
26	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้	61	1	1	0	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
27	1	1	1	1	0	4	0.8	คัดเลือกไว้	62	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
28	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้	63	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
29	1	1	1	1	0	4	0.8	คัดเลือกไว้	64	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
30	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้	65	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
31	1	1	1	1	0	4	0.8	คัดเลือกไว้	66	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
32	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้	67	1	1	1	1	-1	3	0.6	คัดเลือกไว้
33	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้	68	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
34	1	0	1	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้	69	1	1	1	1	-1	3	0.6	คัดเลือกไว้
35	1	1	-1	1	1	3	0.6	คัดเลือกไว้	70	1	1	1	1	0	4	0.8	คัดเลือกไว้

ภาคผนวก ข
ค่าดัชนีอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

ตาราง 12 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของแบบสอบถามพฤติกรรมการเชิงจริยธรรม

ข้อที่	อำนาจจำแนก	การพิจารณา	ข้อที่	อำนาจจำแนก	การพิจารณา
1	.0859	คัดออก	32	.4653	คัดเลือกไว้
2	.3153	คัดเลือกไว้	33	.2403	คัดเลือกไว้
3	.3197	คัดเลือกไว้	34	.4036	คัดเลือกไว้
4	.5266	คัดเลือกไว้	35	.3152	คัดเลือกไว้
5	.5429	คัดเลือกไว้	36	– .0484	คัดออก
6	.3899	คัดเลือกไว้	37	.3076	คัดเลือกไว้
7	.4152	คัดเลือกไว้	38	.2229	คัดเลือกไว้
8	.5016	คัดเลือกไว้	39	.1608	คัดออก
9	.3452	คัดเลือกไว้	40	.3972	คัดเลือกไว้
10	.0745	คัดออก	41	.3700	คัดเลือกไว้
11	.2750	คัดเลือกไว้	42	.2643	คัดเลือกไว้
12	.3176	คัดเลือกไว้	43	.2697	คัดเลือกไว้
13	.3221	คัดเลือกไว้	44	– .0041	คัดออก
14	.3320	คัดเลือกไว้	45	.2317	คัดเลือกไว้
15	.4146	คัดเลือกไว้	46	.2454	คัดเลือกไว้
16	.2876	คัดเลือกไว้	47	.2423	คัดเลือกไว้
17	.0144	คัดออก	48	.4257	คัดเลือกไว้
18	.2556	คัดเลือกไว้	49	.3972	คัดเลือกไว้
19	.2835	คัดเลือกไว้	50	.3231	คัดเลือกไว้
20	.3971	คัดเลือกไว้	51	.1776	คัดออก
21	.3999	คัดเลือกไว้	52	.4033	คัดเลือกไว้
22	.4051	คัดเลือกไว้	53	.5529	คัดเลือกไว้
23	– .1634	คัดออก	54	.5072	คัดเลือกไว้
24	.2378	คัดเลือกไว้	55	– .0602	คัดออก
25	.0766	คัดออก	56	.1183	คัดออก
26	.4115	คัดเลือกไว้	57	.4323	คัดเลือกไว้
27	.2291	คัดเลือกไว้	58	.3831	คัดเลือกไว้
28	– .1441	คัดออก	59	.5663	คัดเลือกไว้
29	.2846	คัดเลือกไว้	60	.5098	คัดเลือกไว้
30	.3456	คัดเลือกไว้	61	.5378	คัดเลือกไว้
31	.4402	คัดเลือกไว้			

ตาราง 13 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

ข้อที่	อำนาจจำแนก	การพิจารณา	ข้อที่	อำนาจจำแนก	การพิจารณา
1	.0519	คัดออก	23	.3544	คัดเลือกไว้
2	.3841	คัดเลือกไว้	24	.4160	คัดเลือกไว้
3	.5973	คัดเลือกไว้	25	.2918	คัดเลือกไว้
4	.3536	คัดเลือกไว้	26	.3031	คัดเลือกไว้
5	.5336	คัดเลือกไว้	27	.3538	คัดเลือกไว้
6	.3958	คัดเลือกไว้	28	.3120	คัดเลือกไว้
7	.4398	คัดเลือกไว้	29	.0753	คัดออก
8	.5514	คัดเลือกไว้	30	.4568	คัดเลือกไว้
9	.5062	คัดเลือกไว้	31	.2783	คัดเลือกไว้
10	.2526	คัดเลือกไว้	32	.4984	คัดเลือกไว้
11	.3666	คัดเลือกไว้	33	.4415	คัดเลือกไว้
12	.3636	คัดเลือกไว้	34	.4798	คัดเลือกไว้
13	.5843	คัดเลือกไว้	35	.3019	คัดเลือกไว้
14	.4027	คัดเลือกไว้	36	.2442	คัดเลือกไว้
15	.5680	คัดเลือกไว้	37	.5009	คัดเลือกไว้
16	.0882	คัดออก	38	.3153	คัดเลือกไว้
17	.2784	คัดเลือกไว้	39	.2465	คัดเลือกไว้
18	.2707	คัดเลือกไว้	40	.2242	คัดเลือกไว้
19	.3156	คัดเลือกไว้	41	.3358	คัดเลือกไว้
20	.4305	คัดเลือกไว้	42	.4339	คัดเลือกไว้
21	.2634	คัดเลือกไว้	43	.4525	คัดเลือกไว้
22	.3078	คัดเลือกไว้	44	.3440	คัดเลือกไว้

ตาราง 14 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ข้อที่	อำนาจจำแนก	การพิจารณา
1	.6794	คัดเลือกไว้
2	.5152	คัดเลือกไว้
3	.3296	คัดเลือกไว้
4	.4203	คัดเลือกไว้
5	.5605	คัดเลือกไว้
6	.2791	คัดเลือกไว้
7	.2046	คัดเลือกไว้
8	.0482	คัดออก
9	.3739	คัดเลือกไว้
10	.4767	คัดเลือกไว้
11	.2443	คัดเลือกไว้
12	-.1134	คัดออก
13	.3466	คัดเลือกไว้
14	.5522	คัดเลือกไว้
15	.2321	คัดเลือกไว้
16	.4387	คัดเลือกไว้
17	.3529	คัดเลือกไว้

ตาราง 15 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ข้อที่	อำนาจจำแนก	การพิจารณา
1	.4691	คัดเลือกไว้
2	.6826	คัดเลือกไว้
3	.5834	คัดเลือกไว้
4	.6306	คัดเลือกไว้
5	.4888	คัดเลือกไว้
6	.5325	คัดเลือกไว้
7	.5730	คัดเลือกไว้
8	.5622	คัดเลือกไว้
9	.5910	คัดเลือกไว้
10	.5482	คัดเลือกไว้
11	.5686	คัดเลือกไว้
12	.5986	คัดเลือกไว้
13	.4332	คัดเลือกไว้
14	.3588	คัดเลือกไว้
15	.3878	คัดเลือกไว้

ตาราง 16 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของแบบสอบถามการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน

ข้อที่	อำนาจจำแนก	การพิจารณา
1	.3894	คัดเลือกไว้
2	.4114	คัดเลือกไว้
3	.1550	คัดออก
4	.1342	คัดออก
5	.2082	คัดเลือกไว้
6	.5213	คัดเลือกไว้
7	.4634	คัดเลือกไว้
8	.4292	คัดเลือกไว้
9	.5741	คัดเลือกไว้
10	.6184	คัดเลือกไว้
11	.3042	คัดเลือกไว้
12	.6181	คัดเลือกไว้
13	.5041	คัดเลือกไว้
14	.4759	คัดเลือกไว้
15	.2369	คัดเลือกไว้

ตาราง 17 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต

ข้อที่	อำนาจจำแนก	การพิจารณา
1	.5763	คัดเลือกไว้
2	.4275	คัดเลือกไว้
3	.6001	คัดเลือกไว้
4	.5639	คัดเลือกไว้
5	.4498	คัดเลือกไว้
6	.5259	คัดเลือกไว้
7	.5136	คัดเลือกไว้
8	.3893	คัดเลือกไว้
9	.4509	คัดเลือกไว้
10	.4430	คัดเลือกไว้
11	.4017	คัดเลือกไว้
12	.4368	คัดเลือกไว้
13	.5765	คัดเลือกไว้
14	.4648	คัดเลือกไว้
15	.5555	คัดเลือกไว้
16	.3173	คัดเลือกไว้
17	.3878	คัดเลือกไว้
18	.3115	คัดเลือกไว้
19	.4511	คัดเลือกไว้
20	.4986	คัดเลือกไว้
21	.6164	คัดเลือกไว้

ภาคผนวก ค
ค่าดัชนีเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตาราง 18 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

แบบสอบถาม	ค่าความเชื่อมั่น	
	จำนวนข้อ	α
พฤติกรรมเชิงจริยธรรม	49	.8374
การอบรมเลี้ยงดู	41	.8907
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	15	.7869
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	15	.8615
การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน	13	.8850
ลักษณะมุ่งอนาคต	21	.8951

ภาคผนวก ง
ตัวอย่างแบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
จังหวัดสระบุรี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสระบุรี ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการหาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรมให้แก่นักเรียนตามเป้าหมายของการศึกษาชาติให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของนักเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม พฤติกรรมของนักเรียน โดยมีข้อคำถามให้อ่านเพื่อพิจารณาว่า นักเรียนประพฤติตามลักษณะในข้อคำถามมากน้อยเพียงใด หรือหากนักเรียนประสบกับสถานการณ์ดังข้อคำถาม นักเรียนจะปฏิบัติตามลักษณะนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด แต่ละข้อคำถาม มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ แบ่งออกเป็นแต่ละด้านดังนี้

ด้านที่ 1 พฤติกรรมเชิงจริยธรรม

ด้านที่ 2 การอบรมเลี้ยงดู

ด้านที่ 3 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ด้านที่ 4 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ด้านที่ 5 การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน

ด้านที่ 6 ลักษณะมุ่งอนาคต

3. ในการตอบแบบสอบถาม ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด เพราะแต่ละคนย่อมมีแนวทางประพฤติปฏิบัติไม่เหมือนกัน โปรดตอบให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด คำตอบของนักเรียนจะ ไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อการเรียนของนักเรียน

ขอขอบคุณในความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามนี้ด้วยดี

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสระบุรี

ตอนที่ 1 การสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของนักเรียน

1. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

2. กำลังศึกษา

☐ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

☐ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

☐ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

3. เกรดเฉลี่ยสะสม(ตั้งแต่ชั้นม.4 ถึงปัจจุบัน)

☐ 0.00 – 1.99

☐ 2.00 – 2.99

☐ 3.00 – 4.00

ตอนที่ 2 แบบสอบถามตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

คำสั่ง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างเพียงช่องเดียว โดยพิจารณาจากข้อคำถามแต่ละข้อ
ดังตัวอย่างการตอบต่อไปนี้

ข้อความ	ทำเป็น ประจำ	ทำเป็น ส่วนใหญ่	ทำเป็น บางครั้ง	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคย ทำ
0) นักเรียนมาโรงเรียนทันเวลาเช้าแถว ในตอนเช้า	✓				
00) นักเรียนไม่เข้าเรียนในวิชาที่ไม่อยากเรียน			✓		
000)นักเรียนเดินไปเชิญอาจารย์ เมื่ออาจารย์ ยังไม่มาเข้าสอน					✓

จากตัวอย่าง

ข้อ 0) นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องทำเป็นประจำ หมายถึง นักเรียนมาโรงเรียนทันเช้า
แถวในตอนเช้าเป็นทุกครั้ง

ข้อ 00) นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องทำเป็นบางครั้ง หมายถึง นักเรียนไม่เข้าเรียนใน
วิชาที่ไม่อยากเรียนเป็นบางครั้ง

ข้อ 000)นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องไม่เคยทำ หมายถึง นักเรียนไม่เคยเดินไปเชิญ
อาจารย์ เมื่ออาจารย์ยังไม่มาเข้าสอน

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
จังหวัดสระบุรี

แบบสอบถามพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

ข้อความ	ทำเป็นประจำ	ทำเป็นส่วนใหญ่	ทำเป็นบางครั้ง	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำ
1) นักเรียนไม่เข้าเรียนในวิชาที่ไม่อยากเรียน					
2) เมื่ออาจารย์ยังไม่มาเข้าสอน นักเรียนจะไปเชิญอาจารย์					
3) เมื่อได้รับมอบหมายงานจากอาจารย์นักเรียนพยายามทำให้เสร็จตามกำหนด					
4) นักเรียนเตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมอยู่เสมอ					
5) นักเรียนร่วมกิจกรรมของโรงเรียนด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีใครบังคับ					
6) นักเรียนส่งงานครบและทันตามกำหนด					
7) นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายจนเสร็จโดยไม่ต้องมีใครมาควบคุม					
8) นักเรียนยินดีรับโทษเมื่อนักเรียนทำความผิด					
9) เมื่อมีนัดกับใครนักเรียนมาตามนัด					
10) เมื่อนักเรียนทำการบ้านไม่ได้ นักเรียนจึงลอกการบ้านเพื่อน					
11) เมื่อเก็บสิ่งของได้ นักเรียนจะนำไปส่งครู เพื่อประกาศหาเจ้าของ					
12) เมื่อแม่ค้าทอนเงินเกิน นักเรียนจะคืนเงินให้แม่ค้า					
13) นักเรียนไม่ลอกคำตอบเพื่อนในการสอบ					
14) นักเรียนจะหยิบสิ่งของ ของผู้อื่นไปก็ต่อเมื่อเจ้าของอนุญาตแล้ว					

ข้อความ	ทำเป็นประจำ	ทำเป็นส่วนใหญ่	ทำเป็นบางครั้ง	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำ
15) เมื่อนักเรียนทำผิดจะไม่ยอมรับเพราะกลัวถูกลงโทษ					
16) นักเรียนโกหกพ่อ แม่ เพื่อให้ได้เงินมาใช้เมื่อมีโอกาส					
17) นักเรียนแต่งกายดูกระเบียบของโรงเรียน					
18) นักเรียนมักหาโอกาสเข้าห้องเรียนสาย					
19) นักเรียนเข้าแถวซื้ออาหารที่โรงเรียน					
20) นักเรียนคืนหนังสือห้องสมุดตรงตามเวลาที่กำหนด					
21) นักเรียนทิ้งขยะตามใจตนเอง เมื่อไม่มีคนเห็น					
22) นักเรียนเล่นกับเพื่อนขณะที่ครูสอน					
23) เมื่อมีโอกาสนักเรียนจะลัดคิวในการรับบริการ					
24) นักเรียนดูแลพ่อแม่เมื่อท่านเจ็บป่วย					
25) นักเรียนเต็มใจช่วยเหลืออาจารย์ ถึงแม้ว่าอาจารย์ไม่ได้ขอร้องให้ช่วย					
26) นักเรียนหารายได้ระหว่างเรียนเพื่อช่วยลดภาระทางครอบครัว					
27) นักเรียนสามารถทำงานเพื่อหารายได้ในระหว่างเรียนด้วยตนเอง					
28) เมื่อมีเงินเหลือจากโรงเรียนนักเรียนจะเก็บออมไว้					
29) นักเรียนตอบแทนผู้มีพระคุณ ถ้ามีโอกาส					
30) นักเรียนไม่ประพฤติตนไปในทางที่เสื่อมเสีย เพราะคำนึงถึงชื่อเสียงของตนเอง ครอบครัว และโรงเรียน					

ข้อความ	ทำเป็นประจำ	ทำเป็นส่วนใหญ่	ทำเป็นบางครั้ง	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำ
31) นักเรียนจะไม่ซื้อของใช้ที่ไม่จำเป็น ถึงแม้จะสวยถูกใจ					
32) นักเรียนใช้ของทุกอย่าง อย่างทะนุถนอมเพื่อจะให้ได้นานๆ					
33) นักเรียนจะซื้ออุปกรณ์การเรียนใหม่ โดยไม่คำนึงว่าของเดิมก็ยังใช้ได้					
34) นักเรียนอยากได้สิ่งใด นักเรียนจะซื้อทันที โดยไม่คำนึงถึงว่าจำเป็นหรือไม่					
35) นักเรียนเชื่อในคำพยากรณ์ชะตาชีวิตมากกว่าการปฏิบัติตน					
36) นักเรียนจะตัดสินใจปัญหาต่างๆ ของตนเองจากคำแนะนำของเพื่อนๆ					
37) เมื่อเพื่อนของนักเรียนทำผิด นักเรียนยอมโกหกเพื่อช่วยให้เพื่อนพ้นความผิด					
38) นักเรียนวางตนเป็นกลางโดยไม่ลำเอียงเมื่อเพื่อนมีความขัดแย้งกัน					
39) นักเรียนคิดว่าการแก้ปัญหาด้วยวิธีการระดมสมองเป็นสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ เพราะถึงอย่างไรก็ต้องยอมรับการตัดสินใจของหัวหน้ากลุ่ม					
40) เมื่อมีกิจกรรมที่โรงเรียนในวันหยุด นักเรียนจะมาร่วมกิจกรรมนั้น					
41) นักเรียนร่วมบริจาคสิ่งของแก่ผู้ประสบความเดือดร้อน เมื่อมีโอกาส					
42) นักเรียนชอบสอนการบ้านเพื่อนเมื่อเพื่อนไม่เข้าใจ					
43) นักเรียนคิดว่าการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาไม่ใช่ทางออกที่ถูกต้องเสมอไป					

ข้อความ	ทำเป็นประจำ	ทำเป็นส่วนใหญ่	ทำเป็นบางครั้ง	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำ
44) นักเรียนจะปรับปรุงแก้ไขตนเองทันทีที่ได้พบว่าตนเองมีข้อบกพร่องทั้งในเรื่องการเรียน หรือ ความประพฤติของตนเอง					
45) เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนเดือดร้อนนักเรียนจะเข้าไปช่วยเหลือ					
46) เมื่อมีการรายงานหน้าชั้น นักเรียนจะอาสาออกมารายงานเอง					
47) แม้เป็นเวลาเลิกเรียนหรือเวลาอื่นนักเรียนจะร่วมทำงานของกลุ่มอย่างเต็มความสามารถ					
48) นักเรียนร่วมพัฒนาโรงเรียนด้วยความเต็มใจ					
49) นักเรียนช่วยเพื่อนคิดแก้ปัญหา					

แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

ข้อความ	ทำเป็นประจำ	ทำเป็นส่วนใหญ่	ทำเป็นบางครั้ง	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำ
1) เมื่อนักเรียนมีปัญหาในการเรียน ผู้ปกครองจะให้คำปรึกษา					
2) ถ้านักเรียนทำผิด ผู้ปกครองจะให้โอกาสนักเรียนชี้แจงเหตุผลก่อน					
3) ผู้ปกครองให้โอกาสเลือกซื้อของใช้ของตนเอง					
4) เมื่อมีเวลาว่างผู้ปกครองจะพูดคุยกับสมาชิกในครอบครัวอย่างสนุกสนาน					
5) ผู้ปกครองสนใจได้ถามเกี่ยวกับชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน					
6) ผู้ปกครองให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนตามที่นักเรียนสนใจ					
7) ผู้ปกครองส่งเสริมให้นักเรียน เรียนวิชาที่ถนัด					
8) ผู้ปกครองยอมรับในความสามารถของนักเรียน					
9) ผู้ปกครองอนุญาตให้นักเรียนคบเพื่อนต่างเพศได้โดยอิสระ					
10) เมื่อมีเวลาว่างผู้ปกครองจะพานักเรียนไปเที่ยวโดยถามความสมัครใจของนักเรียน					
11) ผู้ปกครองมีคำแนะนำให้นักเรียนพิจารณาในการเลือกคบเพื่อน					
12) เมื่อนักเรียนทำผิด ผู้ปกครองให้โอกาสนักเรียนได้ชี้แจงเหตุผลของการกระทำนั้นๆ ก่อนให้คำแนะนำ					
13) ถ้านักเรียนกลับถึงบ้านผิดเวลา ผู้ปกครองถามเหตุผล โดยไม่ใช้อารมณ์					

ข้อความ	ทำเป็นประจำ	ทำเป็นส่วนใหญ่	ทำเป็นบางครั้ง	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำ
14) เมื่อนักเรียนแสดงความคิดเห็นหรือพยายามชี้แจงหรือยกเหตุผลใด ผู้ปกครองยอมรับฟังเสมอ					
15) ถ้าผู้ปกครองไม่ชอบเพื่อนของนักเรียน ท่านจะสั่งให้เลิกคบทันที					
16) เมื่อนักเรียนพยายามชี้แจงหรือยกเหตุผลใดๆ ให้ผู้ปกครองฟัง ท่านจะหาว่านักเรียนได้เถียง					
17) ผู้ปกครองไม่อนุญาตให้นักเรียนไปทัศนศึกษา ไม่ว่าจะไปกับโรงเรียนหรือไปกับคนอื่น					
18) เมื่อนักเรียนทำผิดผู้ปกครองจะดุ หรือลงโทษทันทีไม่ว่าจะอยู่ที่ใด					
19) ผู้ปกครองบังคับให้นักเรียนทำในสิ่งที่ท่านต้องการ					
20) ผู้ปกครองจะลงโทษรุนแรง ถ้านักเรียนสอบตก					
21) เมื่อนักเรียนจะใช้สิ่งของต่างๆ ในครอบครัว ผู้ปกครองคอยย้าให้นักเรียนทำตามสิ่งที่ท่านต้องการ					
22) ผู้ปกครองไม่ให้โอกาสนักเรียนทำตามสิ่งที่ตนต้องการ					
23) นักเรียนเลือกคบเพื่อนตามความเห็นชอบของผู้ปกครอง					
24) ผู้ปกครองไม่ยอมให้นักเรียนคบเพื่อนต่างเพศเลย					
25) ผู้ปกครองไม่ให้นักเรียนไปเที่ยวกับเพื่อนๆ					
26) ผู้ปกครองไม่สนใจว่านักเรียนอยากเรียนอะไร					
27) ผู้ปกครองไม่เตือนให้นักเรียนอ่านหนังสือ หรือทำการบ้าน					
28) ผู้ปกครองแนะนำการศึกษาต่อ หรือเลือกอาชีพตามที่ท่านชอบ					

ข้อความ	ทำเป็นประจำ	ทำเป็นส่วนใหญ่	ทำเป็นบางครั้ง	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำ
29) ผู้ปกครองไม่ไปประชุมผู้ปกครองหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนเชิญ					
30) ผู้ปกครองไม่ถามถึงชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน					
31) ผู้ปกครองไม่สนใจดูแลสุขภาพของนักเรียน					
32) เมื่อนักเรียนแจ้งผลการเรียนให้ผู้ปกครองทราบ ท่านจะแสดงอาการเฉยๆ					
33) ผู้ปกครองไม่ขอดูสมุดจดงาน หรือการบ้านของนักเรียน					
34) เมื่อนักเรียนเสนอความคิดเห็นใดๆ ผู้ปกครองไม่สนใจที่จะรับฟัง					
35) ผู้ปกครองไม่สนใจในการคบเพื่อนของนักเรียน					
36) ผู้ปกครองเลือกแบบผม เสื้อผ้าและเครื่องใช้ให้นักเรียน					
37) ผู้ปกครองไม่สนใจว่านักเรียนจะแต่งกายอย่างไร					
38) เมื่อนักเรียนทำผิด ผู้ปกครองไม่เคยดักเตือน					
39) ผู้ปกครองไม่สนใจให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนต้องการคำปรึกษา					
40) ถ้านักเรียนประพฤติตนไม่ถูกต้อง ผู้ปกครองก็ไม่ถือว่ากล่าวดักเตือน					
41) เมื่อนักเรียนขัดแย้งกับผู้ปกครองและพยายามอธิบายเหตุผลให้ทราบ ท่านก็ไม่สนใจรับฟัง					

แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	ไม่จริง เลย
1) นักเรียนตั้งใจทำงานตามแผนการที่วางไว้ทุกครั้ง					
2) แม้ว่าจะงานที่นักเรียนทำจะยากเพียงใด นักเรียนก็พยายามทำงานนั้น เต็มความสามารถ					
3) นักเรียนชอบเรียนวิชาที่ไม่มีการบ้าน					
4) นักเรียนส่งการบ้านตามที่ครูกำหนดทุกครั้ง					
5) เพื่อนๆ ยอมรับว่านักเรียนเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ					
6) นักเรียนรู้สึกว่าการเรียนเป็นเรื่องที่น่าเบื่อ					
7) เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนประสบความสำเร็จในเรื่องการเรียน นักเรียนก็อยากจะเป็นเช่นนั้น					
8) นักเรียนบอกให้พ่อแม่ทราบ เมื่อนักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน					
9) นักเรียนรู้สึกสบายใจในวันที่ไม่ต้องการทำการบ้าน					
10) ถึงแม้งานที่ทำจะน่าเบื่อ แต่นักเรียนก็จะอดทนทำให้สำเร็จ					
11) เมื่อมีการทำงานกลุ่ม นักเรียนจะร่วมมืออย่างเต็มที่เพื่อให้งานสำเร็จ					
12) ก่อนสอบแต่ละครั้ง นักเรียนจะทบทวนบทเรียนเพื่อจะได้คะแนนดี					
13) นักเรียนจะไม่ลงมือทำงาน ถ้าไม่จวนถึงเวลาที่กำหนดส่งงาน					
14) นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จทุกครั้ง					
15) แม้จะว่างเพียงใด หากงานที่ทำยังไม่เสร็จนักเรียนก็จะยังไม่นอน					

แบบสอบถาม สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ข้อความ	ทำเป็นประจำ	ทำเป็นส่วนใหญ่	ทำเป็นบางครั้ง	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำ
1) นักเรียนยอมรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ของเพื่อนและนำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข					
2) เมื่อเพื่อนไม่สบายนักเรียนห่วงใยดูแล					
3) นักเรียนเพื่อนในกลุ่มมักจะทำกิจกรรมร่วมกัน					
4) นักเรียนให้ความช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนมีปัญหา					
5) นักเรียนห้ามปรามเพื่อน เมื่อเพื่อนจะทำในสิ่งที่ผิด					
6) นักเรียนกับเพื่อน ๆ ทำกิจกรรมในชั้นเรียนด้วยความสามัคคี					
7) เมื่อเพื่อนเรียนไม่เข้าใจ นักเรียนจะอธิบายให้เพื่อนฟัง					
8) นักเรียนรักษาคำพูดกับเพื่อนเสมอ					
9) นักเรียนรับฟังและเป็นที่ปรึกษาให้เพื่อนที่มีปัญหา					
10) เมื่อใกล้เวลาสอบนักเรียนกับเพื่อนจะอ่านหนังสือด้วยกัน					
11) นักเรียนมีของที่ระลึกหรือของฝากมาให้เพื่อน เมื่อเพื่อนกลับจากไปเที่ยว					
12) เมื่อนักเรียนทำความผิด เพื่อนๆ จะตักเตือนนักเรียน					
13) นักเรียนยินดีกับเพื่อนเมื่อเพื่อนได้รับรางวัลต่างๆ					
14) นักเรียนอวยพรเพื่อน เมื่อถึงวันเกิดเพื่อน					
15) ในเวลาว่างนักเรียนกับเพื่อนมีกิจกรรมร่วมกัน					

แบบสอบถามการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน

ข้อความ	ทำเป็นประจำ	ทำเป็นส่วนใหญ่	ทำเป็นบางครั้ง	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำ
1) นักเรียนมักเจออย่างการแต่งกายของดาราที่เห็นในรายการเกมโชว์หรือในละคร ทางโทรทัศน์					
2) นักเรียนใช้ยาเสพติด ตามอย่างดาราบางคนที่เป็นข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์					
3) มีข้อความเกี่ยวกับการรณรงค์ ในโครงการ "แยกขวดแก้วทุกใบ ประหยัดพลังงานไทย" ตามนิตยสารต่างๆ นักเรียนอ่านแล้วจะปฏิบัติตาม					
4) นักเรียนเปลี่ยนแปลงทรงผมตามแบบดาราที่ชื่นชอบ					
5) นักเรียนเลียนแบบกิริยาท่าทางของนักการเมืองบางคนจากโทรทัศน์					
6) นักเรียนพูดจาและแสดงท่าทางก้าวร้าวเลียนแบบการแสดงของดาราในบตละคร					
7) นักเรียนมีสัมพันธภาพกับเพศตรงข้ามตามแบบในภาพยนตร์					
8) นักเรียนแต่งกายตามนายแบบ/นางแบบ จากนิตยสาร					
9) นักเรียนแสดงท่าเต้นเหมือนผู้ที่แสดงบนเวทีคอนเสิร์ต					
10) นักเรียนลองดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ตามแบบดาราที่โฆษณาทางโทรทัศน์					
11) เมื่อได้ดูเกมตอบปัญหาทางโทรทัศน์ทำให้ นักเรียนสนใจจะเข้าร่วมเล่นเกมนั้น					
12) นักเรียนแสดงท่าทางเลียนแบบดาราเพื่อให้เป็นที่สนใจของคนรอบข้าง					
13) การแสดงของนักแสดงเด็กบางคนทำให้นักเรียนมีความกล้าที่จะแสดงออก					

แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต

ข้อความ	ทำเป็นประจำ	ทำเป็นส่วนใหญ่	ทำเป็นบางครั้ง	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำ
1) นักเรียนคิดว่าการเรียนหนังสือมีส่วนช่วยให้ข้าพเจ้าประสบความสำเร็จในอนาคต					
2) นักเรียนคิดว่าการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆ					
3) ก่อนที่นักเรียนจะตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาใด นักเรียนจะศึกษารายละเอียดของสาขาวิชานั้นๆ					
4) นักเรียนสำรวจตนเองก่อนตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ					
5) เมื่อนักเรียนต้องตัดสินใจเลือกอาชีพ นักเรียนจะให้ พ่อ แม่ เลือกให้					
6) นักเรียนเลือกเรียนวิชาที่เกี่ยวกับการศึกษาต่อ หรือ การประกอบอาชีพ					
7) เมื่อมีการผิดพลาดในการทำงาน นักเรียนมักจดจำ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อไม่ให้เกิดขึ้นอีก					
8) ถ้านักเรียน เรียนอ่อนในวิชาใด นักเรียนจะหา ความรู้เพิ่มเติมในรายวิชานั้น					
9) นักเรียนไม่สนใจจะหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่อยาก เป็น					
10) นักเรียนไม่พยายามคิดว่าจะทำอย่างไรจึงจะสอบ เรียนต่อในสาขาที่ตนชอบ					
11) นักเรียนคิดไว้แล้วว่า จะประกอบอาชีพอะไรใน อนาคต					
12) นักเรียนวางแผนการทำงานเพื่อให้สามารถส่งได้ ตามกำหนด วัน เวลา					

ข้อความ	ทำเป็นประจำ	ทำเป็นส่วนใหญ่	ทำเป็นบางครั้ง	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำ
13) นักเรียนจะเลือกเรียนสาขาวิชาที่ชอบเพื่อที่จะได้ประกอบอาชีพตามที่ตนสนใจ					
14) ถ้านักเรียนมีงานทำ นักเรียนจะลาออกจากโรงเรียนแม้ว่าจะเรียนไม่จบ ม.6					
15) ถ้านักเรียนไม่เข้าใจวิชาใด นักเรียนจะเลิกเรียนทันที					
16) นักเรียน เรียนเพื่อให้ผ่านไปวันๆ เท่านั้น					
17) นักเรียนพยายามหาความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับอาชีพที่นักเรียนสนใจ					
18) นักเรียนรู้สึกท้อแท้กับการเรียน และไม่ว่าจะเรียนไปเพื่ออะไร					
19) นักเรียนพยายามหาโอกาสเรียนต่อสูง ๆ เพื่อที่จะได้ทำงานที่มั่นคงในอนาคต					
20) นักเรียนพยายามขยันเรียนแม้ว่าผลการเรียนในปัจจุบันยังไม่ได้เท่าที่ควร					
21) ถึงแม้ว่านักเรียนจะไม่ชอบเรียนในบางวิชา แต่ก็ตั้งใจเรียนเพื่อสอบได้คะแนนดีๆ					

ภาคผนวก จ

ผลการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม LISREL version 8.54

L I S R E L 8.54

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by
Scientific Software International, Inc.

7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100

Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.

Phone: (800) 247-6113, (847) 675-0720, Fax: (847) 675-2140

Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2002

Use of this program is subject to the terms specified in the
Universal Copyright Convention.

Website: www.ssicentral.com

The following lines were read from file C:\Program
Files\SPSS\ne.LPJ:

TI MORAL

!DA NI=7 NO=620 NG=1 MA=CM

SY='C:\Program Files\SPSS\DATA.DSF' NG=1

SE

1 2 4 7 3 5 6 /

MO NX=3 NY=4 BE=FU,FI GA=FU,FI PH=SY,FR PS=DI,FR

FR BE(1,3) BE(2,1) BE(2,3) BE(2,4) BE(4,1) BE(4,3) GA(1,1)

GA(1,2) GA(2,1)

FR GA(2,2) GA(2,3) GA(3,1) GA(3,2) GA(4,1) GA(4,2) GA(4,3)

PD

OU PC RS EF SS SC AM XM ND=3

TI MORAL

Number of Input Variables 7

Number of Y - Variables 4

Number of X - Variables 3

Number of ETA - Variables 4

Number of KSI - Variables 3

Number of Observations 620

Goodness of Fit Statistics
 Degrees of Freedom = 2
 Minimum Fit Function Chi-Square = 3.094 (P = 0.213)
 Normal Theory Weighted Least Squares
 Chi-Square = 3.086 (P = 0.214)
 Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 1.086
 90 Percent Confidence Interval for
 NCP = (0.0 ; 10.150)
 Minimum Fit Function Value = 0.00500
 Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.00176
 90 Percent Confidence Interval
 for F0 = (0.0 ; 0.0165)
 Root Mean Square Error of Approximation
 (RMSEA) = 0.0297
 90 Percent Confidence Interval for
 RMSEA = (0.0 ; 0.0908)
 P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.619
 Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.0894
 90 Percent Confidence Interval for
 ECVI = (0.0877 ; 0.104)
 ECVI for Saturated Model = 0.0909
 ECVI for Independence Model = 3.128
 Chi-Square for Independence Model with 21 Degrees of Freedom
 = 1912.751
 Independence AIC = 1926.751
 Model AIC = 55.086
 Saturated AIC = 56.000
 Independence CAIC = 1964.759
 Model CAIC = 196.259
 Saturated CAIC = 208.032
 Normed Fit Index (NFI) = 0.998
 Non-Normed Fit Index (NNFI) = 0.994
 Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.0951
 Comparative Fit Index (CFI) = 0.999
 Incremental Fit Index (IFI) = 0.999
 Relative Fit Index (RFI) = 0.983
 Critical N (CN) = 1843.934

 Root Mean Square Residual (RMR) = 1.106
 Standardized RMR = 0.0125
 Goodness of Fit Index (GFI) = 0.998
 Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.980
 Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.0713

Summary Statistics for Standardized Residuals

Smallest Standardized Residual = -1.551
 Median Standardized Residual = 0.000
 Largest Standardized Residual = 0.000

TI MORAL

Standardized Solution

BETA

	GPA	MOR	MOT	FUT
	-----	-----	-----	-----
GPA	- -	- -	0.148	- -
MOR	0.290	- -	0.153	0.189
MOT	- -	- -	- -	- -
FUT	0.601	- -	0.130	- -

GAMMA

	CARE	REL	COM
	-----	-----	-----
GPA	0.085	0.249	- -
MOR	0.234	0.210	0.071
MOT	0.158	0.410	- -
FUT	0.086	0.174	0.151

Standardized Total and Indirect Effects

Standardized Total Effects of X on Y

	CARE	REL	COM
	-----	-----	-----
GPA	0.108	0.310	- -
MOR	0.322	0.440	0.099
MOT	0.158	0.410	- -
FUT	0.171	0.413	0.151

Standardized Total Effects of Y on Y

	GPA	MOR	MOT	FUT
	-----	-----	-----	-----
GPA	- -	- -	0.148	- -
MOR	0.404	- -	0.237	0.189
MOT	- -	- -	- -	- -
FUT	0.601	- -	0.219	- -

Standardized Indirect Effects of X on Y

	CARE	REL	COM
	-----	-----	-----
GPA	0.023	0.061	- -
MOR	0.088	0.231	0.029
MOT	- -	- -	- -
FUT	0.086	0.240	- -

Standardized Indirect Effects of Y on Y

	GPA	MOR	MOT	FUT
	-----	-----	-----	-----
GPA	- -	- -	- -	- -
MOR	0.114	- -	0.084	- -
MOT	- -	- -	- -	- -
FUT	- -	- -	0.089	- -

Squared Multiple Correlations for Structural Equations

GPA	MOR	MOT	FUT
-----	-----	-----	-----
0.130	0.566	0.201	0.618

TI MORAL

Number of Iterations = 6

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

BETA

	GPA	MOR	MOT	FUT
	-----	-----	-----	-----
GPA	- -	- -	0.015 (0.004) 3.522	- -
MOR	6.565 (0.869) 7.552	- -	0.355 (0.071) 5.015	0.239 (0.054) 4.403
MOT	- -	- -	- -	- -
FUT	10.761 0.478) 22.522	- -	0.239 (0.052) 4.622	- -

GAMMA

	CARE	REL	COM
	-----	-----	-----
GPA	0.003 (0.001) 2.219	0.018 (0.003) 6.016	- -
MOR	0.174 (0.025) 7.051	0.337 (0.050) 6.761	0.098 (0.046) 2.133
MOT	0.050 (0.012) 4.365	0.284 (0.025) 11.351	- -
FUT	0.050 (0.018) 2.771	0.221 (0.036) 6.146	0.166 (0.033) 4.947

TI MORAL

Total and Indirect Effects

Total Effects of X on Y

	CARE	REL	COM
	-----	-----	-----
GPA	0.004 (0.001) 2.844	0.022 (0.003) 8.145	- -
MOR	0.239 (0.028) 8.608	0.708 (0.052) 13.689	0.138 (0.046) 3.006
MOT	0.050 (0.012) 4.365	0.284 (0.025) 11.351	- -
FUT	0.101 (0.023) 4.410	0.525 (0.044) 11.935	0.166 (0.033) 4.947

Total Effects of Y on Y

	GPA	MOR	MOT	FUT
	-----	-----	-----	-----
GPA	- -	- -	0.015 (0.004) 3.522	- -
MOR	9.138 (0.654) 13.975	- -	0.550 (0.080) 6.859	0.239 (0.054) 4.403
MOT	- -	- -	- -	- -
FUT	10.761 (0.478) 22.522	- -	0.402 (0.069) 5.824	- -

Indirect Effects of X on Y

	CARE	REL	COM
	-----	-----	-----
GPA	0.001 (0.000) 2.741	0.004 (0.001) 3.364	- -
MOR	0.065 (0.014) 4.512	0.371 (0.039) 9.572	0.040 (0.012) 3.289
MOT	- -	- -	- -
FUT	0.050 (0.014) 3.493	0.305 (0.035) 8.749	- -

Indirect Effects of Y on Y

	GPA	MOR	MOT	FUT
	-----	-----	-----	-----
GPA	- -	- -	- -	- -
MOR	2.573 (0.595) 4.322	- -	0.196 (0.044) 4.418	- -
MOT	- -	- -	- -	- -
FUT	- -	- -	0.163 (0.047) 3.480	- -

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. อาจารย์ดร.สุนิสา จุ่มม่วงศรี สำนักทดสอบและวัดผลทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. อาจารย์กัญญธร เจือดี สำนักทดสอบและวัดผลทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
3. อาจารย์ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า หัวหน้าโปรแกรมวิชาบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
4. อาจารย์ธวัชวรรณ หงษ์นาค หัวหน้าโปรแกรมวิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
5. อาจารย์ดร.อุทัยวรรณ สายพัฒนะ โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	นายอนุศักดิ์ จินดา
วันเดือนปีเกิด	11 สิงหาคม 2517
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลลพบุรี อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี 15000
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	70/1 ถนนเทิดเกียรติ อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู อันดับ คศ.2
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนมวกเหล็กวิทยา อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2535	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนโคกกระเทียมวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี
พ.ศ. 2539	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) โปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี
พ.ศ. 2548	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการวิจัยและ สถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ